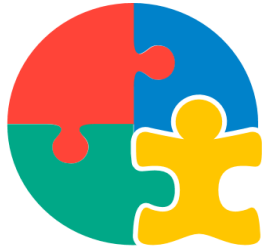

YUSUF'UN ZINDAN GÜNLÜĞÜ

Avrupa
Birliği **sivil
düşün**

Fatih ALAKUŞ

“Bu YUSUF’UN ZINDAN GÜNLÜĞÜ başlığını taşıyan kitap* Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğın sorumluluğu tamamıyla Çocuk Hakları aktivisti FATİH ALAKUŞ’a aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.”

İçindekiler

ÖNSÖZ	6
TAKDİM	8
GİRİŞ	10
BİRİNCİ BÖLÜM	
1. ANNE BİRSEN HANIMIN DİLİNDEN HABİL YUSUF ÖZELİNDE YAŞANAN ÇOCUK HAKKI İHLALLERİNE TANIK OLMAK	13
1.2. TANIKLİĞI VESİKALAŞTIRAN METİNLER (1-11)	13
1.2.1. METİN -1-	14
1.2.2. METİN -2-	15
1.2.3. METİN -3-	17
1.2.4. METİN -4-	18
1.2.5. METİN -5-	20
1.2.6. METİN -6-	21
1.2.7. METİN -7-	23
1.2.8. METİN -8-	26
1.2.9. METİN -9-	28
1.2.10. METİN -10-	30
1.2.11. METİN -11-	31

İKİNCİ BÖLÜM

**2. KOĞUŞ ARKADASLARININ ANLATIMIYLA HABİL YUSUF ÜZERİNDEN
ÇOCUK HAKLARI İHLALLERİNE TANIK OLMAK 37**

2.1. MUKADDER HANIMIN ANLATIMI İLE TANIKLIK (1-2)	37
2.1.1. METİN -1-	37
2.1.2. METİN -2-	43
2.2. SABRİYE HANIMIN ANLATIMI İLE TANIKLIK	46
2.3. HACER HANIMIN ANLATIMI İLE TANIKLIK	48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**3. BABASI CENGİZ BEYİN YAZDIĞI MEKTUPLAR ÜZERİNDEN HABİL YUSUF
ÖZELİNDE YAŞANAN ÇOCUK HAKLARI İHLALLERİNE TANIK OLMAK 53**

3.1. BABASINDAN HABİL YUSUF'A MEKTUPLAR (1-3)	53
3.1.1. MEKTUP -1-	53
3.1.2. MEKTUP -2-	54
3.1.3. MEKTUP -3-	56

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

**4. EL EMEĞİ, GÖZ NURU RESİM VE ÇİZİMLERLE SANAT ÜZERİNDEN HABİL YUSUF
ÖZELİNDE ÇOCUK HAKLARI İHLALLERİNE TANIK OLMAK 66**

SONUÇ YERİNE	88
---------------------	-----------

TEŞEKKÜR

Ülkemizin özellikle son beş yıl sonrası 1,5 milyon soruşturma koğuşurmaya muhatap olanların içinde anne karnında olan ile cezaevinde annesiyle kalan 0-6 yaş gurubu bebek ve çocuklarını maruz kaldıkları hak ihlallerini görünür kıлып “BİR NESİL KAYBOLMASIN” başlığı ile Cezaevinde Annesiyle Birlikte Kalan 0-6 Yaşındaki Bebek ve Çocuklara Ses Olmak, yaşanan hak ihlallerini görünür kılmak İçin Sivil Düşün destek ve uzmanlık katkılarıyla kitap ve animasyon çalışması gerçekleşerek eserlere dönüşerek önemli çalışma çıktısı olmuştur.

Bu anlamlı destek için imkan sağlayan Sivil Düşün Avrupa Birliğine, kitap çalışmasının her aşamasında destek olan akademisyen Tarık POLATCAN’a teşekkür ederim. Bu bağlamda çektikleri anlamsız tutsaklık çilesi ve büyük hak ihlaline maruz Habil Yusuf ve anne-babası ile onlarla aynı kaderi yaşayan Habil Yusuf’un koğuş arkadaşları teyzelerini bu hukuksuz durum karşısında Habil Yusuf’un derin travmaya maruz kalmaması için çabalarına ve bunu metinlere, çizim ve çalışmalara dönüştürüp kitabın ortaya çıkmasına katkı sunmalarından dolayı teşekkürlerimi belirtmek isterim.

Fatih Alakuş
Çocuk Hakları Aktivisti

ÖNSÖZ

15 Temmuz sonrası ülkede yaşanan hak ihlallerinin çocuk haklarını da olumsuz etkilediği bilinmektedir. Bu süreçte derin ve çok boyutlu meydana gelen çocuk hakları ihlallerine ilişkin olarak ulusal ve uluslararası toplum vicdanını bilgilendirmek sosyal sorumluluk kapsamındadır. Bu bağlamda çocuk hakları ihlallerinin somut bilgi ve belgelerle yetki ve sorumluluk taşıyan kurum ve kuruluşların sağlam materyaller üretilerek bilgilendirilmesi, hak savunucuları ve özgürlük sevdalılarının birincil sorumluluğudur.

Bu sorumluluğun yüklediği yüksek bilinçle, somut ve hazin bir ihlal hikayesi olarak Habil Yusuf örneği merkeze alınarak elinizdeki mütevazı çalışma ortaya çıktı. Bu çalışma bilindik standart teorik bir çalışma olmayıp, gerçekte yaşanmış hayatın doğrudan pratiği olan hazin bir çocuk hakkı ihlali örneğidir. 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen menfur darbe girişimi sonrası, doğrudan hak ihlaline maruz kalan bir aile üzerinden, ailenin Habil Yusuf isimli çocuğu özelinde yaşanan çocuk hakkı ihlalinin somut vesikasıdır.

Takdir edilmelidir ki doğmadan çilesi başlayan ve doğduktan sonra da hak ihlallerinin muhatabı olan Habil Yusuf'un, yaşadığı olumsuz süreçleri anlatmasına imkan yoktur. Yaşanan hak ihlalleri en başta Habil Yusuf'un tutsak annesi, tutsak babası ve annesi ile birlikte kaldığı koğuştaki tutsak insanların anlatımları ile mümkün olabildi. Hak ihlallerini doğrudan yaşayanlar hak ihlallerinin canlı muhatapları olunca, onların konuşması, anlatması daha doğru, etkili ve isabetli olacaktır. Bu itibarla doğrudan hak ihlallerinin muhatabı ve gözlemcilerinin anlatımlarına yer verilerek çalışmanın içeriği oluşturuldu.

“YUSUF'UN ZİNDAN GÜNLÜĞÜ” başlığı ile kaleme alınan bu çalışma, bir giriş ve dört bölüm olarak planlanmıştır.

Buna göre girişte, çalışmanın bir proje kapsamında çocuk hakları ve hak ihlallerine tahsis edilmesinin önemi üzerinde duruldu.

Birinci bölümde, “*Anne Birsen Hanımın Dilinden Habil Yusuf Özelinde Yaşanan Çocuk Hakkı İhlallerine Tanık Olmak*” başlığı altında anne Birsen hanımın kaleme aldığı on bir (11) metin ve çözümlemesine yer verildi. Bu metinlerde bizzat kötü muamelelere maruz kalan ve tüm bu olumsuzlukların doğrudan muhatabı olan anne Birsen hanımın kaleminden çıkan 11 ayrı yazı bulunmaktadır. Söz konusu anlatılar genel anlamda Birsen hanımın şahsına yönelik yaşanan kötü muamelelerin anlaşılmasına yardımcı olsa da oğlu Habil Yusuf'un bir çocuk olarak maruz kaldığı çocuk hakları ihlallerine de ışık tutmaktadır.

İkinci bölümde, “*Koğuş Arkadaşlarının Anlatımıyla Habil Yusuf Özelinde Çocuk Hakları İhlallerine Tanık Olmak*” başlığı altında, iki tanesi Mukadder hanıma, birer tanesi de Hacer ve Sabriye hanımlara ait zindan hayatlarına dair anlatım metinleri yer almaktadır. Bu

metinlerde de genel itibariyle zindanda çekilen çile ve zorluklar olsa da, belirgin bir şekilde Habil Yusuf'un uğradığı çocuk hakları ihlallerine ilişkin olay ve durumlara temas edilmektedir.

Üçüncü bölümde, “*Baba Cengiz Beyin Yazdığı Mektuplar Üzerinden Habil Yusuf Özelinde Yaşanan Çocuk Hakları İhlallerine Tanık Olmak*” başlığı altında Baba Cengiz beyin oğlu Habil Yusuf'a Necip Fazıl Kısakürek'in “Zindandan Mehmet'e Mektuplar” şiirinden mülhem olarak yazdığı mektuplar yer almaktadır. Baba Cengiz beyin mektupları, yaşanan zulüm ve çileleri sineye çekme, yaşanan tüm olumsuzluklara sabretme ve bu konuda kadere razı olma gibi barışçıl bir içeriğe sahiptir. Bu mektuplarda bir bebek ve küçücük bir çocuk olarak Habil Yusuf'un maruz kaldığı hak ihlallerine de dolaylı olarak atıf yapılmaktadır.

Dördüncü bölümde ise, geleneksel yazılı anlatım biçimlerinden farklı olarak Habil Yusuf'un annesi ve birlikte kaldıkları mahpus hanımların yaptıkları resim ve çizimlere yer verilmiştir. Amatör düzeyde de olsa, söz konusu resim ve çizimler, Habil Yusuf özelinde yaşanan çocuk hakları ihlallerini, yazılı olmasa da görsel olarak gözler önüne sermektedir. Çünkü sanat, evrensel bir dildir. Bu dil, etkili bir anlatım biçimidir.

Son tahlilde Habil Yusuf'un bizzat yaşadığı, hayal ürünü olmayan ve tüm yalınlığı ile gerçek olan hikayesini insanlığın, özel ve tüzel kişiliklerin, ulusal ve evrensel hukuk birimlerinin bilgisine, ilgisine ve vicdanına takdim etmek önemli bir sorumluluktur. Böylece çocuk hakları ihlallerinin somut bir örneği olarak Habil Yusuf'un maruz kaldığı hukuksuzluklar da bir parça ortaya çıkmış ve anlaşılacak olacaktır.

Bu çalışmanın nihai hedefi, temel hak ve özgürlükler bağlamında çocuk hakları ihlallerini gündeme getirmek ve yaşanan bu hukuksuzların ivedi olarak sonlandırılmasına vesile olmak ve öncülük etmektir.

Hedeflenen noktaya ulaşabilme yolunda mütevazı katkılar sunma temennisiyle...

Fatih ALAKUŞ

Eskişehir-2021

TAKDİM

“PACTA SUNT SERVANDA”

İmzacısı olduğumuz Çocuk Hakları Sözleşmesi şöyle başlar: “Madde 1: Eğer 18 yaşından küçükseniz, çocuksunuz ve haklarınız var.” Çünkü çocukların haklarını almak için başka bir şeyi ispatlamasına gerek yoktur. Çocuklar buldukları yaş itibarıyla özeldir, biriciktir. Bu yüzden de biz yetişkinlerin ve hükümetlerin çocukların tüm haklarına erişimlerini sağlamak konusunda sorumluluklarımız vardır.

Çocuklar arasında ayrımcılık yapmamalıyız, her zaman onların üstün yararlarını korumalıyız, çocukları birey olarak kabul etmeli potansiyelleri doğrultusunda fırsat eşitliği sağlamalıyız. Buraya kadar söylediklerim çok güzeldi ama konunun teorik kısmıydı. Siz okurlara hayatımdan gelip geçen birkaç çocuktan yola çıkarak konunun pratiğini de anlatmak isterim.

Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni düşünürken aklıma bir anda Küçük Ahmet geliyor. Vücudunu sarmış kanser hastası Ahmet, annesi ve kız kardeşiyle beni görmeye gelmişti. Hayat dolu çok güleç bir yüzü vardı. Bu güleç çocukla buluşmamızda sadece bir yerde ağladı ve yüreğimizi dağladı. “Cezaevindeki babanı özledin mi Ahmet?” dedim. Yere baktı “Baba” dedi ve hıçkırıklara boğuldu. Sahi “Ahmet Burhan Ataç’ın 18 yaşından küçük olduğu için hakları var mıydı?”. Kendisine soramıyoruz çünkü çektilen sıkıntılarla 18’ini göremeden aramızdan ayrıldı. Baba, baba diyerek göçtü gitti Ahmet.

Çocuk Hakları Sözleşmesi aklımdayken Selman geldi gözümün önüne. Selman Çalışkan daha 6 yaşındaydı ve amansız beyin kanseri hastasıydı. Son zamanlarında cezaevindeki babası Rasim Çalışkan’ı son bir kez daha görsün diye çok mücadele ettik. Ama maalesef yine babasına hasret giden çocuklardan oldu Selman. Ölümünü Twitter’den duyururken şöyle yazmışım: “Maalesef az evvel kaybettik! KHKlı Rasim Çalışkan’ın beyin kanseri olan oğlu 6 yaş Selman Çalışkan ruhunu teslim etti. Rasim Bey onlarca defa tahliye talep eden dilekçeler vermişti, kabul edilmedi!!! Annesi bu süreçte eşi olmadan çocuğunu hastanelerde takip etti. Büyük bir acı.”. Sahi! “Selman Çalışkan’ın 18 yaşından küçük olduğu için hakları var mıydı?”.

Çocuk hakları sözleşmesi aklımdayken Burhan ve Nurbanu Yeni kardeşler gözümün önüne geliyor. Burhan 2,5 yaşında Nurbanu ise sadece 8 aylıktı. 29 Temmuz 2018’de Türkiye’deki zulümden kaçmak isterken ölüm onları Ege’nin soğuk sularında bulmuştu. Ölümleri sanki yeterince trajik değilmiş gibi bir de anne babaları OHAL Döneminde “terörist” ilan edildiği için onların payına da “teröristin” çocuğu da “teröristtir” algısı düşmüştü. Bu sebeple naaşlarını memleketlerine götürmeleri için ambulans bile verilmemişti.

O gün Twitter'dan şunları yazmıştım: “Bursa Adli Tıp'taki 3 mülteci Gökhan, Burhan, Nurbanu Yeni'nin cenazeleri için araç verilmemiş. Aradım cenaze müdürünü Bursa Büyükşehir başkanı 'fetöcüye araç yok' demiş. Bu skandaldır, bu rezalettir, bu insanlık dışı bir olaydır..! Niye bu ölümler oluyor, hala anlamıyor musunuz?” Sahi “Burhan ve Nurbanu Yeni kardeşlerin 18 yaşından küçük olduğu için çocuk hakları var mıydı?”.

Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni düşünürken T24 haber portalında 16 Ekim 2015'te kaleme aldığım bir yazı da geliyor aklıma. Başlığı şöyleydi “Suriçi'nde vurdular Helin'i”. Diyarbakır'ın Sur ilçesinde uygulanan sokağa çıkma yasağının devam ettiği tarihte ekmek almaya gitmişti 12 yaşındaki Helin Hasret Şen ve Kobra tipi zırhlı araçtan açılan ateş sonucu hayatını kaybetmişti. Arkadaşları bana dedi ki “Helin sokak arkadaşım, mermi kafasından vurmuş, beyni parçalanmış, buraya düşmüş, kafasını delip geçen kurşun şu demire saplanmış, ambulans 3 saat sonra geldi". ... mermi kafasından vurmuş, beyni parçalanmış... kafamda bu sözler var ve diyorum ki Sahi “Helin, 18 yaşından küçük olduğu için çocuk hakları var mıydı?”.

Düşünüyorum, düşündükçe üzülüyorum. Çok uzaklara gitmiyorum. Milletvekili olduğum son 3 yılda cezaevinde gördüğüm çocuklar aklıma geliyor. Annelerine ceza çektirmek isterken en çok eziyeti çeken çocuklar. Sarı, kırmızı, yeşil boyalar minik ellerine verilirse çizecekleri resimler ile devletin varlığı ve bütünlüğüne tehdit olabileceği düşünülen çocuklar. Neden vermiyorsunuz boyaları demiştim müdüre? “Efendim mevzuat böyle” diye dolu dolu, aklı başında kimsenin anlamayacağı şekilde anlatmıştı bana müdür. Hatta sonra bir anne daha geldi aklıma. Cezaevinden hastaneye giderken kendisine çocuğunun kuşu ve ağacı gösterip “anne bu ne” diye sorduğunu anlatan anne. Çünkü çocuk hiç ağaç ve kuş görmemiş, hapiste büyümüştü. Yani 18 yaşından küçük olduğu için hakları var mı bilmiyorum ama bir çocuk ağacı, kuşu görmeli yahu! diye mırıldanıyordum içimden. Öyle değil mi?

Sonuç olarak çocuklar bir şekilde büyüyorlar. Eğer bu çocuklardan ileride bir beklentimiz varsa bugünden hepimizin bir şeyler yapması gerekir. Çocuklarımız bizim en değerlilerimiz bizim olduğu kadar ülkemiz için de çok önemliler. Biz çeşitli maddelerine çekinceler koyduğumuz Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 1. Maddesini kabul ediyoruz. Yani “Eğer 18 yaşından küçükseniz, çocuksunuz ve haklarınız var.” diyoruz. Uluslararası sözleşmeleri kabul ederken önemli bir ilke vardır: “Pacta Sunt Servanda”. Bu ilkenin Türkçe karşılığı “Ahde Vefa”dır. Bu kuralın bağlayıcı niteliği, iyi niyet ilkesine dayanmaktadır. O zaman son sorum şu olsun. Gerçekten de Uluslararası Çocuk Sözleşmesi'nin ruhuna iyi niyetle “Ahde Vefa” gösteriyor muyuz? Yormayım sizi uzatmadan söyleyeyim: Tabi ki hayır!

Dr. Ömer Faruk GERGERLİOĞLU- Milletvekili/İnsan Hakları Aktivisti

GİRİŞ

“Cezaevinde Büyüyen Çocuklara Ses Olmak”

Anneleriyle birlikte cezaevinde kalan 0-6 yaşında bebek ve çocukların sorunu, zaman zaman hatırlanıp gündeme taşınan sonra unutulmuş, ancak acil çözümü gerekli öncelikli bir konudur. Cezaevinde büyüyen çocukla, dışarıda büyüyen çocuklar arasında belirgin farklar olduğunu söyleyen uzmanlara göre, çocukların ihmal edilen beslenme, koşulların en az iki kat yoğunlukta, tamamen beton ve dört duvardan oluşan mekanlar olması, çocukların biyolojik, psikolojik, eğitsel ve devinimsel gelişimine ket vuran çok sorunlu durumlarıdır.

Bu durum 2016 yılındaki OHAL döneminde ve takip eden süreçte daha can yakıcı bir hal almıştır. Çocuklu ve hamile kadınlar için düzenlenmiş hukuki imtiyazlar ve tutukluluğa alternatif olabilecek çözüm yolları göz ardı edilmiş, anneleriyle birlikte 800 çocuk, mahpus gibi cezaevinin olumsuz şartlarında yaşamaya mahkum edilmiştir. Oysa çocuk, hassasiyet gösterilmesi gereken toplumun geleceğidir. Hamile, bebekli ve çocuklu kadınların tutuklanması veya hapis cezasıyla cezalandırılması ilk tercih olmamalı, öncelikle alternatif yolların imkânı değerlendirilmelidir. Önceliğin “çocuğun üstün yararı” ve “her şartta zarar görmeme durumu” hukuki bir zorunluluktur¹.

Türkiye'nin taraf olduğu BM Çocuk Hakları Sözleşmesi de meseleyi bu şekilde ele almaktadır. İmza atılan sözleşmeye göre 0-6 çocuklu anneler için tutuksuz yargılanma öncelenmektedir. Hukuk zorlanarak illa da cezaevinde kalması sağlanacaksa, o zaman cezaevi modeli değişmeli ve çocukların bulunduğu her ortam, onların üstün yararına hizmet edecek şekilde düzenlenmelidir. Sözleşmeler, devlete sorumluluk yüklemektedir. Günümüzde cezaevlerinde kalan anne, bebek ve çocukların cezaevi şartlar ciddi sorunlar barındırmaktadır. Anne ve çocuk yaşamını derinden etkileyen uygulamalar, mevzuata uymadığı gibi mevzuata uydurma işlemleri ise yüzeyseldir. Uygulama tamamen cezaevi yönetimiyle personelinin insafına kalmaktadır. Yaşanan hak ihlalleri her cezaevinde farklı olduğu gibi, kişiden kişiye dahi farklılık göstererek tamamen keyfi bir hal almıştır. Cezaevlerinde çocuk için gerekli zengin seçenekler yerine büyük ve sayısız engellenme vardır. Bu alana müdahale, geciktirmeye tahammülü olmayan çok öncelikli bir konudur.

Acilen buralarda iyileştirmeler yapılmalıdır. Bu konuda öncelikle, hamile anne adayları ve annesiyle tutuklu veya hükümlü 0-6 yaş gurubunda bulunan 800 bebek - çocuk, çalışmanın merkezini oluşturmalı, dolaylı olarak tutuklu ve hükümlü kadınların dışarda, yakınlarıyla kalan çocukları da kapsmalıdır.

---

¹ https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdMa9ZEE-pXkqGy7x5PUIVvV1AS4hT6OY3K3hFC67OqQdV_Hg/viewform 23.10.2021.

Cezaevinde annesiyle kalan 0-6 yaş çocuklarını önceliklememizdeki amaç, çocuğun gelişim safhalarının en hızlı gerçekleştiği dönemin, 0-6 yaş grubu olmasından dolayıdır. Bu dönemin fizyolojik, psikolojik ve eğitsel gelişime uygun olarak gerçekleşmesi çocuğun çocukluk dönemi ve geleceği için önemlidir. Bu bağlamda ebeveynin bakımına muhtaç en kırılgan olan 0-6 yaş gurubu çocukların, dört duvar ve beton bir zeminde ihtiyaçlarının karşılanması, gelişimlerinin olumsuz etkilenmemesi imkan dışı olduğu tartışma dışıdır. Anneleri ile cezaevinde büyüyen çocukların yarın ne durumda olacağı, toplumu nasıl etkileyeceği önemsiz bir konu olarak görülemez.

0-6 yaş gurubu çocukların gelişim safhaları ve psikolojik, fiziksel pek çok ihtiyacı vardır. Bu konuda çocuğun beyin gelişimi, dil gelişimi, karakter gelişimi, beslenme ve motor becerileri ile “bağlanma olgusu” psiko-sosyal temel ihtiyacıdır.

Bu ihtiyacın öncelikle Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere bağlı olarak hayata geçirmesi, cezaevi sisteminin tamamıyla değişmesi ve en önemlisi çocuklarla ilgili her bölüm onların üstün yararı gözetilerek dizayn edilmesi, devletin zorunlu kamu görevidir. Bu nedenle devlet en kısa sürede, annesiyle birlikte çocukların da cezalandırıldığı, temel ihtiyaçlarını tam karşılamayarak, yok sayıldığı cezaevi anlayışını terk etmeli ve sıkı bir şekilde denetlemelidir. Öncelikle değerlendirilecek konu, olması gerekenle, olan arasındaki büyük uçurumu görünür kılmaktır. Bu konuya dikkat çekerek farkındalık, duyarlılık ve sorumluluk çağrısı yapmak, bu ülkenin tüm bireylerinin vicdani ve ahlaki açıdan sorumluluğudur. Bu itibarla çocuk hakları savunucuları kamuoyu oluşturup karar vericileri değişime yönlendirme konusunda çaba göstermelidir.

Cezaevlerinde yaptığım araştırma, bu konuda yayınlanan rapor ve haberlerden toplumun büyük bir kısmı habersizdir.

Cezaevinde olan bir bebeğin kendisine uygun, yatak-beşikten yoksun oluşunu,

Aşırı yoğunluktan çocuğunun arada ezilme korkusu taşıma,

Yukarı ranzada yatan annenin bebeğini beton zemine düşme endişesi,

Bebeğin ihtiyaç duyduğu bez, süttten günlerce mahrum kalma,

Ranzadan düşmesini önlemek için yere serilen battaniyenin gardiyan tarafından alınması, “devlet tarafından üzerine konmak için verildi, yere serilmek için verilmedi” denilerek bebeğin altından çekilip alınması,

İlk aşı için hastaneye götürülen küçük Yusuf'un yanına gelen küçük kedi yavrusunu heyecanla sevmesi, kucaklaması onu da götürmek istemesinin, jandarma tarafından yasak denilerek engellenmesi ve Yusuf'un uzun süre “kedim kedim” diye ağlaması.

Dört (4) aylık girip yirmi sekiz (28) aylık çıktığında yeni evine, çevresine alışamayıp gelen erkek misafirlere “siz bıyıklı teyzemizsiniz, bizim eski evimizde bıyıklı teyze yoktu” diyerek hayattan nasıl koştuklarını görünür kılmak,

Bu bağlamda “Çocuk Haklarının” korunması, güvence altına alınması ve sahiplenilmesi için yaşanan ciddi, üzücü durumlar görünür kılınarak toplumda bir duyarlılık oluşturmak,

Anne, çocuk ve bebeklerin üstün yararını önceleyen uygulamaya en kısa sürede geçerek, sorunlu durumdan kurtulmak için en kısa zamanda tüm olumsuz uygulamalar terk edilmelidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ANNE BİRSEN HANIMIN DİLİNDEN HABİL YUSUF ÖZELİNDE YAŞANAN ÇOCUK HAKKI İHLALLERİNE TANIK OLMAK

Çalışmanın bu bölümünde 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrası, öncesinde herhangi bir soruşturma yapılmaksızın adeta hedefe konulan bir kitlenin suçluluğu ispat edilmeksizin çocuk yaşlı hasta ayırımı da yapılmadan acımasızca devlet eliyle yapılan zulüm ve işkencelerin somut bir örneği olarak Habil Yusuf örneği anlatılmaya ve gündeme getirilmeye çalışılacaktır.

Habil Yusuf'u merkeze alan bu çalışmada, yaşanan zulüm ve kötülüklerden Habil Yusuf'un annesi, babası ve ablasının da paylarına düşeni fazlası ile aldığı görülecektir. Elbette Habil Yusuf küçük bir çocuktur. Kendi diliyle yaşadıklarını anlatmasına imkan da yoktur. Hapishane gibi sınırlı ve dar bir mekanda az sayıdaki insanla bir arada olduğunu ve bu az sayıdaki mahpus arkadaşlarının çok yakından gözlemlerini ifade etmesi ile Habil Yusuf'un en somut ve en gerçekçi haliyle yaşadıklarını öğrenme imkanı bulmuş olacağız. Bu bakımdan oldukça ilginç bir dram hikayesini yorumsuz ve sansürsüz olarak okumuş, görmüş ve anlamış olacağız.

Bu bağlamda çalışmayı oluşturan materyallere yön verme ve organize etme dışında detay yorum ve değerlendirmelere girilmemeye özen gösterilecektir. Habil Yusuf'un yaşadıklarını anlayabilmek için elbette ve öncelikle annesinin bu süreçte yaşadıklarına bakılmalıdır. Çünkü Habil Yusuf, hem hamilelik döneminde hem de bebeklik ve çocukluk dönemlerinde annesinin yardımıyla hayat bulabilecek ve gelişimini tamamlayabilecektir. Habil Yusuf varlık sahasına gelmeden önce bir anne bedenine ve geldikten sonra da bir anne yardımına ve anne şefkatine muhtaçtır. Bu çalışmada annesinin yaşadıklarından hareketle Habil Yusuf'un olağandışı yaşadıklarına mercek tutulacaktır. Bu duygu ve düşüncelerle sizleri Habil Yusuf'un ibretlik ve dram dolu hikâyesi ile birlikte çocuk hakları ihlalleri için vesika teşkil eden metinlerle baş başa bırakıyoruz.

1.2. TANIKLIĞI VESİKALAŞTIRAN METİNLER (1-11)

15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimi sonrası Birsen hanımın hukuksuz ve dram dolu yaşadıklarını ve beraberinde oğlu Habil Yusuf'un daha dünyayı algılamaya başlamadan önce başlayan çocuk hakları ihlallerini bizzat kendisinden dinleyelim.

1.2.1. METİN -1-

Asıl Metin:

“Ben 08.08.2016 tarihinde gece saat 11.00’de evimden hakkımda tutuklama kararı var denilerek alındım. Üç yaşındaki kızımın ayrı düşeceğimi bilmeden, arkamda gözyaşları içinde eşimi, çılgınlık atarak ağlayan kızımı bırakarak nereye gittiğimi bilmeden arabaya bindirildim. Eşim şaşkın, kızım şaşkın, ben perişan...

Gözaltına alındım, gözaltında iki kişiydik, şaşkınlığının verdiği çekimsizlikle kimseyle konuşamıyordum. Başıma ne geleceğini bilmeden bir kenarda oturup sadece dua dua Rabbime yalvardım. Gözaltı sürecimin sekizinci gününde beni alıp götürdüler karakola. Etrafımda beş görevli erkek polis masalara vurarak, hakaretler ederek konuş, anlat diyerek bağırıyorlardı. Suratlarına bakmadım, o kadar korkunç o kadar iğreti duruyorlardı ki. Benim anlatacaklarım sizin de dediğiniz gibi “yurt müdürlüğü yaptım, maaşımı Bank Asya’dan alıyordum” desem de inanmak istemediler söylediklerime. Belki iki saat böyle devam etti. Beni geri nezarete getirdiler, “sen biraz daha burada kal aklın başına gelsin” dediler. Gözaltı sürecimin on yedinci günü tekrar karakola götürüldüm.

Aynı tavırlarla yine sorguya alındım. Aynı muamele ile nezarete yeniden getirdiler. Gözaltının on dokuzuncu günü gündüz saat 15.00’te alındım. Bütün gün koridorda beklettiler. Gece 11.00’de koridorda masada beklerken üç kişi üstüme yürüyerek küfürler ettiler, hakaret dolu cümleler kullandılar. İçlerinden biri çuvalın içinden bir kitap alıp top atar gibi ayağıyla üzerime attı. “Sonsuz Nur-2” kitap masaya düştü. Sonra üstüme yürüdü, elini kaldırdı. Geriye attım kendimi ve bağırımaya başladım. “Götürün bunu” dedi. Sonradan gelen bir avukat ile ifadem alındı. Gece 12.00’den 03.00’e kadar sürdü.

29.08.2016 tarihinde mahkemeye çıkarıldım ve tutuklandım. Gebze Kapalı Kadın CİK’e getirildim. Çok korktum nasıl bir yer, nasıl insanlar var diye. Kapı açıldı, tertemiz simalar, gülen, aynı zamanda dolu dolu gözler bana bakıyordu. Sarıldım ağladım, ağladım çok ağladım ve serüven başladı. Sekizinci kişi olarak gelmişim koğuşa, iki tane öğrenci vardı. Biri mezun, diğeri son sınıf.. Hayattan daha çok şey var alacakları.. Ne olduğunu anlayamadan getirilmişler buraya. Yeni evli başka bir arkadaş, evlenmiş ve sabahına alınmış. Başka bir arkadaş iki evladından ayrılmış, çok yorgun, çok ağlıyordu. Başka bir arkadaş, hayatı boyunca çok imtihanlar yaşamış, on yıllık evli, hiç çocuğu olmamış, tüp bebek tedavisi yarım kalmış. Diğeri bir arkadaş elli yaşında bir abla, sosyal medyada facebookta hakaret etmiş, ondan dolayı almışlar. Atatürkçü bir arkadaş”.

Metin Çözümlemesi:

Burada üç yaşında bir kız annesi genç kadının sorgusuz-sualsiz evinden derdest edilerek bir bilinmeze götürülmesi, gözüaltı sürecinde maruz kaldığı şiddet ve insanlık dışı muameleler kendi diliyle anlatılmaktadır. Henüz suçu sabit olmayan bir genç hanıma kolluk güçlerinin gösterdiği gayri insani ve ahlaki tavır, Müslüman ve hukuk devletinde kabul edilebilir bir durum değildir. Bütün bu insanlık dışı davranışlarla eğitimli genç bir hanımın ve üç yaşında bir kız çocuğu annesinin, adil yargılanma ilkeleri ihlal edilerek cezaevine konulmuştur.

Konuya çocuk hakları açısından bakıldığında, annesinin başına gelenler karşısında üç yaşındaki bir kız çocuğunun zihin ve duygu dünyasında meydana gelen travmaların ve psikolojik yıkımların aleni bir hak ihlali olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. O bir anne ve bakıma muhtaç üç yaşında bir kız çocuğu var. Annenin suçlu olup olmadığı ayrı bir tartışma konusu olmakla birlikte, suçlu olduğu kabul edilse bile infaz hukuku açısından bu cezanın infazı geciktirilemez mi? Üç yaşındaki bir çocuğun ansızın annesine en çok muhtaç olduğu bir dönemde yanından koparılması hukuk devletinde nasıl izah edilebilir. Üç yaşındaki kız çocuğu bu travmayı kaldırabilir mi?

Bütün bu sorular zincirinin halkalarını arttırmak mümkündür. Ceza veren devlet aklının geleceğinin teminatı olan çocuğun hak ve hukukunu ıskalması ve bunu bile isteye düşman hukuku olarak gerçekleştirmesi, çocuk haklarını hiçe sayması ve önemsiz görmesi, suç ile hiçbir bağlantısı olmamasına rağmen annesi sebebiyle haklarının ihlal edilmesi anlaşılır bir durum değildir.

1.2.2. METİN -2-

Asıl Metin:

Hukuk Devletinde Böyle Bir Şey Yaşayacağım Kırk Yıl Aklıma Gelmezdi

“Medrese-i Yusufiye adını verdiğimiz burayı değerlendirmek adına Kur’an okuyup, oruç tutuyorduk. Bir gün sahura kalktık ben aşağı indim (iki katlı dubleks bir yer). Başım dolandı, düşer gibi oldum. Sabah kalkınca hemen revire çıktım, tahlil yaptırdım ve hamile olduğumu öğrendim. İlk duyduğumda bir kötü oldum ama Rabbimden gelene amenna diyerek teslim oldum. Arkadaşlarımın da desteği ile alıştırdım kendimi. İki ay sonra hastaneye götürüldüm ve hamileliğimin ikinci ayında olduğumu öğrendim. Hamileliğim ilerledikçe endişe ve korkularım artıyordu. Dışarıda kızım Eda Nalan her görüşe babasıyla geliyordu. Hamile olduğumu eşimden başka kimseye söylemedik aileden. Hem üzülmesinler hem de cinsiyeti belli olunca söyleriz diye düşündük.

Yine bir gün bir görüş günü ailem ve kızım geldi ama eşim gelmemişti. Benim tutuklanmamın ikinci ayında eşim de gözaltına alınmış. Ben o görüşte eşime evladımızın erkek olacağını söyleyecektim. Ama gözyaşlarıyla dolu bir görüş oldu. En çok da kızıma üzülüyordum çünkü bana çok düşkündü. Nasıl olacaktı, nasıl yapacaktı dışarıda bensiz. Rabbime emanet ettik sevdiklerimizi. Benim görüşümden sonra ailem eşimin gözaltına alındığı karakola gitmişler ama eşim yokmuş, sorguya götürülmüş. Polis memuruna Cengiz bey gelince ona söyler misiniz, oğlu olacağını diye not bırakıp gitmişler. Memur gidip nezarethanedeki arkadaşlarına söylemiş. Eşim gelince arkadaşlar, sana bir haberimiz var ama çocuğunun adını bizim söylediğimiz isimi koyalım demişler. Eşim tamam demiş, Yusuf olsun demişler, eşim çok sevinmiş, mutlu olmuş, tabi ki buruk bir sevinç...

Bir gün rüyamda ceviz yediğimi gördüm, kantin günü ceviz almalıyım ama yoktu. Bir iki güne kadar ceviz istedim ama yoktu. Unutmaya çalışıyordum. İkinci vakti avluda yürüyüşe çıkmıştık. Arkadaşlarla terliklerimizi alıp hem de yürüyorduk. İçeriye girerken arkamızdan bahçeye düşen bir şeyin olduğunu gördük. Gidip battık “ceviz”! Hepimiz çok şaşırдық, çok ağladık ve cevizi kırıp yedim. “Rabbim sana şükürler olsun” dedim ve bir kez daha Rabbimizin bizimle olduğunu anladım.

Yine bir yürüyüş günü, dönüyoruz koğuşlara. Hepimizin gözü yaşlı, Gülsüm diye bir arkadaşımız hüngür hüngür ağlıyor, yanına gittim. Ne olduğunu sordum, eşinin kendine “anlaşmalı boşanalım” dediğini söyledi. Kendisinin de başı belaya girmesin diye bunu eşine teklif etmiş. “Arkadaş kabul etmemiş. Eşi de kabul etmediği için çok sinirlenmiş. Canı çık sıkılmış. Eşini çok seviyor. Gülsüm on yıllık evli fakat çocukları olmamış”.

Metin Çözümlemesi:

Burada üç yaşındaki bir kız çocuğu annesi genç bir hanımın cezaevine konulması,
Büyük bir tevekkülle Rabbine dua ve ibadetlere daha da özen göstermesi,
Baş dönmesi rahatsızlığı yaşamak suretiyle iki aylık hamile olduğunu öğrenmesi,
Eşine bu güzel müjdeyi ilk ziyaret tarihinde vermeye niyetlenmesi durumunda eşinin de tutuklandığı haberini alması,

Üç yaşındaki kız çocuğunun anne ve babasından mahrum kalması,

Aynı cezaevinin erkek bölümünde hapsedilen eşine cezaevi görevlileri aracılığıyla bir bebeğinin olacağı müjdesinin verilmesi ve hücre arkadaşlarının ortak kararı ile doğacak çocuğun adının Yusuf olarak kararlaştırılması,

Hamile annenin cezaevinde canı ceviz çektiği bir zaman diliminde avludan içeriye yukarıdan ceviz düşmesi karşısında bunu ilahi bir lütuf olarak görmesi ve bu özel lütuf

karşısında Rabbine olan itimadının artması nedeniyle bu manzara karşısında gözyaşı dökmesi gibi hususlara dikkat çekilmektedir.

1.2.3. METİN -3-

Asıl Metin:

“Beş ay olmuştu, artık her gün yeni bir ümitle uyanmak istiyorduk. Yeni haberler, güzel gelişmelerle... Çok güzel rüyalar görüyorduk ama yorumlayamıyorduk. Burada her şey bir haftalıktı. Mutlu bir haber olsun, etkisi bir hafta sürer. Bir görüşten diğer görüşe kadar. O görüşte konuştukların zihninde döner durur. Genel şeyler duyduysan bir hafta garanti mutlusun. Kötü haberler aldıysan da garanti bir hafta gözlerine nemli bulutlar iner... Hapishanede kendini saatle değil, duygularla ölçersin...

12 Aralık 2016 Salı günü mazgal açıldı, ismim çağırıldı. İndim aşağıya, “Birsen hanım hazırlan, tahliyesin” dediler. Çok şaşırđım, çok sevindim, havalara uçtum adeta. Oysa ben aşağı inerken yine hangi dilekçeme ret geldi, düşüncesi ile inmiştim. Yukarı çıkmadan sarıldık ve ben ayrıldım işlemlerin ardından. Dışarıda ailem beni bekliyor sevinciyle çıktım. Kimse yoktu. Etrafta telefon edebileceğim yer olmayınca taksiye bindim. Eskihisar feribotuna gittim. Ailemi arayıp haber verebileceğim bir telefon kulübesi yoktu. Bir bayandan “telefonunu kullanabilir miyim” diye rica ettim. İzin verdi, heyecanla ailemi aradım. O kadar mutlu oldular ki havlara uçtular adeta. Beş aylık ayrılıktan sonra kızıma, aileme kavuştum. Rabbim kimsenin özgürlüğünü elinden almasın.

12.12.2016 tarihinde tahliye olduktan sonra önce ailemin yanına gittim. Sonra Eskişehir’e eşimin Yalova’dan tek başına taşındığı evimize geldim. Kiramı ödeyemediğim için kayınvalidemin yanına taşındım. Bir ay olmuştu çıkalı. Eşimi cezaevinde ziyaret ettiğim gün (02.02.2017) hakkımda yakalama kararı var, dinilerek gözaltına alındım. Kızım çığlık çığlığa ağlamaya başladı. Kızımı da yanıma alarak adliyeye götürüldüm.

Segbiste mahkemeye çıkarıldım, şaşkınlık içindeydim. Hakkımda nasıl bir yakalama kararı olabilirdi ki daha yeni tahliye olmuştum. Tekrardan böyle bir durumla karşı karşıya kalmak beni şaşırttı. Mahkeme bir saat sürdü. Tutuklama kararının çıkma nedeni tahliye olduğumda haftanın üç günü imzamnın ve şehir dışı yasağımın olması. Bana tebliğ edilmediği için hakkımda yakalama kararı çıkarmış mahkeme. Çünkü sekiz ay önce taşındığım Yalova’daki adresime gitmiş belge. Neyse ki hakim doğruluğunu onaylayınca serbest bıraktı beni ve haftanın üç günü imzaya karar verip şehir dışı yasağımı kaldırdı”.

Metin Çözümlemesi:

Burada suçunun ne olduğunu bile bilmeyen ve isnat edilen suçlamaların hukuk sisteminde suç olarak kabul edilmesi mümkün olmayan iddialarla tevkif edilen genç bir hanım ve annenin görüşten görüşe moral aradığı, bazen de aldığı kötü haberlerle bir sonraki görüş tarihine kadar hayatının üzüntü ve kaygılarla zehir edildiği anlatılmaktadır.

Bunula birlikte tevkif edilmesinden birkaç ay sonra gerekçelerini bilmeden ansızın ve sürpriz bir şekilde tahliye edildiği,

Tahliyesi sonrasında ikamet ettiği evinin birikmiş kiralarını ödeyemediği için annesinin evine sığınmak zorunda kaldığı,

Yine tahliyesinin henüz birkaç ay sonrasında eşinin ziyaret için erkek cezaevine gitmesi sonucunda hakkında tutuklama kararı olduğu gerekçesiyle mahkemeye çıkarıldığı ve tekrar tevkif edildiği,

Haftalık üç gün imza atması ve şehir dışına çıkış yasağının kendisine tebliğ edilmediği halde bu gerekçelerle yakalama kararı verildiği,

Tebliğ yazısı eski adresine gittiği anlaşıldığından dolayı hakimim imza ve şehir dışı yasağını kaldırdığı anlatılmaktadır.

1.2.4. METİN -4-

Asıl Metin:

“Bu yaşadığım stres ve şok hali, hamileliğimin yirmi sekizinci haftasında gebeliğimin sıkıntıya girmesine sebep oldu. Kasılmalarım başladı, bebeğimin kilo alımı durdu. Doktorum her şey güzel gidiyor, strese bağlı bunlar diye telkinlerde bulunarak bu süreci otuz sekizinci haftaya kadar getirebildik, çok şükür 11.04.2017 tarihinde sezeryanlı müdahale ile Habil Yusuf'u dünyaya getirdim. Sağlıklıydı hamdolsun. Küveze falan gerek yoktu. Üç gün kaldığım hastaneden taburcu olup evimize geldik. Ama o süreçte dahi haftanın üç günü karakola gidip imzama attım. Mahkemeye yazdığım dilekçelere cevap gelmedi. Sezeryan oldum, ertesi gün gidip imza attım ki doktorumun verdiği rapora rağmen. Mahkemeden ne olumlu ne de olumsuz bir dönüş olmadı. Kayınpederimin karakola gidip konuşması üzerine iki kat çıkmam gereken merdivenleri çıkamayacağımı söylemesi üzerine dosyayı aşağıya indirdiler ve ben öyle imza attım.

Habil Yusuf 4,5 aylıktı. Soğuk algınlığından dolayı doktora götürdüm. 18.09.2017 tarihinde doktor yatış verdi ama ben hastane ortamının mikroba daha riskli olduğunu düşündüğüm için doktorumla konuşup evde takip rica ettim. Buhar makinesi ve ilaçlarını alıp evde başlamıştık ki 20.09.2017 tarihinde imza atmak için karakola gittim ve hakkımda

tutuklama kararının olduğunu öğrendim. Eve telefon açmama yarım saat sonra izin verildi. Kayınpederimi aradım, hemen geldi. Adliyeye götürüldüm, segbisten mahkemeye bağlandım. Sadece hakkımdaki suçlamaları saydı:

Bylock iddiası, Bank Asya'ya para yatırma, kurumda çalışma, hakkımdaki iddiaların gerçekliği gerekçelerle tutuklanma iddianamenin kabulüyle birlikte savcılık bu kararı verdi, hakim onayladı ve Eskişehir H Tipi T-9 koğuşuna getirildim, oğlum Habil Yusuf ile cezaevi serüvenimiz anne karnında başladı. Doğduktan sonra henüz 4,5 aylık, her şeyden habersiz, etrafına neşe veren masum gözleriyle en büyük dayanağım oldu. Ayakta kalabilmemin en büyük sebebi ve gücüydü evlatlarım. Kızımın tekrar yaşadığı kaybetme korkuları ve endişeleri, altına kaçırma, tırnak yeme, ağlama nöbetleri, kabızlık gibi sorunlara neden oldu. Bunlar beni çok ama çok üzüyordu. Rahatlamamı sağlayan tek güzellik, "Rabbimin merhameti daha büyük, bu evlatlar bize emanet ve Rabbim bu imtihanı veriyorsa evlatlarımızı geleceğe hazırlıyor" düşüncesi ve duastydı".

Metin Çözümlemesi:

Burada hamile annenin yaşadığı stresler ve sıkıntılar sebebiyle hamileliğinin sorunlu hale gelmesi,

Bebek Habil Yusuf'un sezaryenle dünyaya gelmesi,

Üç günlük hastane serüveninde bile imza atmaya gitmek zorunda kaldığı,

Doğumun ikinci gününde emniyetin ikinci katına çıkacak gücü olmaması nedeniyle imza defterinin arabaya getirilerek imza attırıldığı,

Habil Yusuf henüz 4.5 aylıkken soğuk algınlığı rahatsızlığından tedavi edildiği zamanda yine bir imza sırasında emniyete hakkında yakalama kararı olduğunu öğrenmesi,

Apar topar mahkemeye çıkarılarak siyasetin emrindeki hakim-savcı dayanışması ile hızlıca tekrar tevkif edilerek cezaevine gönderilmesi anlatılmaktadır.

İlk cezaevi hayatında hamile olduğunu öğrenen ve hamile olarak ansızın tahliye edilen anne, bu defa henüz dört buçuk aylık bebeği Habil Yusuf ile tekrar cezaevi hayatına mahkum edilmiştir.

Anne ve babası ile ayrılmak zorunda bırakılan henüz dört yaşlarındaki kız çocuğu ise annesini ikinci defa kaybetmenin acısını yaşadığında altını ıslatmak dahil çok farklı sorunlar yaşamaya başlamıştır.

Her şeye rağmen acılarını yudumlayarak ve Yaratan'ına sığınarak yanındaki oğlu Yusuf Habil ile teselli olarak zindan hayatını yaşamaya başlamıştır.

1.2.5. METİN -5-

Asıl Metin:

“Cezaevine ilk gelen bebek Habil Yusuf’muş. Arkadaşlar öyle söyledi. Hakim bir arkadaş vardı. Hemen oturup benim adıma mahkemeye bir dilekçesi yazdı. Gözleri yaşlı... Mesleğini severek ve hakkıyla yaparken bir anda kendini cezaevinde bulmuş ve beş gün tek başına kalmış, etraftaki adi suçlular “hakim idam idam” naraları atmış bahçelerde. Daha ne olduğunu anlayamadan, tek başına kalması yetmiyormuş gibi bir de bu söylemler iyice korkutmuş kendisini. İlk gece Yusuf hiç uyumadı, boğazı şişti ve tıkanı. Revirden buhar makinesi istedik. Vermediler. Sabah gereken ilaçları da içeri almadılar. Sabah revire çıkarırız diyerek bize söyleyecek söz de bırakmadılar. Sabahı zor ettik. Revire çıktık, ilaç yazdı doktor. Ama doktor demeye bin şahit gerek. İlaçlar geldi ama üç gün sonra. Neyse ki buhar makinesini ihtiyaç halinde verdiler.

Habil Yusuf için çok zordu, dört duvar arasında ve onca insanla bir arada kalmak. Bir kişi hasta olsa koruyamıyordum, o da hemen hasta oluyordu. Kapı sesleri korkutuyor, gardiyanların sesi, sabah akşam gece sayımları, her kapı açıldığında uykudan korkarak uyanıyordu.

Habil Yusuf altı aylık oldu. Ek gıda vereceğim ama yemekler acı, çorbalar acı, kantinde çocuğun yiyebileceği hiç bir şey yok! Yoğurt ve peynirle başladım artık. Yumurta için dilekçe yazdım, düzenli her gün verilsin diye. Gerekirse ücreti hesabımdan düşülsün dedim ama kabul edilmedi. Haftada bir gün yumurta geliyor, o da mosmor olmuş, artık kaynamaktan ve beklemekten.

Yazdığım dilekçelere hep ret geldi. Habil Yusuf on üç aylıktı ve bir gün Yusuf’a özel yemek geleceği söylendi. Sevindim, mutlu oldum. Ama asıl gıdayı alması gereken aylarda almadığı için yemekleri yemekte, alışmakta sıkıntı yaşadık. İlk zamanlar çocuğa göre gelen yemekler sonraları baştan savma gelmeye başladı.

Zaten bu çocuk dört duvar arasında, yaşadığı mağduriyetlere bir de gıdaya yönelik mağduriyetler eklenince, bizi daha da üzdü. Babaya hasret, hiç görmeden günleri, haftaları, ayları geçiyordu. Her mektupta her halini anlatıyordum, mektuplarım sadece Yusuf’u anlatmakla geçiyordu.

Habil Yusuf’un ilk konuşması “baba” kelimesiyle oldu. Sekiz aylıktan sonra dili çözüldü adeta. Emeklemeye zaten ortam yoktu, direkt yürüdü ki henüz on bir aylıktı”.

Metin Çözümlemesi:

Burada cezaevine gelen ilk bebeğin Habil Yusuf olduğu, bebeğin annesiyle birlikte mahkum durumuna düşmesini görünce adeta şaşkınlık yaşayan zulme uğrayarak mahkum edilen koğuştaki kadın hakim, bunun hukuksuzluğunu dile getirmek için özenli dilekçe yazması,

Adi suçluların zulme uğramış olan kadın hakime “hakime idam” naraları atması,

Koğuşun ilk gecesinde Habil Yusuf’un öncesinde var olan soğuk algnlığı rahatsızlıklarının artması ve depreşmesi,

Acilen revire müracaat etmelerine rağmen gerekli olan buhar makinası ve ilaçların zamanında verilmemesi,

Habil Yusuf’un cezaevi koğuş ortamına uyum sağlamasının bir hayli zor olduğu,

Özellikle beslenmesi ve gelişmesi için gerekli olan ek gıdaların zamanında verilmemesi,

Bir süre sonra verilse de, verilen gıdaların özenli hazırlanmamış olması veya bayat olarak gelmesi,

Habil Yusuf’un babaya hasret olarak yaşaması, anne ile babanın mektuplaşmalarındaki odak konunun Habil Yusuf olduğu ve Habil Yusuf’un sekiz aylıkken telaffuz ettiği ilk kelimenin “baba” olduğu,

Habil Yusuf’un henüz on aylıkken emeklemeksizin doğrudan yürümeye başlaması anlatılmaktadır.

Takdir edilecektir ki bir çocuğun emeklemeksizin doğrudan on aylıkken yürümesi çok da olağan bir durum değildir.

1.2.6. METİN -6-

Asıl Metin:

“Bir gün yere kurumun battaniyesini serdim oyuncaklarını koydum oynuyordu. Arama yapmak için memurlar geldi. Yerdeki battaniyenin yere serilmemesi gerektiğini söylediler. Devletin battaniyesini yere serip üstünde oturamazsınız. Açıklama yaptım çocuk oyun oynasın diye serdik dedim. Gür bir sesle "hayır dedim" dedi. Koğuştakiler ve ben çok üzüldük. Bir de alıp götürdüler battaniyeyi...

İlk oyuncağı çorap içine koyduğumuz elyaf. Yastığımızı söküüp bir avuç aldık, top yaptık, baktık çok güzel oynuyor. Oyuncak talebimiz reddedilmişti. Bir çoraba daha elyaf koyup bebek yaptık, sonra kukla yaptık. Havalar güzel olunca bahçede oyunlar oynar, teyzelerinin arkasında o da yürüyüş yapardı.

Bir gün çok hastaydı, öğle vaktiydi, hava alsın diye bahçeye çıktık. Oradan oraya koşarken parmağını arı soktu. Çok korktum, revir için düğmeye bastık. Pazar olduğu için herhangi bir şey yapılamayacağını söylediler. Biz de buz koyduk. Çok ağladım. Bir iki saat sonra ateşi düştü, toparladı kendini. İshali kesildi çok şükür.

Rabbim kimseye muhtaç etmeden şifamızı arıyla gönderdi...

Görüşler çok buruk geçiyordu. Ama görüşe giderken özellikle açık görüşe giderken bayram havası gibi oluyordu. Herkes önceden giyeceği kıyafeti, eşarbi belirliyordu. İkramlar özenli bir şekilde akşamdan hazırlanıyordu. Tatlılar, ekmek arası tostlar, ikramlar... Herkes tüm hünerlerini gösteriyordu. Limonata hele müthiş oluyordu. Çıktıktan sonra evde yaptım ama oradaki tadı yakalayamadım. Mahrumiyet zamanında nimetin lezzeti damakta bulunmaz bir tat bırakıyor olmalıydı ki ondan sonra içtiğim hiç bir limonata bana dört duvar arasında tattığım limonatanın tadını vermedi.

Açık görüşlerde bir an önce mazgalın açılıp isimlerimizin çağrılmasını heyecanla beklerdik. Görüş sabahı gelince çocukların bize doğru koşmaları, sarılmaları herkesi ağlatırdı. Ailem zaten Yusuf'u görünce görüş sonuna kadar gözler yaşlı, hiç kimse kimseyi görmüyor. Herkes o 45 dakikayı değerlendirebilme derdinde. Doyamıyoruz, doyulmuyor. Kızım Nalan çok durgun çok. Uzun bir süre alışamıyor, kardeşine mi doysun, bana mı doysun çocuk. Sürekli elleriyle yüzümü kendine çeviriyor, konuşurmuyordu. Biraz ailemle konuştuktan sonra kızımın ayrı bir masaya geçip konuşuyorduk. Okuldan, evde yaptıklarından anlatıyordu, ara ara bana en çok sorduğu soru "Anne Yusuf seninle mi uyuyor?". "Yok anneciğim, onun kendi yatağı var, orada yatıyor" diye cevap veriyordum. İçim yanıyordu, yüreğim kanyordu".

Metin Çözümlemesi:

Burada Habil Yusuf koğuşun içinde rahat etsin ve o sınırlı alanda oyun oynayabilsin diye yere serilen battaniyenin görevliler tarafından azarlanarak ve kaba davranışlar sergilenerek kaldırılarak götürüldüğü,

Bu duruma orada yaşayanların hepsinin derinden üzüldüğü,

Sonrasında Habil Yusuf'un oynayabilmesi için top verilmemesi sebebiyle çorap içine yastıklardan alınan az miktardaki elyaf ile top oluşturulduğu,

Hasta olduğu bir gün Habil Yusuf'un hava alabilmesi için cezaevi bahçesine çıkarıldığı esnada elini bir arının sokması,

İlk yardım çağrılarının pazar günü olması nedeniyle karşılık verilmediği,

Kendi imkanları ile buz koymak suretiyle tedavi etmeye çalıştıkları,

Arı sokmasının Habil Yusuf'un rahatsızlığına iyi geldiği ve bunun da ilahi bir lütuf olarak şifa kaynağı olarak algılandığı,

Görüşlerin çok hareketli geçtiği,

Birkaç gün öncesinden hazırlıklar yapıldığı,

Giyilecek kıyafetlerin önceden belirlendiği,

Yemek için muhtelif atıştırmalıkların hazırlandığı,

Hazırlananlar arasında limonataların tadının unutulamazlar arasına yer aldığı,

Görüşmelerin hem çok sevindirici olduğu gibi aynı zamanda buruk ve hüznü anlara da sahne olduğu,

45 dakikalık zaman diliminin ziyarete gelenlerle maksimum düzeyde değerlendirilmesi için her türlü özverinin yapıldığı,

En çok da Habil Yusuf'un annesinin kızı Nalan ile hasret giderme çabaları anlatılmaktadır.

1.2.7. METİN -7-

Asıl Metin:

“Kızımın bakışları, “Gitme anne” deyişleri, “Gel artık, çalışma. Benim bir sürü oyuncağım var, artık hiç oyuncak istemiyorum, sen gel, kardeşim gelsin, babam gelsin” deyişleri. Çok sıkılıyor, dokunamamak ona çık ağır geliyordu.

Hele “Görüş bitti artık” denilince, gözlerinden inen yaşlar, burkulan gönüller, isteksizce atılan adımlar. Koşarak, sever adım çıktığımız koğuşa sürüne sürüne dönüyorduk... Yusuf kalabalık ortamları çok sevmiyordu ama memurlara adeta “Gözüm sende” deyip, koğuş ağası gibi davranıyordu:) Koridorlarda bir nebze olsun, üzgün simaları gülümsetiyordu.

Koğuşa gelince hemen oturup görüş sonrası değerlendirmeler yapıyorduk. El birliğiyle kahvaltı hazırlayıp oturup boğazımızdan geçtiği kadarıyla bir şeyler yemeye çalışıyorduk. Havalar güzel olunca voleybol oynuyorduk bahçede, köşe kapmaca, mendil kapmaca vs.

Hele yapılan pastaların tadı harikaydı. Herkesin doğum gününü planlayıp, küçük hediyeler alıp, mutlaka pasta yapardık, oradaki en güzel anlar...

Her gün düzenli olarak akşam bir saat topluca maneviyat yapıyorduk. Fetih, Yasin, Cevşen okuyup dua ediyorduk. En güzel an insanın huzura daldığı andı.

Arkadaşlarla nöbet sistemi kurmuştuk, herkes işini itinayla yapıyordu. Yusuf küçük olduğu için bana nöbet yazmamışlardı. Ben de genelde akşam çayının yanına tatlı, pasta yapıyordum, imkânlar ölçüsünde.

Uzun bir aradan sonra Yusuf için oyun alanına gidebilmesi için yazdığım dilekçeye onay geldi. Her gün saat 3-4 arası birlikte kreşe gidiyorduk. Bir saat oynayıp, eğlenip koğuşa dönüyorduk. Yusuf için çok büyük bir değişiklik oluyordu. Tabi o saatlerde aşağı inip butona basıyorduk. Bazen personel yok denilip saatlerce bekletildiğimiz oluyordu. Yusuf kapının önünde çok ağladı. Keyfi bekletmelerin olduğu da çok oldu. Maalesef kreşe gidince geri dönmek istemiyordu. İkna etmek epey zorluyordu beni. Çocuk çok haklı, içeriye hiç bir şekilde boya kalemi verilmiyordu. Boya kitabı veriliyor ama boya kalemi verilmiyordu!!!

Fatma hanım vardı koğuşumuzda, Eskişehir'e sevkle gelmişti. Kızı Şeyma'yı da yanına alıyordu çünkü dışarda annesiz durduramıyorlardı. Babası da Eskişehir Cezaevinde kalıyordu. Şeyma çok akıllı, çok zeki bir kızımızdı. Sorduğu sorular karşısında şok oluyorduk. Fatma da çok ilgili bir anne idi. Güzel ilgileniyordu. Yusuf'un yaşı küçük olduğu için fazla vakit geçiremiyorlardı. Yusuf, Fatma teyzesini çok seviyordu. Özellikle hikâyeye anlatırken dikkatlice dinliyordu. Fatma üst ranzada yatıyordu. Fatma teyzesi Yusuf'a "Gel hikâyeye anlatacağım" dediğinde merdivenleri çıkıp hızına ben dahi yetişemiyordum. Zaten en çok korktuğum şey demir ranzalara kafasını vurması, ranza merdivenlerine tırmanması ve maalesef merdivenler çok korkutuyordu beni".

Metin Çözümlemesi:

Burada görüş anında yaşanan derin duygulara yer verilmektedir.

Habil Yusuf'un annesinin ablası ile olan diyalog ve duygusal mücadeleleri,

Küçük kızın annesinin bir suçlu olarak cezalandırıldığı değil de meslek hayatını orada sürdürdüğü, çalıştığı, para kazandığı,

Habil Yusuf'un ablasının anne baba ve kardeşten uzak kalmanın verdiği hasret duygularının yoğun olduğu,

Artık paraya gerek olmadığı,

Kendisinin fazlası ile oyuncaklara sahip olduğu,

Hasretin bitip ailece bir arada yaşamak istediği,

Bu nedenle de cezaevi görüş anında ziyaret saatinin bittiği anda annesinden ayrılmak istemediği,

Buna mecbur kaldığında gözyaşlarını tutamadığı,

Küçük kızın verdiği bu duygusal ve hasret dolu tepkilerin anneyi de çok derinden etkilediği ancak içinde bulunduğu durum gereği buna katlanmak zorunda olduğu,

Görüş saatine büyük bir sevinç ve coşkuyla gelmelerine rağmen görüş saatinin bitmesi sonrasında ayaklarını sürüye sürüye ayrılmak zorunda kaldıkları,

Habil Yusuf'un da karmaşık duygularla geçen görüş saatlerine küçük bir çocuk olarak kendi diliyle ve tavırları ile tepkiler verdiği,

Çocukça verdiği tepkilerin hüznü dolu yürekleri teskin eden ve moral veren olumlu bir tabloya dönüştüğü,

Farkında olmasa bile Habil Yusuf'un zindan hayatı yaşayan abla ve teyzeler için tatlı bir tebessüm kaynağı oluşturduğu,

Küçük bir çocuk olmasına rağmen bir arada yaşadıkları pek çok insanı hayata bağlayan ve onları üzüntü ve kederlerinden geçici süreli de olsa uzaklaştıran bir fonksiyon icra ettiği,

Görüş sonrası koğuşa dönüldüğünde görüşmelerin uzun uzun değerlendirmesinin yapıldığı,

Elbirliğiyle hazırlanan kahvaltıların zoraki de olsa yapıldığı,

Sıkıntılardan uzaklaşmak için bahçede voleybol, köşe ve mendil kapmaca oynandığı,

Doğum günü yaklaşanlar için eldeki imkanlar ölçüsünde pasta gibi hazırlıkların yapıldığı, hediyeler alındığı,

Rablerine teslimiyet ve ibadet bilincinin gereği olarak her akşam düzenli olarak toplu maneviyat programlarının yapıldığı,

Kendi aralarında iş bölümü yapıldığı,

Habil Yusuf'un annesini çocuğu ile ilgilenebilmesi için işbölümünden muaf tutmaları,

Habil Yusuf'un annesinin de koğuş arkadaşlarının bu özel davranışlarının karşılığında akşam çayının yanına imkanlar ölçüsünde kek pasta gibi atıştırma malzemeleri yaptırdığı,

Habil Yusuf'un oyun oynayabilmesi için kreş talebinin geç de olsa kabul edildiği,

Her gün bir saat Habil Yusuf ile birlikte annesinin oyun oynamak için kreşe gitmeye başlaması,

Resmen izin verilmesine rağmen uygulamada kreş izninin başarılı olmadığı,

Zil butonlarına cevap alamadıkları için düzenli olarak oyun alanına gidemedikleri,

Bu esnada beklentiye giren küçük çocuk Habil Yusuf'un duygusal olarak çok olumsuz etkilendiği,

Çoğu kere bu engellemelerin keyfi uygulama olduğu,

Oyun alanına gittiğinde Habil Yusuf'un süresi bittiğinde dönmek istemediği,

İkna konusunda annesine zor anlar yaşattığı,

Habil Yusuf'un oyun ve eğlence adına başka imkanlarının olmadığı sözgelimi boya kitaplarının içeriye alınmasına izin verilmesine rağmen boya kalemlerine izin verilmemesi gibi, o yaştaki bir çocuğun ulaşması gereken aktivitelere ulaşamadığı,

Aynı koşuşa Fatma hanımın kızı Şeyma ile geldiğinde Habil Yusuf'a arkadaş olacağı düşünölmüşse de, aralarındaki yaş farkından dolayı Habil Yusuf ile Şeyma arasında beklenen iletişimin oluşmadığı,

Şeyma'nın çok zeki ve akıllı bir kız olduğu,

Sorduğu soruların ne kadar üst düzey olduğu,

Fatma hanımın oldukça ilgili bir anne olduğu,

Habil Yusuf'a hikayeler anlattığı,

Habil Yusuf'un düşme riskini göze alarak Fatma hanımın yattığı üst ranzaya ulaşmak için merdivenleri hızla çıktığı ve kafasını ranzaya vurduğu,

Buna rağmen Fatma hanımın anlattığı o güzel ve etkileyici hikayeleri dinlemek için engelleri aştığı anlatılmaktadır.

1.2.8. METİN -8-

Asıl Metin:

“Şeyma altı yaşına gelince Fatma'ya yazı geldi Cezaevi Müdürlüğünden. Artık yanınızda kalamaz diye. Şeyma'nın annesinden ayrılması çok zor oldu. Şeyma “Anne herkes tahliye oluyor, biz neden olamıyoruz, neden çıkamıyoruz, biz hep burada mı kalacağız” dedi. Mahvetti bu sözler. Çok üzöldük, tek çocuk olan Şeyma “Ben kardeş istemiyorum, daha ben anneme babama doymadım, hep birlikte çok mutlu olalım, çok gezelim” diyordu.

Çok güzel esprileriyle bizi güldüren Fatma'mız üç ay önce Yargıtay bozmasıyla tahliye oldu çok şükür.

Duygu, Gugu teyze, üç çocuk annesi, çilekeş kardeşimiz. Gözaltına alındığında yaşadıkları hem kendisinin hem çocuklarının psikolojisini ciddi anlamda bozmuş. Bir akşamüstü geldi koğuşumuza, korku doluydu. Bizi görünce bir nebze olsun rahatladı. Panik atak hastası ve ilaç kullanıyor. Başına silah dayayarak çocuklarının gözü önünde gözaltına alınmış, korku dolu anları ağlamaktan anlatamadı bile, eşini arıyorlarmış aslında. Onu bulamayınca arkadaşları almışlar. Dünya tatlısı ikizleri yedi yaşında. Ahmet beş yaşında, Ahmet'i yanına aldı, çünkü dışarda annesiz çok zorlandı. Habil Yusuf, Ahmet ile çok güzel vakit geçirdi, çok sevdi Ahmet'i. Gugu teyzesini çok seviyordu Yusuf, avluda birlikte el ele yürüyüş yapıyorlardı.

Habil Yusuf özellikle resim bakmayı çok seviyordu. Teyzelerinin yataklarına gidip “Resim bakalım mı Gugu teyze?” diyordu. Birlikte saatlerce çocuklarının resimlerine bakıp onlarla ilgili hatıralarını anlattırıyordu. Çok sevdiği fotoğrafları birden fazla kere anlatmasını istiyordu. Duygu hâlâ içerde. Rabbim tez vakitte selamete çıkarsın İnşallah.

Kübra abası, abasının hakkı çok büyük üstümüzde. Kendi yeğeni doğduğu gün geldi koğuşumuza. Kendisini Yusuf’a adadı adeta. Beni çok rahatlatıyordu. Bunaldığım zamanlarda Yusuf’la ilgilenmesi beni çok mutlu ediyordu. Banyo yapmak zaten bir işkenceydi benim için hem banyo yapıp hem çamaşırları yıkamak saatlerimi alıyordu. Haftanın üç günü 12-5 arası gelen sıcak su, eğer bir de sayımız 18’e çıkmışsa 20 dakika. İnsan o 20 dakikada ne yapacağını şaşırıyor. Yusuf’u genelde banyoda değil de kovaya su alıp arkadaşlardan müsaade isteyip, lavaboların olduğu kısımda yıkıyordum. Banyo zamanı bitmeden bir kişi daha yıkanabilsin diye. Çamaşır yıkayacağım günlerde Kübra hemen yanıma gelir “Abla, rahat rahat sen işini yap, ben Yusuf’la ilgilenirim” diyordu. Sağ olsun. Bende hızlıca işimi bitirip, yukarı çıktığımda Yusuf’la oynamış, yemeğini yedirmiş hatta uyutmuş. Böyle dostum olmuş, kazancım çok yani can dostum, kardeşim gibiydi. Kız kardeşim de Gebze Cezaevi’nde halen. 2.5 yıl oldu. Mektubunda yanıma geleceğini sevk isteyeceğini yazmış. Birlikte kalırız Yusuf’a beraber bakarız diye”.

Metin Çözümlemesi:

Burada Fatma hanımın kızı Şeyma’nın yönetmelik gereği altı yaşına gelmesi nedeniyle annesinden ayrılma kararı verildiği,

Şeyma’nın annesinden ayrılması anında duygulu anların yaşandığı,

Bu çileye daha fazla katlanamadığı,

Anne babası ile aile hayatı yaşamalarına yönelik özlem duygularını seslendirmesi,

Kızı Şeyma’nın koğuştaki annesinden ayrılmasından üç ay sonra Yargıtay’ın bozma kararı ile tahliye edilerek kızına kavuştuğu,

Koğuşa Duygu adında dört çocuk annesi bir kadının getirildiği,

Habil Yusuf’un Duygu teyzesinin ismini Gugu diye telaffuz edebilmesi,

Duygu hanımın evinde çocuklarının gözü önünde kafasına silah dayanarak derdest edilerek tutuklanması ve bu durum karşısında Duygu hanımın psikolojinin altüst olduğu,

Gerçekte Duygu hanımın suçlu olmadığı,

Suçlu sayılan eşinin yakalanamaması nedeniyle tutuklandığı,

Yedi yaşlarında ikizleri olduğu,

Beş yaşında Ahmet adındaki oğlu ile birlikte koğuşa getirildiği,

Ahmet ile Habil Yusuf'un iyi iletişim kurdukları ve birbirleri ile hoş vakitler geçirdiği, Habil Yusuf'un Gugu teyzesi ile de çok iyi anlaştığı ve bahçede el ele yürüyüşler yaptığı,

Habil Yusuf'un Gugu teyzesi ile birlikte aile fotoğraflarına baktığı ve bunu çok sevdiği için defalarca tekrar ettikleri,

Fotoğraflar üzerinde yapılan yorumların Habil Yusuf'un ilgisini çektiği,

Habil Yusuf'un Gugu teyzesinin hala içerde olduğu,

Yeğenin doğduğu gün Kübra isimli genç hanımın cezaevine getirilmesi,

Kübra'nın Habil Yusuf'u adeta yeğeni yerine koyarak onunla büyük bir özenle ilgilendiği,

Banyo yaptırma ve çamaşır yıkama dahil pek çok konuda Habil Yusuf'un annesinin işlerini kolaylaştırdığı,

Kübra hanıma Habil Yusuf'un abla yerine "aba" diye hitap etmesi,

Annesinin kız kardeşi olan ve iki buçuk yıldır Gebze cezaevinde olan gerçek teyzesinin Yusuf ile ilgilenmek için Eskişehir cezaevine gelmeyi düşündüğü anlatılmaktadır.

1.2.9. METİN -9-

Asıl Metin:

"Kübra bana "Abla yaz kardeşine, gözü arkada kalmasın. Ben de Yusuf'un teyzesiyim" dedi. O kadar çok sevindim ki, sağ olsun.

Yusuf da çok seviyordu abasını. Yeğenin fotoğraflarına bakıp bakıp tüm albümü günün belli üç vakti boşaltıp tekrar diziyorlardı. Çoraptan deniz yapıyorlardı artık... Üç ranza yan yanaydı. Ortada Yusuf yatıyordu. Orta yatağa Yusuf'a salıncak yapmıştık. Orada sallayıp kalınca, salıncağın kenarına çıkıp ortamıza yatırıyordum. Günün büyük kısmını çarşıftan yaptığımız denizde oynayarak geçiriyorduk.

Kübra tam bir sınıf öğretmeni olacak fitratta ama felsefe bitirmiş. Yusuf'la ilişkisi çok güzeldi. İlginç oyunları vardı. Çarşaflarını kullanıp eş bulmaca oynuyorlardı. Yusuf'la bir gün kağıtları alıp avluya, duvarlara astı. Kurumdan ısrarla istediğimiz boya kalemleriyle resimler yaptılar. Dört duvar arasında eğlenmenin tadı bir başkaydı. Hele tek küçücük bir çocuğun kalbine dokunmak çok güzel. Kübra bunu çok profesyonel bir şekilde yapıyordu. Yusuf'a kendi emeğiyle "Yusuf'un Dünyası" adlı kitapçık yaptı. O güzel kalpler, fedakârlığını, samimiyetini tüm koğuş arkadaşlarımıza da gösteriyordu. Koğuşun tüm mektup zarflarının üstünü süslüyor, güzel şiirler bulup yazıyordu. Herkes birkaç gün önceden sıraya girip Kübra'ya zarflarını veriyorlardı, bende dâhil. Çok güzel çizimleri vardı. İçeride daha fazla

imkân verseler kendini geliştirebilirdi ama onca dilekçeye rağmen gerekli malzemeleri vermediler kendisine.

Hastaneye bazen gidince Yusuf'u götürmüyordum, gözüm arkada kalmıyordu. Hamdolsun biliyordum ki Kübra çok iyi ilgilenecek, tabi ki diğer koğuş arkadaşlarım da. Hepsinden Allah razı olsun.

Mukadder Abla: Yusuf'un Tete'si Mukadder abla kendini çok güzel yetiştirmişti. Her konuda muhakkak bir fikri vardı. Bana çok şey kattı. İyi bir muhabbet arkadaşıydı. Çok kitap okuyordu. Kitaplar hakkında özet geçiyordu bize de. Tutuklanıp getirildiğinde çok üzüldüm. Her gelen hissiyatımız böyle ama hastalıkları ilerleyen, yaşı, yaşadıkları mücadelesi her konuda çok yıpranmıştı. Kendi dünyası vardı. Ranzasının etrafını çarşafı kapatıp müzik dinler, güzel bir şarkı çalınca "Bakın bu şarkı çok güzel" diyerek bize de dinletirdi. Hayatında falsoları çoktu, kısım kısım anlatırdı. Evlatlarına çok düşküdü. Tek düşündüğü onlara güzel bir gelecek kurmaktı. İçerisindeki hissiyatını çok güzel ifade ediyordu. O her bir anısını anlatırken, ben de kitap serisinin bir kısmını dinliyormuş gibi olurdum. Çok kitap okumanın faydaları olsa gerek. Çok okuyan bir fıtratı vardı. Hele dört duvar arasında daha da fazla mesafe kat etti".

Metin Çözümlemesi:

Burada Kübra'nın Habil Yusuf'un annesini kız kardeşinin bu cezaevi ve koğuşu isteyip gelememesi karşısında kendisinin de kız kardeşi konumunda olduğu ve Habil Yusuf'a gönüllü teyzelik yapacağı ve teyzesinin boşluğunu hissettirmeyeceği,

Habil Yusuf ile birlikte yeni doğan yeğeninin fotoğraflarına tekrar tekrar baktıkları,
Çoraplardan deniz yaptıkları,

Ranzalara salıncak işlevi gören düzenekler yaparak Habil Yusuf'un oyun ve etkinlik ihtiyacını karşılamaya çalıştıkları,

Felsefe mezunu olan Kübra hanımın gerçekte sınıf öğretmeni gibi formasyon sahibi olduğu,

Bunun da Habil Yusuf ile birlikte yaptıkları etkinliklerde ortaya çıktığı,

İlginç oyunlar oluşturduğu, bu kapsamda çarşafarla eş bulma oyunu, ısrarlı taleplerle gelen boya kalemleri ile resim yapılması,

"Yusuf'un Dünyası" isimli kitapçık yapılması,

Koğuşun tüm mektup zarflarının süslenmesi, güzel şiirler yazılması ve ilginç çizimler yapılması söylenebilir.

Kısıtlı imkanlara rağmen bu kadar üretim yapabilmesi koğuştaki arkadaşlarının gönüllerini fethetmeye yetiyordu.

Habil Yusuf'un annesi hastaneye gitmek zorunda kaldığında Yusuf'a Kübra hanıma bıraktığında gözü geride kalmayacak kadar ilgileniyordu.

Koğuştta Yusuf'un bir başka tetesi (teyzesi) Mukadder hanımın olduğu,

Çok okuduğu,

Okuduklarını koğuştakilerle paylaştığı,

Böylece hepsinin geniş bilgi birikimine sahip olmasını sağladığı,

Hayatında çok sıkıntılar çektiği,

Çocuklarının geleceği için planlar yaptığı ve huzurlu bir geleceklerinin olması için hayaller kurduğu anlatılmaktadır.

1.2.10. METİN -10-

Asıl Metin:

“Mukadder ablaya temizlik yaptırmıyorduk. Ayakları ağrıyordu. Hatta bir keresinde banyo yaparken, banyoda tutuldu. Çok korktuk, çok şükür dinlenerek, mesaj yaparak iyileşti. Ama ilaçları zamanında gelmediği için çok ağrısı oluyordu. Doktora gidebilmek için yazdığı dilekçelerin sayısını ben bilmiyorum.

Yusuf'un annesi gibiydi. Kantin günlerinde Yusuf'u hiç unutmaz, yiyebileceği şeylerden mutlaka alırdı. Bal ve tereyağını çok seviyordu Yusuf, uzun bir süre vermedi kurum. Kahvaltıda başka bir şey yemeyince çok üzölmüştü Mukadder abla. Kantin günü hepsinden ikişer tane almıştı. Düşünceli bir insan Allah ebeden razı olsun.

Yusuf gidip çarşafını açıp “Ceee” deyip kaçardı, sonra yanına gidip beraber müzik dinlerlerdi. Teyzeleri Yusuf'u çok seviyordu. Yusuf da onları çok seviyordu. Aralarındaki bağ çok güzeldi.

Manevi olarak da çok dağıldığımız zamanlarda bizi aydınlatıyordu Mukadder abla. Yaş olarak da bizden büyüktü. Ama fitratı gereği bize de gayet ayak uyduruyordu. Konuşkan, heyecanlı, bizden daha canlı biriydi. Düzenli spor yaparak dinç kalmayı başarıyordu. Rabbim tez vakitte sevdiklerine kavuştursun.

Sabriye Abla: Dünya tatlısı bir insan. Hep ümitvar, hep mutluluk saçar etrafına. Canım ablalarımın biri. Kendisine muhakkak bir uğraş bulur. Onunla meşgul olur. Bileklik yapardı ipliklerle. Herkese öğretmişti. Herkes elinde bir ip başlarlar televizyon karşısında bileklik yapmaya”.

Metin Çözümlemesi:

Burada rahatsızlıkları olduğu için Mukadder hanıma temizlik yaptırmadıkları,
Bir defasında banyoda ayak ağrısı sebebiyle kalakaldığı,
Sürekli ilaç kullanmak zorunda kaldığı,
İlaçların da zamanında düzenli gelmediği,
Bu sebeple de çok acılar ve ağrılar çektiği,
Doktora gidebilmek için sayısız dilekçeler yazmasına rağmen cevap alamadığı,
Mukadder hanımın Habil Yusuf ile annesi gibi ilgilendiği,
Bal gibi sevdiği yiyeceklerden kantinden aldığı ve ikram ettiği,
Habil Yusuf'un da bu iyilikleri karşılıksız bırakmadığı, teyzesine espriler, onları neşelendirecek şirinlikler yaptığı, beraber müzik dinlediği,
Mukadder hanımın koğuştakilerin umutsuzluğa kapıldığı dönemlerde manen onları desteklediği,
Yaş olarak onlardan büyük olmasına rağmen kendilerine ayak uydurduğu, onlarla ters düşmediği,
Düzenli spor yaparak vücut direncini güçlü tutmaya çalıştığı ve bunu büyük ölçüde başardığı anlatılmaktadır.
Bununla birlikte koğuşta Sabriye adında bir hanımın da olduğu,
Genellikle ümitvar bir yapıya sahip olduğu,
Çevresine huzur ve mutluluk saçtığı,
Sürekli kendisine uğraşlar bularak kendisini meşgul ettiği,
İpliklerle bileklik yaptığı ve bu işi herkese öğrettiği ve yapmaları için teşvik ettiği anlatılmaktadır.

1.2.11. METİN -11-

Asıl Metin:

“Merhaba,

Benim adım Habil Yusuf. Ailenin en küçük üyesiyim. Aslında bebeklik gereği “meyaba” falan demem lazım ama on iki aydır cezaevi ortamında olduğum için çabuk büyüdüm, naparsınız.

11 Nisan 2017 tarihinde dünyaya geldim. Bi 4.5 ay da anne karnında cezaevi ortamında bulunduğumu düşünürsek, nasıl bir dünyaya gelmişim, vallahi ben de pek anlamadım. Ama bizler/Yaşlarından çoğu zaman/Mutlu bir ilerleyiş doğanlar...” demiş şair. Ben ve ailem herhalde bu sırra ericez. Beş yaşındaki ablamın bizsiz dışarıda hayata

tutunmasını, annemin ve benim bir koğuşta, babamın ise başka bir koğuşta bişekilde hayatlarımızı sürdürmeye çalışmamızı başka türlü açıklayamıyorum çünkü.

Her şeye rağmen ailecek bir arada olacağımız günleri düşündükçe sabırsızlanıyorum. Ablamla oynayacağımız oyunları, evin içinde oyuncaklarımı bir oraya bir buraya savuracağım zamanları, annemin mutfakta mis kokulu yemek ve pastalarını, babamın evde beni omuzlarında taşıırken atacağım kahkahaları... kısacası hanemizdeki cıvılcıvılcı, neşeli ve huzurlu günlerimiz için çok heyecanlıyım.

Evet; annemin de babamın da, ablamın da benim de bi “yarın”ımız var ve bu konuda içim kıpır kıpır. Ancak şimdilik buralardayım işte.

İş bu; burada neler yapıyorum, size biraz bunlardan bahsetmek isterim:

İki katlı bir yer burası. şimdi ortak alan alt kattayız. Kırmızı, demir sürgülü kapıdan mutlaka bahsetmem lazım. Bazen uykudayken pat-küt açılmasından uyanıyorum. Bazen ortalıkta gezinirken açılıyorsa korkuyorum. Avludayken açıldığında merakla kapıya bakmak istiyorum. Görüşe veya revire çıktığımızda dışarı kıyafetlerimizi giyiyoruz, bir an önce o kapının açılmasını istiyorum. Perşembe günleri bu kapının mazgalından kantin alış-verişi veriliyor. Bunu izlemeye bayılıyorum. Velhasıl, kırmızı kapı önemli. Akşamları ışıklarımıza kapa-aç yapmak çok hoşuma gidiyor. Burada bazen elektrikler gider, teyzelerim de bana “iyi ki dođduñ Yusuf” yapar. Buna alkış tutmak da hoşuma gider. Böylece karanlığa eğlence katarım.

Ortamı süpürmek için kullandığımız süpürgeñin tahta sapına tutundurup yürümeyi öğretmiş annem bana. Yemekler acılı ve yağlı geldiğinden çocuk karavanası geliyor bir de. Kurumun verdiği oyuncakla simitçilik oynarım. Küçük aynamızla da “selfie” çekiyoruz bazen. “Çıkırt falan diyorum çekilirken...

Gelelim canım annemin hacışakir sabunla tertemiz yaptığı kıyafetlerime... Ne giysem yakışıyor, su götürmez bir gerçek lakin çitçitli tulumlarımın içinde daha bir tatlı oluyorum. Hatta giydirilirken “çıt çıt” diyorum. Sağ kolumu uzatıyorum, sol kolumu uzatıyorum. Böylece giydirene de yardımcı oluyorum. Çok düşünceliyim, çooook...

Gün içinde giydiğim mavi ve kırmızı LCW terlik-ayakkabılarımla da aram çok iyi. Güzelce tuttuğum mavi tükenmez kalemle üzerlerini karalamayı pek severim. Geçenlerde teyzelerimden biri ayakkabımın altına ☺ (gülñ emoji) şekli yaptı. Çok hoşuma gitti. Gelene gidene “bak, bak” diye ayağımı kaldırıp ayakkabımın altını gösterdim. Bu konuda level atladım bu arada. Bi tane teyzemle güzelce battaniyenin üstüne oturuyoruz. Göz kalemi ve rujla elimin üstüne aynı şekli yapıyor. Ayağa kalkıp bi tur daha “bak, bak” yapıyorum tabi.

Annem yatarken siliyor, ertesi gün aklıma geliyor ve ellerimde aynı şekil olmasa bile yine “bak, bak” diye tatlılaşıyorum herkese 😊(gülen emoji).

Dolabımdaki dürürlü kıyafetleri bir bir indirmek de ayrı bir keyifli. Çoraplarla aramda özel bir bağ var. Çoğu şeye yaptığım gibi çorapları da atıp “düttüüü (düştü)” diye tekrar etmek, vaz geçmediğim oyunlardan biri. Bazen de annem ve ben diğer teyzelerime karşı takım olup, çorap atarız birbirimize. Ehehe 😊(gülen emoji).

Bir önceki sayfada bahsetmeyi unuttuğum bişey oldu: Dolabımın üstündeki molfixler... İşim bitiğinde ve annem beni tertemiz yaptığında, çöpe gidecek bezimi elime alıyorum. Annemin kucagında merdivenlerden iniyorum. Düz zemine vardığımda usul usul lavabodaki çöpe doğru ilerliyorum. Annem kapıyı ve çöpü açıyor, ben de bezimi içine atıyorum. Bazen “aferin Yusuf’a, alkış” yapıyorlar. Ben de “ya Allağasen, ne var şimdi bunda, hemen alkışlıyorsunuz!” gibisinden bi yüz ifadesine bürünüyorum ya da ortama ayak uydurup “BAŞARDIM” gururuyla alkış tutuyorum. (alkış emoji).

Üst katta dokuz ranza var. Hepsi de demirden. Bazen elim-kolum-kafam bi şekilde benim ifademle “paaat” oluyor. Doğrulup “eh eh” diye çarptığım yere ellerimle vuruyor, hesap soruyorum. Ranza ve dolaplardaki rakamlara işaret parmağımla “ditdağun” demeyi de çok seviyorum.

Battaniyede yerde gezdirilerek uyumayı çok sevsem de annemin çarşafta sallayarak güzel ninnileriyle uyutmasını tek geçerim. “Huuu Hu Hu Allah, Allahu Allah”, “Benim bir oğluşum var çok yaramaz”, “Uyusun da yürüsün” playlist’imin en önemli parçalarından. Bazen teyzelerimle birlikte ışıklar kapanıp hep beraber yatıyoruz, “ninnimiz yok mu?” diye sual ediyorlar annemden. “Pişşş, pişş, pişş, piş. E teyzeler eee, ee, e”. 😊(gülen emoji). ZZZ

Geçen aylarda dişlerimden bazıları çıkınca biraz huzursuzdum. Annemim mükemmel bakımı ve şefkati ile geçti gitti çok şükür. O zamanlar avludayken parmağımı arı sokmuştu. Söylenenlere göre arılar bu eylemi bazen şifa vesilesi olabilirmiş. O dönem ateşim ve halsizliğim vardı. Arıdan sonra ortamdaki telaştan ve parmağımdaki acıdan biraz korktum tabi ama bana şifa oldu diyebilirim. En azından teyzelerim öyle yorumladı. Resmen “Rızkımı veren Huda’dır, kula minnet eylemem” oldum. 😊(gülen emoji).

Fotoğrafları, daha doğrusu canlı görsel resimleri incelemeyi çok seviyorum. 30-40 fotoğrafın etrafıma dizilmesi ve onların tek tek 1-23... diye sayılması hoşuma gider. Hatta “dööt, ağtı, bii” olarak eşlik dahi edebiliyorum. Bi şey daha, aile albümümüze baktığımda “baba” diyorum. Ablamı görünce tanıdığıma dair emareler verebiliyorum. Fotoğraftaki insanları öpmeyi, onlara “cici” demeyi de pek seviyorum. Bazen koğuşa gelen gazetelerdeki görseller de dikkatimi çekiyor. Mesela bir sınıftaki öğretmenin öğrencilerine “çiçek olun”

demesindeki pozisyonda gazete parçası var, ona bakıp bakıp kollarımı aynı şekilde yapmaya çalışmak bu aralar favori oyunlarımdan biri.

Sevdiğin yiyecekleri resimde detaylı olarak görüyorsunuz zaten. Mmmhhh...

08:30-19:15 saatleri arası çıkmamıza izin verilen avluda neler yapıyorum peki? Ohooo, neler neler... Bi kere “bıcı bıcı” yapmayı çok severim. Mecburen çamaşır leğeninde yıkıyor annem de. Yağmur yağınca ıslanmaya da bayılırım. Annem özgürlüğümüze kavuştuğumuzda ablama pota, bana da bisiklet alacaklarını söylüyordu bi ara teyzelerime. “Anne, şemsiye de alalım mı?” ☺(gülen emoji).

Ellerimi arkaya koyup, teyzelerimin tabiriyle “adam yürüyüşü” yaparım bazen. O halimi gören teyzelerim de resimde okuduğunuz şarkıyla eşlik ederler bana, eğleniriz. Mandallar vefakar, benim elime düştüklerinde de gayet cefakar oyuncaklarımdan biri. Vefakar, çünkü kendimi bildim bileli beni hep oyalıyorlar. Cefakar, çünkü dış çıkartma dönemimde olduğum için bazen ağzımın içine alıp salyalarımla dönderiveriyor, elimle de bi oraya bi buraya atıveriyorum. Sayıları değişken teyzelerim de t-shirt’üme mandallardan püskül yapıyor bazen. Berbere annemle beraber gitmeme izin verilmediği ve kantinden de bi türlü tıraş makinası alamadığımız için bi dönem saçlarım uzundu (ama artık değil), o vakit de mandaldan saçıma toka yapıyorlardı buradaki teyzeler. Başıma yazın bile bağladıkları oldu ya... Yusuf muyum, Yasemin mi, belli değil. Neyse ki teyzelerimden biri saçlarımı kesti de çilem bitti.

“Kucaklıyor beni yarınlarım,

“Aldırma” diyor gülümseyerek...

Yaşamak bir görevdir bu yangın yerinde.

Yaşamak... İnsan kalarak”.

Ablan, annen ve babanla bir arada

Güzel günler göresin cânım Yusuf’umuz.

“Bilmeden bir koğuşa can olan”ımız.

Şişko patatesimiz.

Bakmalara doyamadığımız masumiyet müzemiz.

Nurtopumuz, “adammm”ımız.

Bıdırcığımız, poğaçamız.

O bal yanakları omuzlarına düşenimiz.

Annesinin “ballı ballısı”.

Annesinin bi pıtırıcık oğluşu.

Sevgilerle... ☺(gülen emoji)”.

Metin Çözümlemesi:

Bu yazıda Habil Yusuf'un annesi, babası ve ablası ile birlikte çile dolu hayat hikayesi özetlenmekte, küçük bir çocuğun yaşadıkları empati duygusu ile anlatılmaktadır. Önceki anlatılarla çakışan bazı tekrarlar olsa da, her bir anlatıda farklı vurguların olduğu görülmektedir.

Bu yazıda Habil Yusuf'un Hasırcı ailesinin en küçük üyesi olduğu, daha doğmadan başlayan ve doğduktan sonra da devam eden zindan hayatının kendisini olgunlaştırdığı vurgulanmaktadır.

11 Nisan 2017 tarihinde dünyaya geldiği, dört buçuk ay anne karnında cezaevi ortamında bulunduğu, daha hamilelik döneminde annesi ile birlikte çilesinin başladığı anlatılmaktadır.

Beş yaşındaki ablasının dışarda hayata tutunma mücadelesi verdiği, babasının da bir başka koğuştaki mahkum olarak cezalandırıldığı, bütün bu olanlara anlam veremediği anlatılmaktadır.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen ablası ile oynayacağı oyunları, annesinin mutfakta lezzetli yemekler pişireceği, babası ile mutluluk oyunları oynayacakları, ailece bir araya gelecekleri mutlu ve huzurlu aile hayatı yaşayacakları günleri hayal ettiğinden, özetle evlerindeki cıvıl cıvıl, neşeli ve huzurlu günler için çok heyecanlı olduğu, ailece mutluluk ve huzur dolu yarınları için heyecan dolu olduğu, elinde olmayan sebeplerle zindanda bulunduğu anlatılmaktadır.

Zindanda yaşadıkları da şöyle özetlenmektedir:

Zindanın iki katlı bir yer olduğu ve orada kırmızı renkli demir sürgülü bir kapının bulunduğu, bu kapının her açılmasında uykudan uyanarak, ortalıkta dolaşırken irkilerek korktuğu, avludayken açıldığında merakla kapıya doğru koştuğu, görüşe ve revire giderken o kapının bir an önce açılmasını istedikleri, perşembe günleri bu kapının mazgalından kantin alışverişi yapılmasını merakla izlediği, sonuç itibariyle zindan hayatında kırmızı demir sürgülü kapının yerinin oldukça önemli olduğu anlatılmaktadır.

Akşamları zindanın ışıkları aç-kapa yaptıklarını ve bu etkinliğin kendisi için eğlenceli oldu, bu etkinliğe koğuştaki teyzelerinin de katıldığı, kendisini eğlendirmek için bu ritüele seve isteye katıldıkları, kendisinin böylece karanlığa neşe kattığı anlatılmaktadır.

Habil Yusuf'a, elektrik süpürgesinin tahta sapına tutunarak annesinin yürümeyi öğrettiği, çocuk karavanası adı altında yemeklerin acılı ve aşırı yağlı geldiği, kurumun verdiği oyuncakla simitçilik oynadığı, berberlerinde bulunan küçük ayna ile selfie çekme provası yaptığı, Hacı Şakir sabunuyla kıyafetlerin yıkandığı, çitçitli tulumlarıyla teyzelerinin adeta

sevgi pıtırıcığına dönüştüğü, mavi kırmızı terlik ayakkabılarını giydiği, mavi tükenmez kalemle üzerini karalamayı sevdiği, ayakkabının altına gülen emoji yaptığı, teyzeleri ile çorap atma oyunu oynadıkları, annesi ile birlikte kirlenen bezini atma seansları yaptıkları bu seremoniye teyzelerin alkış tutmaları, demir ranzalara kafasının sık sık vurduğu, çarşıfta sallanarak ninniler eşliğinde annesi tarafından uyutulduğu, çıkmaya başlayan dişlerinin verdiği acıların annesi tarafından şeftali ile tedavi edilmesi, avluda parmağını arı sokması ve o dönemde var olan ateşli bir rahatsızlığının iyileşmesi, yanlarındaki fotoğraflara sürekli bakmayı adet haline getirdiği ve insanları resimler üzerinden algılamaya başladığı, annesinin kendisini çamaşır leğeninde yıkadığı, yağmur altında ıslanmayı sevdiği, teyzelerinin gözleri önünde çeşitli oyunlar oynadığı ve nümayışler yaptığı, saçları uzadığında berbere annesi ile birlikte gitmesine izin verilmediği, kantinden de saç kesme makinası alamadıkları için uzun bir müddet saçlarının tıraş olamadığı için uzun kaldığı, uzun saçlarına teyzelerinin mandal takarak kendisi ile eğlenceli zamanlar geçirdikleri, teyzelerden birisinin saçlarını kestiği ve Habil Yusuf'un rahatladığından söz edilmektedir.

Bütün bu yaşananlar adeta bir şiirde özetlenmiş gibi... Şiir az sözle çok meseleyi anlatma sanatıdır malum. Sadece bu da değil, şiir bir bakıma yaşananları yürek ve duygu birlikteliği ile haykırmaktır. Son tahlilde bu şiirle Habil Yusuf'un bir çocuk olarak ne denli değerli olduğu da anlatılmış olmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KOĞUŞ ARKADASLARININ ANLATIMIYLA HABİL YUSUF ÜZERİNDEN ÇOCUK HAKLARI İHLALLERİNE TANIK OLMAK

2.1. MUKADDER HANIMIN ANLATIMI İLE TANIKLIK (1-2)

2.1.1. METİN -1-

Asıl Metin:

“5 Eylül 2018’de adı cezaevi, hapishane, mahpushane gibi isimlerle anılsa da, ben kendimce dört duvardan oluşmuş bir medrese gibi görüyorum burayı. Bazen de içinde yaşadığın bir kütüphane gibi. Böyle algıladığım için de burada vaktimin çoğunu okuyarak geçiriyorum. Dışarıdaki hayatımda da insan dostlarımdan çok kitap dostlarım olmuştu. Burada da aynı hâlîm devam ediyor. Okuduğum her kitap bana farklı farklı duygular yaşattıyor. Kimisi isyanımı ve öfkemi büyütüyor, kimisi duygularımı canlandırıyor, kimisi aklıma bir bilgi olarak yerleşiyor, kimisi de bir dönem filmi seyrediyor gibi iyi ki varlar. Dostoyevski’nin bir sözü var: “Kitaplar olmazsa öylece kalakalacağız ortada”. Aynı kader çizgisinden geçtiğim Dostoyevski’nin sözüne tamamen katılıyorum. Kitaplar olmasa hiç mi hiç çekilmez buralar bizim için. Burada yapılan bütün yolculuklar kendinden başlar ve yine kendine dönersin. Gidilecek yer de gelinecek yer de kendinsindir.

Koğuşa ilk girdiğim an bütün duygularım gözlerime birikmişti sanki... Göz kapaklarım ki açılan baraj kapakları gibi oldu, akmayı bekleyen gözyaşlarım için. Ne kadar kendimi sıkımsam da iradem üzerine kapanan kapıları gözlerimde de kendini gösteriyordu. İradem gözyaşlarıma engel olamıyordu. O an dünya tatlısı, ay parçası bir bebekle yüz yüze geldim. Bir yaşını birkaç ay geçiyordu yaşı. Henüz anne bile diyemiyordu. Bütün iletişimini gözleriyle yaptı. Mahzun bir eda ile ağlama diyordu sanki. O masumiyetin karşısında yapacağım tek şey kendime çekidüzen verip ağlamamaktı. Sözüm bitmişti bu masum gözlerin karşısında. Adının Habil Yusuf olduğunu öğrendiğim. Annesi hamilelik döneminde girmiş, doğum yaklaştığında haftada üç defa imza karşılığında denetimli serbestlik uygulanmış ve doğduğunun ilk günü doğum hastanesinde dünyaya gözünü açtığında annesiyle birlikte karakola giderek annesinin imzasına şahit olmuş, doğumun etkisiyle karakolun merdivenlerinden çıkıp imzanın olduğu kata çıkamadığından, annesi ve Yusuf’un olduğu araca getirilerek imza atılmıştı. Çünkü imza konusunda meydana gelecek aksaklık hemen tutuklanmasına sebebiyet verebilirdi. Doğum sancuları çeken anne, sancularıyla birlikte ilk önce karakola gidip imza atmış ve bir günlük doğum arasından sonra ilk gözünü açtığı

dünyaya imza şahidi oluyor. Bu imza haftada üç defa devam ederken yine imza için gittiği karakolda tutuklanır. Çünkü mahkeme denetimli uygulamayı tutuklamaya çevirmiş, Yusuf'la imzaya giderken, Yusuf dört aylıkken tutuklanarak cezaevine nakledilmiştir.

Kendisi ile tanıştığımızda bir yaşını geçiyordu, şimdi iki yaşını geçti. O an acizane dilimden bir dua düştü Yusuf için. “Burada olmakla yaşadığın mahrumiyetler sana kalıcı güzellikler getirsin bebeğim”. Koğuştan zayıf bir “amin” sesi duyuldu. Aslında bu dua burada belli yaş aralığında bulunan koğuş sakinleri için de geçerliydi. Günler geçiyor fakat hala neden burada olduğumun cevabını bulamıyordum. İsnat edilen suç ile hiçbir alakam yoktu. Biz gibilere burada kader mahkumu deniliyor. Kendim için bulamadığım sorunun cevabını, dünya tatlısı Yusuf için de düşünmeye başladım. Kadere teslim olmaktan başka çare yok. Kitaplar “insanlar zulmeder kader adalet eder” diyordu. İnsan iradesinin üzerinde başka iradelerin hükmetmesi köleliğin faşizmin başlama noktası gibi. Alışıp kanıksamaktan ziyade böyle bir felaketin altında kalmamaya çabalamam gerektiğini öğrendim. Bu arada Yusuf'la da günden güne yakınlaşmaya başladık. Koğuşumuzun bazen terapisti, bazen neşe kaynağı, bazen bir ferdi, çoğu zaman da oyun arkadaşımızdı.

İlk oyunu, sallanan bir tülbentti, koşarak almaya çalışıyor sadece “la la la la” diyordu. Oyun buydu. Tülbent yakalamaca. Sonra tek kelimelik cümleleri olmaya başladı. Merdivenleri dizlerinin üzerinde emekleyerek üst kattaki yatakhaneye çıkarken, yürümeye başladığı zaman artık ranzalara tırmanmaya çalışırken yakalıyorduk onu. Ve bir film aklımıza geliyordu “Bebek firarda”. Zaman yavaş ilerlese de bizim dünya tatlısı Yusuf'umuzun ağzında kelimeler mısır patlağı gibi günden güne hızla patır patır dökülüyordu.

En çok sevdiği şey koğuş sakinlerinin yanına gidip “Albümlere bakalım mı” demektir. Ve hepimizin ailesini albümlerimizden öğrendiğini fark ettik, Açık görüşte eşim Fatih beyi görünce “Fatih amca” dedi. Beni çok şaşırtıyordu. Çok sevmekten bize bir sevgi pıtırıcığı olmuştu aramızda. Benim için sağımda solumda biri değil, sanki bir uzvum gibi olmuştu. Alıcılığını gördükçe koğuşta, herkesten bir şeyler öğrenmeye başlamıştı. Artık işi ilerlettik, İngilizce söylediğim şeyleri de öğreniyordu. “All is well” demeyi öğrenince, aynı çatı altında babasıyla ilk görüş gününde babasına söylemiş.

Ağlaması ve gülmesine şahit olmayan babası, Yusuf'un bu konuşmaları karşısında hayretlere düşüyormuş.

“What is your name?” deyince

“My name is Habil Tutuf” demeyi öğrendi.

“I am two years”. Ve

“I am not tiröristt” dedi en son olarak.

O bizim her şeyimizdi. En çok sevdiği şarkı

“Zalım sultan”

Dans etmek istediği şarkı

“Hatıran yeter.”

Yan koğuş roman komşuların şarkılarından de bildikleri vardı.

“Yan koğuştan “Başın mı ağrıdı kremi sür” diye bir şarkı sözü gelirdi kulaklarımıza. Bir gün koğuşta bir arkadaş başım ağrıyor deyince, Yusuf hemen şarkıdan esinlenerek “Kremi süy süy” demeye başladı. Hepimizi kahkaha boğdu bu tavsiyesi. Sonra onun her birimizden öğrendiği oyunlu şarkıları vardı. O isteyince onları söylüyorduk.

Oyun 1:

Hamsiyi koydun ta ta tavaya

Zıpladı durdu ha ha havaya

Hamsinin gözü şırıl şırıl

Uykusu gelmiş mişıl mişıl

Tik tak tik tak saat çalışıyor

Yusuçuk uyanıyor. Günaydınnn.

Oyun-2

(Parmaklarla göstererek)

Sağ başparmak anne Ördek

Sol başparmak için baba Ördek

(Bunu asla söyleyemiyordu :(

Yavruları varmış birlikte yüzermiş

Bir balık gelince ham diye yermişşşş.

Hele ki bir mahzun ve gözü yaşlı görse “Tete (bana hitap şekli) ağlama” derdi. Yaşı küçük ruhu büyük arkadaşımızdı o bizim. Koğuşumuzda da Meryem Betül, Şeyma, Efe Berra, Oğuzhan isimlerinde çocuklar gelip gitti. Fakat pıtık Yusuf’um hem karşılayan hem geçiren konumundaydı. Tanımadığı dış dünya onun için gazete, dergi, TV ve boyama kitabı resimlerinden ibaretti.

Araba oyuncakları çok olsa da, onlarla beraber oynasak da gerçek hayatta araba onun için bir kez hastaneye ateşlenince götüren bir araç, bir kez de aşıya götüren bir sebepti.

Her ikisinde de acı çektiği için oynarken sevdiği oyuncak arabaların gerçeğini sevmemişti. “Tete ben doktoru sevmiyorum!”

En trajik olanı da en son götürüldüğü muayene için cezaevi (kabinli) arabada annesi ile tek kabinde kalıp, kapı üzerine kapatılınca askere “kapatmaa” diye bağırması.

Koğuşa geldiğinde büzük bir dudak, gözyaşı ile “Tete beni kapattılar” dedi. Sanki ciğerimize bıçak saplandı. Aynı gece annesine onun uyutma esnasında aynı cümleyi tekrar söyledi. “Anne bizi kapattılar” öyle bir ifade şekli ki avutucu tüm cümleler böyle bir hüznü, acıyı giderip unutturmayacaktır. Hele bir de bu dünya tatlısı bir masum ise. Bu manzarada “hayat güzeldir” filmindeki Yahudi kampından kaçarken yaşadıkları her şeyi, oyun oynuyorlar olarak anlatmaya çalışan babanın gayretleri aklıma geldi.

Ben de “Siz asker abiyle saklambaç mı oynadınız” deyince, “Beni kapattı” diye tekrarlardı :(Bu durumu asla kabul etmediği her açıdan sezinleniyordu.

Bazen aşırı ilgiden sıkılıyordu. Kendisini sevmek için yaklaşan birini ittiriyor. Sonra üzüldüğünü görünce de “Şaka yaptım been :)” diyordu. Kıyamıyordu teyzelerine.

Kantin günü mazgalın yanına sandalye koyuyorduk gelen eşyayı alıyor, bize veriyor, orada memura laf atıyordu. Biz ne yiyorsak onu yiyordu. Çoğu zamanda bulgur pilavı, yoğurt :(Tek bildiği yemek patates ve pilavdı. Oyuncak köpeği MAX acıkınca, köpeğin ne yiyecek deyince tek bildiği şeyi söylüyordu: “Pilav!”

Defalarca dilekçe yazsak da bir çizgi film kanalı olmadı onun için. Bizimle yaşına uygun olmayan filmler izledi. Bir gün MAX diye bir köpeğin filmi vardı. İki küçük çocuğun köpeğiymiş. Köpeğe araba çarptı filmde. Nasıl içselleştirdi ise dudaklarını büzdü ve ağlamaya başladı. Daha önce bu kadar küçük bir çocukta bu kadar büyük bir empati duygusu görmemiştim. Bu mahrumiyetin vebalini kim öder bilemiyorum. Her akşam uyumak için yattığımızda annesinin eşliğinde uzun bir dua silsilesi vardı. Yusuf’umuz önce kendisinden başlar. “Allah’ın Tu tu fu babasına kavuştur, Eda’ya kavuştur, Tetemi Fatih amcama kavuştur, annesine kavuştur. Hacer’i Tuba’ya kavuştur. Duygu’yu Azra’ya kavuştur, Esad’a kavuştur. Ahmet’e kavuştur”. Sonra annesine soruyor “Kim kaldı” diye. Küçük bir hatırlatma ile devam ediyordu. Ta ki uyuyana kadar! O bizim hem duamız hem dua edenimizdi. Kendi aramızda dua paylaştığımızda hemen araya girer “Ben de bir dua okudum” derdi. Büyük bir insan edası ile ağzını kıpırdatarak bitirirdi okumasını. Duyduğu “mantıklı” kelimesini “Artık tuvalette yapmalıyız çişimizi” diyen annesine hemen “mantıklı” dedi ve koğuşa bir kahkaha daha.

Jet sosyete TV dizisinde buydu “diskalifiye” kelimesini “Abaa” diye seslendiği Kübra ile oynarken, “Aba diskalifiye” diye bağırmaya başladı. 4-5 yaşındaki bir çocuk gibi konuşurken, bezinin arkada pıt pıt sağa sola sallanması ile koşmasından onun daha bir bebek olduğunu tekrar hatırlıyorduk. Can parçamız bizim. “Ne olacaksın?” deyince, “Avukat”

derdi. Birisi koğuştan çıktığı zaman “Avukata gitti” diyordu. Burada gidilen tek yer avukat:(ve dualar kabul oldu Yusuf için. Tahliye ile kuş gibi uçtu koğuşumuzdan Yusuf’umuz. Yarım kaldı dualarımız. Biz de eksik mahzun kaldık. Mahpusluğumuza, mahkûmiyetimize, mahrumiyetimize bir de mahzunluğumuz eklendi. Özgürlüğü daim olsun kuşumuzun. Buradaki fani mahrumiyetleri, baki kalıcı güzellikler nasip etsin inşallah. Darısı tüm çocuklara, annelere, masumlara.

Mükedder, Mukadder”.

(21 Haziran 2019 tarihli Mukadder Alakuş’a ait mektup içeriği).

Metin Çözümlemesi:

Burada Habil Yusuf’un çalışmamıza konu olan hayat kesiti, koğuş arkadaşı, teyzesi Mukadder hanımın diliyle anlatılmaktadır.

Mukadder hanım, iyi okuyan, okuduğunu anlayan ve içselleştiren, derin tefekkür sahibi duyarlı bir insan, şefkat kahramanı bir annedir. Hayatında okumayı, öğrenmeyi, öğrendiklerini hayatına aksettiren, duygu ve düşüncelerinin gelişmesi ve iyileşmesine transfer eden sağduyulu bir insandır.

Bunca iyi nitelikleri haiz olmasına rağmen 15 Temmuz darbe kalkışması sonrasında adı fişleme listelerinde yer aldığı için derdest edilerek cezaevine konulmuştur. Cezaevini medres-i Yusufiyye addederek kendisini okumaya veren, öğrenmeyi hayatının vazgeçilmez unsuru haline getiren Mukadder hanım, Habil Yusuf’un yaşadığı koğuşa ilk girdiğindeki izlenimlerini oldukça etkili, çarpıcı ve edebi bir dille anlatmaktadır.

Hiç hak etmediği bir şekilde hukuki prosedürler işletilmeksizin “vur abalıya” mantığı ile tutuklanıp cezaevine atılan Mukadder hanım, koğuş kapısı açılıp içeriye konulup sonra da koğuşun demir kapıları üzerine kilitlendiğinde Habil Yusuf ile göz göze gelmiştir.

Mukadder hanım Habil Yusuf’u görünce içinde bulunduğu duygusal karmaşıklıkların sonucu olarak ağlamak isterken bir anda o duygusal coşkunun hali Habil Yusuf ile yön ve hedef değiştirmiştir. Adeta Habil Yusuf Mukadder hanımın duygusal çöküşünü önleyen bir kahramana dönüşmüş, Allah Teala sanki Habil Yusuf’u yetişkin ancak zulme maruz kalmış bir insanın yaşayabileceği psikolojik travmanın önünü kapatmak için istihdam etmiştir.

Henüz bir yaşını yeni doldurmuş bu çocuk Mukadder hanımın yüzüne bakarak güçlü bir iletişim kurmuş ve “üzülme, ben burada yaşayabildiğime göre sen de yaşayabilirsin” demek istemiştir. Bu mesajı anında ve doğru bir şekilde alan Mukadder hanım, bilinmez bir girdaba sürüklenmenin getirdiği üzüntü ve duygu karmaşasını bir an için unutmuş, daha makul ve olumlu düşünmesi gerektiğine karar vermiştir.

Koşuşa girer girmez oradakilerin kaderlerinin de kendi kaderiyle özdeş olduğunu fark eden Mukadder hanımın koşu hayatına uyumu çok da zor olmamıştır. Bu olumlu durumun baş aktörü ise hiç kuşkusuz henüz bir yaşındaki kader mahkumu Habil Yusuf'tur.

Mukadder hanım işbu mektubunda, Habil Yusuf'un 15 Temmuz menfur darbe kalkışması sonrasında henüz varlık sahnesinde yokken, annesi ile başlayan, hamilelikle devam eden sonra da doğumu ile vücut bulan ve kronikleşen çile dolu hayatını özetlemektedir.

Mukadder hanım, Habil Yusuf ile koşu arkadaşlığını ranza komşuluğunu, aynı çileli yolun yolcusu olarak bir arada geçirdikleri zamanların hikayesini özgün ve edebi bir dille anlatmaktadır. Mukadder hanımın Habil Yusuf ile ilk karşılaşmaları anında kendisi için dilinden dökülürken *“Burada olmakla yaşadığın mahrumiyetler sana kalıcı güzellikler getirsin bebeğim”* duası da çok anlamlıdır.

İdeal bir toplum ve nesil için yapılan bu dua, aynı zamanda Mukadder hanımın barış ve esenlikten yana bir duruş sergilediğini de göstermektedir. Bu anlayıştaki insanların terörist yaftası ile hayatlarının karartılması ne kadar acı değil mi!?

Mukadder hanıma göre Habil Yusuf koşunun bazen terapisti, bazen neşe kaynağı, bazen bir ferdi, çoğu zaman da oyun arkadaşı olmuştur.

Habil Yusuf'un en sık yaptığı, koşu arkadaşları teyzelerinin aile albümlerine bakmak, aile bireylerini oradan tanımaktır. Bu durum o kadar ileri seviyelere ulaşmıştır ki, aile albümlerinde tanıdığı şahsiyetleri açık görüşlerde uygulamaya koymuştur Habil Yusuf. Sözelimi, Mukadder teyzesinin hayat arkadaşı Fatih beyi açık görüşte gördüğünde *“Fatih amca”* diye hitap etmiştir.

Kendisinden beklenmedik bir şekilde öğrendiği İngilizce kelime ve cümleleri yerli yerince kullanma becerisi ile etrafındakileri şaşırtmıştır. Çünkü Habil Yusuf yaşının çok üzerinde zeka ve anlayışa sahip bir çocuktur. Kim bilir belki de en yakınlarının yaşadıkları çile dolu zamanlar onun bu olgunluğa ulaşmasına vesile oluşturmuştur.

Üzülen, ağlayan ve gözü yaşlı birini gördüğünde Habil Yusuf hemen karşısına dikilir kendi diliyle *“tete/teyze ağlama”* diyerek yanan yüreklerdeki kor ateşini söndürmeyi başarmıştır. Normal şartlarda tersi olmalı değil mi? Küçük çocuk ağlar, etrafındaki yetişkin insanlar onu susturmaya ve teskin etmeye çalışır. Habil Yusuf için bu geçerli değildir.

O küçücük bir yürek olmasına rağmen onca sıkıntıların, üzüntülerin yaşandığı koşu ilahi bir sekine olmuş, günahsız yüreğiyle çevresine umut olmuş, adeta yaraları tedavi eden acil klinik rolü üstlenmiştir.

Habil Yusuf'un hareket alanının oldukça sınırlı olduğu mekanda bazen aşırı ilgiden sıkıldığı gözlemlense de, anlık sıkılmasına sebep olan teyzelerinin ivedi olarak gönüllerini aldığı ve kendilerine şaka yaptığını belirtmesi de o yaştaki bir çocuktan beklenemeyen olgunluk davranışlarıdır.

Bütün bunlar dikkate alındığında, Habil Yusuf'un sıradan bir çocuk olmadığı, orada bulunmasının da farklı hikmetlere mebni olduğu anlaşılmaktadır. Allah Teala suçsuz masumların üzüntülerini azaltan, dar olan mekanlarını manen genişleten bir inayet olarak Habil Yusuf'un orada bulunmasını takdir etmiş olabilir.

Annesinin rehberliğinde yatmadan önce günahsız yüreğiyle her gece düzenli dualara eşlik etmesi ve büyüyünce avukat olacağını söylemesi, Habil Yusuf'un henüz idrak edecek bir yaşta olmasa da, mazlumların çektiği acılarla duygusal olarak ortaklaştığını göstermektedir.

Habil Yusuf'un annesinin tahliyesi ile koğuştan ayrılmasına başta Mukadder teyzesi olmak üzere ziyadesiyle sevinmelerine rağmen, bu sevincin buruk olduğu, Habil Yusuf'un koğuşta doldurulamaz bir yeri olduğu, herkesin hayatına ve duygularına olumlu dokunuşlar yaptığı, bu nedenle de herkesin Habil Yusuf'a ziyadesiyle alıştıkları, aşına oldukları, bundan böyle Habil Yusuf'uz bir koğuş hayatının eksik kalacağı duygusunu ifade etmeye çalışmışlardır.

Son tahlilde mektupta, her şeye rağmen Habil Yusuf'un Mukadder hanımın ilk günkü duasında da belirttiği gibi, özgürlüğüne kavuşmasının herkesi mutlu ettiği bildirilmektedir.

2.1.2. METİN -2-

Asıl Metin:

10.03.2021

“Ben Habil Yusuf, nam-ı diğer Habil Tuttuf. Dünya denen yerde hayatla tanışma maceramdan başlayacağım hikâyeme. Annemin karnında, annemin varlığımdan bile haberdar olmadığı zamanda, varlığından haberdar olması adına küçük işaretler gönderdim ona, kendi küçüklüğümlle. Fakat annem kara adamların kara kara soruları ile uğraşırken, varlığıma dair küçük mesajlarımı almadı maalesef. Büyüyünce adını sorgu diye öğreneceğim. Bu kara eylemlerden sonra annemi yüksek yüksek duvarları olan, içinde iken kendimi bir kutunun içinde imiş gibi hissettiğim bir avuç gökyüzünden ibaret bahçesi olan bir yere koymuşlar. Annem varlığımdan burada haberdar olmuş.

Burada annem yalnız değildi artık. Bazen tesellisi, bazen eğlencesi, bazen arkadaşı, bazen de umudu olma adına büyüyordum annemin karnında. Bir gün annemi, kendisini bir kutuda imiş gibi hissettiği yerden çıkarmışlar. Ben dünya denilen yere gözlerimi açmışım. Her

şeyden habersiz, dört aylık iken, daha ayaklarım yerlere basmamış iken, annemi kutuya tekrar almışlar. Ve tabii beni de onun yanına. Büyüdükçe evim dediğim o kutuda, annem gibi başka teyzelerin de olduğunu görüyordum. Bebekliğim, varlığım onların eğlencesi olmuştu. Ben bebeklikten çocukluğa doğru ilerlerken, annem ve yanımdaki teyzeler benim varlığım la tecrübe biriktiriyorlardı. Annemin sütünün yetmediği durumlarda, benim de diğer dünya yiyecekleri ile tanışma zamanım geliyordu. Fakat bunların tedarikinin olmadığını ve olanların da zor olduğunu sonra öğrenecektim.

Ne zordu büyüme, kapağı açık kutumuzda. Sadece bulutların görüldüğü yerde, büyüme daha zordu galiba. Yemeklerin ucundan kıyısından suyundan yiyordum, onlarla hep beraber aynı masada. Sonra emeklemeye başladım. Her yer beton olduğu için benim emeklemem, sevinçle beraber endişeyi de getirmişti anneme. Üzerinde oturup oyuncaklarımı yayarak oynayabilmem için üstünde “ADALET” yazan battaniyemizi beton yere sermişler. Arada, içinde olduğumuz kutunun kapısını açan, bize arada yemeklerimizi veren, sabah ve akşam bizim kaç kişi olduğumuzu sayan teyzeler. Battaniyeyi yerde, üzerinde de oyuncaklarımla beni oynarken görünce “O battaniye yere serilmez!” demişler!

Benim küçüklüğümü, oturacak yerimin olmayışını, oyuncaklarla oynarkenki tatlılığı ve mutluluğumu görmemişlerdi. Fakat battaniyenin yerlerde oluşunu görüp kızmışlar annelere! Adını “Tete” diye sesleneceğim/seslendiğimiz teyzelerimden biri, sonradan öğrendim ki çok ağlamış, üzülmüş bu duruma.

“Dünyanın en güzel, en özel, en sıra dışı dokumada da olsa, ipekten de olsa, kuş tüyünden de olsa bir battaniyenin HİÇBİR ÇOCUĞUN KALBİNDEN daha güzel olamayacağını, hiçbir çocuğun hayatından daha değerli olamayacağını söylüyormuş sürekli. Bunlar benim küçük göz penceremin önünde gerçekleşiyordu hep. Üzüntüyü kalbime, yaşananları aklıma kaydediyordum. Adım atmaya başladığım zamanlar süpürge sapını ellerime yapıştırıp, ikişer, üçer adım yürütmüşler beni.

Kutunun (!) içinde büyüyen çocuklar süpürge sapı (!) ile yürümeyi öğreniyorlardı, demek ki. Bir gün yemeğimizi yediğimiz yerden, yataklarımızın olduğu yere çıkan merdivenlerden dizlerimin üzerinde emekleyerek çıkmışım. Yani annem ve teyzelerde yeni bir endişe sebebi daha oluşmuştu. Tabii ki korkudan! Ya oradan yere düşseydim!

Birçok şey öğreniyordum fakat kendilerini görmeden. Teyzeler onları televizyondan, gazetelerden, dergilerden gösteriyorlardı. Bu kedi, bu bebek, bu araba, bu deniz...

Bir gün annesi ile birlikte kutuda kaldığımız gülerden birinde, çok küçük bir bebek annesine geldi. Televizyondan, gazetelerden, dergilerden görüp “bebiii” diye bağırdım bebeklerden birisi gelmişti. Öyle çılgınlık attım ki “bebiii” diye. “Bana verin, elime kucağıma

verin” demiştim. O heyecanla ellerine, ayaklarına, kafasına, burnuna her yerine dokunmuşum.

Sanki dergiden, televizyondan çıkıp, tek başına sıkılan beni ziyaret için gelmişti. Adı Efe Bera idi, bebek arkadaşımın.

Sonra adını “aba” dediğim teyzelerimden biri, yataklarımıza serdiğimiz mavi çarşafla sallandırmıştı. “Bizim denizimiz bu Yusuf” demişti. Koşup koşup “cubii” diye atlıyorduk o çarşafların üzerine. Sonra “hadi kollarını salla, şimdi yüzüyoruz” diyordu bana. Arka arkaya tekrar ediyordu bu oyunu. Günler sonra ben diyecektim ona, “aba denizde yüzelim mi” diye!. Ve çarşaflar, mavi çarşaflar yine bizim denizimiz olmuşlardı yerlerine serilerek. Gündüz oynamam için denizim olan çarşaflar, geceleri iki ranza arasında bağlanarak benim beşiğim, salıncağın, yatağım oluyordu. Her akşam güzel, naif sesi ile ninniler söyleyerek uyuturdu annem beni. Bazen de yanımızdaki bütün teyzelerin adını tek tek sayarak, saydırarak dua ediyorduk.

Hatırladığım tek şey, duaların sonu hep “kavuştur” diye bitiyordu. Demek ki bir şeylerden ayrı kalmıştı ki kavuşma adına dualar ediyorduk. “Halehur (Halenur)’u, Hakan’ı, Sabriye teyzeme, Azra’yı, Esad’ı, Ahmed’i, Dugu (Duygu) teyzeye, abamı Hülya’sına, Tetemi Fatih amcaya kavuştur” diye uzayan bol kavuşturulu dualar.

Büyüyorken kafamda oluşan nesnelere isimlerini de biriktiriyordum. Yavaş yavaş konuşmaya başlıyordum. Bizim yanımızdaki kutulardan birinde babamda vardı. Arada annemle ben babamı görmek için kutudan çıkıyordum. Babamın kutusuna gidip, her gidişimde ona yeni kelimeler söylüyordum. Büyüdüğümüne onun şaşkınlığını da şahit kılıyordum. “My name is Habil Tutuf” demiştim bir gün babama. Tete öğretmişti. “All is well” demiştim.

Kendi kutumuza geri geldiğimizde Tete sordu.

Yusuf babana ne dedin?

“My name is Habil Tutuf ” dedim

Başka ne dedin?

“All is well” dedim

Baban ne dedi?

“Neeeeööö” dedi

Öğrenmek ve sergilediğim her söz, kelime, konuşma, davranış, gelişme şaşırtıyordu kutuda olan teyzeleri de, babamı da...

Her şey “All is well” değildi kutuda!?”.

Metin Çözümlemesi:

Bu yazı, Habil Yusuf'un kendi anlatım dili ile olmasa da hal diliyle yaşadıklarının en güçlü özetidir. Her ne kadar küçük bir çocuk olarak kendi diliyle ifade etmesine imkan olmasa da, kendisini Habil Yusuf'un yerine koymak suretiyle başarılı bir empati duygusu ve pratiği ile yapılan bu anlatım, yaşanan talihsiz zaman dilimlerini başarılı bir şekilde özetlemiştir.

Bu yazılar, kendisini anlatma gücü olmayan bir çocuğun kendisine yaşatılan talihsizlikleri tarihe kaydeden önemli belgeler hüviyetindedir.

Bu anlatımı özenle yapan ve bu sorumluluğu titizlikle yerine getiren Habil Yusuf'un en başta annesi olmak üzere diğer tüm koğu arkadaşlarının düşünce yapısı ve hayat mantalitesi gerçekten oldukça dikkat çekici bir görünüm arz etmektedir.

Onların kişilikleri, karakterleri, insani duruşları, tavır ve davranışları, Habil Yusuf ile iletişim derecesi ve nitelikleri toplu bir değerlendirmeye tabi tutulduğunda, açık yüreklilikle ifade edilmelidir ki, bu profil suçlu, devletine ihanet eden bir profil olamayacağı gibi kesinlikle terörist profili olarak kabul edilemez. Hiçbir insaflı düşünce sahibi bu hezeyanları onaylamaz. Akli selim ve temiz fitrat sahipleri de böylesine incitici ve onur kırıcı iftirayı ve yaftalamayı kabul etmez.

Bu husustaki zorlama ve dayatmaların da uzun soluklu bir sonuç vermeyeceği, suyun asıl mecrasına döneceği ve bu doğal gidişatın tersyüz edilemeyeceği de hatırdta tutulmalıdır.

2.2. SABRİYE HANIMIN ANLATIMI İLE TANIKLIK

Asıl Metin:

“Dünya tatlısı bir insan hep ümitvar, hep moral veren canım ablalarımın biri. Kendine hep bir meşguliyet bulur onunla meşgul olur. Bileklik yapar, ipliklerle bileklik yapmayı herkese öğretmişti. Herkesin elinde bir ip başlarlar televizyon karşısında bileklik yapmaya. İp seçimleri renk seçimleri bayağı oyalyordu. Sabriye ablanın eşi de tutuklu. İki çocuğuna dedeleri bakıyor. Kendisi panik atak hastası, elektrikler gidince ve buna benzer durumlarda atağı başlıyor. Düzenli olarak ilaç kullanıyor, memur kontrolünde veriliyor ilaçlar. Maalesef ilaç bitince gelmesi bir haftayı buluyordu. İlaçlara ara verilince fenalaşyordu. Tabi hepimizin nöbet günleri vardı, düzen sağlanabilmesi adına. Sabriye teyze nöbet günlerinde bize acuka yapardı.

Yusuf, Sabriye ablanın terliklerini saklıyordu sürekli ☺. Sonra da “hadi bul” deyip oyunu başlatıyordu. Sabriye teyzenin oyun arkadaşı. Yusuf bunları unutmamış çıkınca da anlatıyor “anne ben Sabriye teyzenin terliklerini saklıyordum. Sabriye teyze arayıp arayıp bulmaya çalışıyordu” diyordu. Bazı anlar aklında kalmış ki kısım kısım anlatıyor. Hatta

geçenlerde “anne biz seninle hapiste yattık değil mi?” diye sordu. Ben çok şaşırđım, nutkum tutuldu, ne diyeceğimi bilemedim. Kızım yedi yaşında o da “hayır siz annemle iş yerinde kaldınız. Küçük olduğun için sen de onunla kaldın” dedi. Hangisine üzüleceğimi bilemedim.

Sabriye abla çok narin, çok hassas bir ablamız. Bir o kadar da güçlü. Eşi tek kişilik koğuşta kaldığı için ona çok üzüliyor. Rabbim güç, kuvvet versin, tez vakitte selamete çıkarsın hepsini”.

Metin Çözümlemesi:

Burada başına gelen musibetler karşısında psikolojik olarak sarsılmış ancak yine de vicdan duruluğu nedeniyle hayatta kalmayı yeğleyen, kendisini küçük meşguliyetlerle terapi etmeye çalışan ve zalim sürecin kalıcı izlerinin somut işareti olarak hastalıklarıyla baş etme mücadelesi veren bir Sabriye hanım görmekteyiz.

Eşi de tutuklu olan Sabriye hanımın geride kalan çocuklarına da dedesi bakmak zorunda kalmıştır. Yaşlı bir dede iki küçük çocukla nasıl ilgilenebilir ve onların beden ve ruhen sağlıklı gelişimine katkı sağlayabilir, bu hususu siz okuyucularımızın takdirlerine arz ediyoruz.

Sosyal hukuk devleti olduğunu iddia eden, en azından kağıt üzerinde öyle, bir resmi organizasyonun suçluluğu tescillenmemiş aile bireylerini cezalandırırken nasıl olur da bakıma muhtaç küçük çocukların geleceğini görmezden gelebilir.

Bu kötülüğün soykırımla ilgisi olmadığını kim söyleyebilir?!

Suçluluğu ispatlanmamış bir kadını derdest edip zindana atarak hastalıkları için gerekli olan ilaçları düzenli olarak neden vermezsiniz ya da ihmal edersiniz!

İlaçları geciktirmek suretiyle rahatsızlıklarının artmasına ve fenalaşmasına sebep olursunuz?!

Neresinden bakılsa her tarafında hukuksuzluk, ihmal, kasıt ve kötülük dikkati çekmektedir.

Bütün bu sorunlarla mücadele etmek zorunda kalan Sabriye hanım, Habil Yusuf ile sağlıklı, samimi iletişim geliştirilmekte, onunla zihinlere kazınan unutulmaz aktiviteler gerçekleştirilmektedir.

Habil Yusuf, annesinin tahliyesi ile zindandan ayrıldığında Sabriye teyzesi ile geçirdikleri hoş vakitleri, oynadıkları oyunları hatırlayacaktır.

Bununla birlikte Habil Yusuf, tahliyesinden kısa bir zaman sonra annesi ile hapiste kaldıklarını, mahkum edildiklerini idrak etmiş ve bunu ablasına ifade etmiştir. Ablası ise

annesinin çalışmak için oraya girdiğini, Habil Yusuf'u da beraberinde götürdüğünü söylemektedir.

7-8 yaşlarındaki bir kız çocuğu yaşananları belki bu bakış açısı ile kavramış olsa da, büyüyüp her şeyi algılama aşamasına geldiğinde, devletin gücü ile suçsuz oldukları halde cezalandırılan, zulmedilen ve tüm kötülüklerle muhatap edilen kimselerin çektiği acıların farkına varacaktır. Devletin gücü ve imkanları ile yine devletin vatandaşlarına zulmedildiğini fark edecektir.

Pekala bu çocuğun adına devlet denilen ve çoğu kere de Müslüman coğrafyada kutsallaştırılan, oysa bunun hiçbir temeli yok, tüzel kişiliğin asli vazifesinin adalet ölçüleri ile hareket etmesi gerektiğini, dolayısıyla da asli vazifesini yapmadığı, bunun ise korkunç bir güvensizlik oluşturduğunu anlayacaktır.

En kötüsü de, iktidarda olan ve dini referans alan dinci ideologların/siyasal İslamcılarının ve taparcasına alkışlayan ve destekleyen yandaşların din adına yaptıkları fahiş hataların, yanlışların ve kasten ısrarla yanlışta ısrar etmeleri, dava kandırmacası ile asıl niyet ve hedeflerinin de dünyalığı kotarma, paraya, ranta, geçici dünya metalarına derin bağlılık yaşadıkları, evrensel dini değerleri, geçici dünya kazanımlarını helal haram hassasiyeti gözetmeden derin bir garabet yaşamaları karşısında din ve değerlerine karşı zihninde kalın soru işaretleri oluşacaktır.

Bu durum ise dine yapılan en büyük ihanet olacaktır. Dini araçsallaştırarak dinin onaylamadığı hedeflere ulaşmanın, yanlış ve kötü temsil oluşturması, gerçekte dine yapılan en büyük kötülüktür.

Son tahlilde, bugün yaşanan kötülüklerin gelecekte telafi edilemez sorunlar oluşturacağı kaçınılmazdır. Devlete güven, milli birlik ve beraberlik, Anadolu kardeşliği, din kardeşliği... gibi milleti millet yapan ortak noktalar tahrip edilmektedir. Bizden hatırlatması... “Biz demiştik, altını çize çize söylemiştik” diyerek haklı olmayı asla istemeyiz. Ancak görünen köy kılavuz istemez. Aklın yolu birdir. Perşembenin geleceği çarşambadan bellidir...

2.3. HACER HANIMIN ANLATIMI İLE TANIKLIK

Asıl Metin:

“Hacer, Yusuf’un spor arkadaşı. Sürekli spor yapar. Yusuf da arkadaşının yanında, önünde, arkasında beraber saatlerce oynarlar öyle. Koğuşun içinde ciddi bir gürültü varsa, Hacer Yusuf’la oynuyor demektir.

Yusuf saklanmayı çok seviyordu. Hacer'le birlikte saklambaç oynarlar. Çocuklar gibi kahkahalara boğulurdu Hacer. Çok kitap okuyan bir arkadaşımızdı. Kendisine okuma hedefleri koyar ve hedefe ulaşmak için ciddi gayret gösterirdi. 22 ay boyunca çok fazla kitap okudu. 2 ay oruç tuttu hiç pes etmeden. Maneviyatına o kadar sarılırdı ki bizi bunlar kurtaracak Allah'ın izniyle derdi. Ve çok şükür tahliye oldu. Şu aralar özgürlüğünün tadını çıkarıyordur diye düşünüyorum. Gerçi pandemiden dolayı pek mümkün olamayabilir ama her şeyin en güzeline layık bir arkadaşım Hacer. 29 yaşında. Hep duası şu olmuştur:

“Allah'ım! Benim gibi düşünen, benim gibi yaşayan birini nasip et ki birbirimizi anlayabilelim”.

Aslında bizim cezaevinde kaldığımız süre boyunca o kadar arkadaşımız gelip gitti ki. Şimdi sayıyorum tam 55 kişinin tahliyesine şahit olmuşum. Kimi 2 ay, kimi 4, 5, 6 ay kalıp tahliye olmuş kişiler. Her birinden çok şeyler öğrendim. Hepsini tek tek anlatmak mümkün değil ama hepsi çok değerli insanlardı.

Ben Yargıtay'ın dosyayı bozduğunu öğrendiğimde hem çok sevindim hem de çok üzüldüm. Sevindim, ihtimal tahliye olabilirim, çocuğum bu dört duvar arasında büyümeyecekti. Üzüldüm, tahliye olunca dışarıya alışmak çocuklarımın bana alışması sonrası tekrar yatarının geri kalan kısmı Yargıtay'dan onanıp gelirse nasıl olur? Bu sorular bir insan için bir anne için çok zor sorular. Böyle bir şey olması halinde üçüncü kez içeri girmek benim için, kızım ve oğlum için çok büyük hayal kırıklıkları olacak. Ama Rabbim çok büyük O'na teslim olduk. Rabbim bizleri zayıf etmeyecek, hakkımızda hayırlı olanı gönlimüze sevdirecek diye dua ettim hep.

Dilekçe yazdım defalarca cevap gelmedi. Karar 14 Martta bozulmuş. Benim haberim nisanın sonlarına doğru oldu. Mahkeme günü 17 Temmuz. Ben mahkeme gününe hazırlanırken 26 Haziran Çarşamba günü saat 13'te kapı açıldı. “Birsen, Birsen” diye memurlar bağıyor. Ben de namaz kılıyordum. Namazım yarıya geldi memurlar çığlık çığlığa niye bağıyorlar diye geçiriyorum aklımdan. Kızlar ne oldu diyorlar ama memurlar onlara bir şey demiyor. Namazı nasıl kıldığımı bilemedim. Merdivenlerden inip memurların yanına gittim. “Birsen'in tahliyesine karar verildi” dediler. Ama neye uğradığımı bilemedim, nutkum tutuldu. “Bir yanlışlık olmasın” dedim. “Hayır, Birsen hanım” dediler. Ben “imkansız ama daha benim mahkeme tarihine üç hafta var, siz tekrar sorun” dedim. Benim tepkime karşı memur da tereddüde düştü, tekrar telefon edip sordu. “Evet, Birsen adli takip şartıyla tahliyesin” dedi. Ben hâlâ şoklardayım. Elim ayağım o kadar titriyor ki kendime gelemiyorum. Arkadaşlar beni sakinleştirmeye çalışıyorlar, herkesi duyuyorum ama cevap veremiyorum. Mukadder abla tuzlu ayran yaptı, onu içtim biraz daha toparlandım. Koğuştaki

herkes ağlıyor. Yani hem burukluk hem de sevinç gözyaşları. Herkes benim gibi şokta. Hazırlanmam için 15 dakika verdiler. Sağ olsun tüm arkadaşlar, hızlıca tüm eşyalarımı hazırladılar. Benim ayağa kalkacak halim yok, hepsini toplayıp getirdiler. Yusuf'a sırayla sarıldı herkes, o da şaşırıldı. Anlayamıyor, içeriye koşuyor. "Dışarıya çıkıyoruz" diyorum. Çocuğum evi olarak orayı biliyor.

Vedalaştık. Çok buruk ve gözü yaşlı bir vedalaşma oldu. Kapı kapandı arkadaşlar o kapının ardında kalınca içimden kopanların tarifi yok. Ayaklarımı sürüye sürüye ilerledim. Yarım sevinç işte.

İşlemler bitti, eşyalar çoktan çıkmış arabalara yerleşmiş. Kocaman beyaz kapının ardında özgürce yürümek, gökyüzünü alabildiğine izleyebilmek, şükürler edilesi bir duygu.

Kimlikleri alıp hızlı adımlarla çıkışa doğru yürüyoruz. Yusuf yanımda hayretler içinde. "Bissürü bissürü ağaçlar, bissürü bissürü taşlar, bissürü bissürü arabalar" diye şaşkınlıktan alamıyor kendini. Bir o kadar da komikti yavrurunun o halleri.

Kapıda kızım, kayınvalidem, kayınpederim ve haberi alan kızlar ki çoğunu tanımıyorum ama onlar beni Yusuf'un annesi diye tanyolarlar. Koşup gelmişler sevincimize ortak olmak için. Neredeyse tüm memurlar da kapının önüne gelip gözyaşlarıyla uğurladılar bizi. Yusuf uzun bir süre alışamadı. Eve geldik, eşiklere takılıp düştü. "Odaların kapısını kapat" diye ağladı. Dışarı çıktığımızda araba seslerinden sokak gürültülerinden korktu. Çimlere dokunamadı, basamadı.

Çok şükür şimdilerde daha iyi daha güzel her şey. Çok akıllı bir çocuk, algıları çok iyi. Hapishanede yaşadıklarımız aklında yer etmiş. En çok etkilendiği, hastaneye giderken arabanın içinde ve hastanede bizi kafese koymaları. Evimizde pencere teli var, onu bulmuş almış. Ablasına "hadi gel hapishanecilik oynayalım" diyor. "Şimdi telefonda konuşacağız, sen orda dur ben de burada duracağım" diyerek ablasıyla oyun oynamak istiyor. Ben de direkt tepki vererek korkutmak istemiyorum. Onun öyle olmayacağını söyleyerek o telle başka bir oyun kurarak dikkatini başka oyunlara yönlendirmeye çalışıyorum.

17 Temmuz mahkeme günümüzdü. Mahkemeye çıktık, sadece iki kişi var. Ben de segbisle bağlandım. Eşim de cezaevinde oradan ekran açıldı, öyle bağlandı. "Uzun tutukluluktan dolayı Cengiz beyin tahliyesine, Birsen hanıma uygulanan tedbirlerin aynısının uygulanmasına karar verildi" denildi ve mahkeme bitti. Hiçbir şey anlamadık. Ama eşim tahliye oldu. Çok şükür çekirdek ailemiz üç yılın sonunda bir araya geldi.

Rabbim tüm masumlara bir an evvel nasip etsin özgürlüğünü".

Metin Çözümlemesi:

Henüz 29 yaşında ve hayatının baharında olan Hacer hanım, kendisine terörist ve vatan haini damgası vurulan mazlumlardan sadece biridir. Habil Yusuf'un da en yakın oyun arkadaşıdır. Bu yaştaki bir insan henüz iki yaşlarındaki koğuş arkadaşı Habil Yusuf'un seviyesine inerek onun eğleneceği oyunları oynamaktan sıkılmamış, yaşına uygun oyunları oynamasına zemin oluşturmuştur. Bu durum bir bakıma informel bir eğitim faaliyetidir.

Zindan şartlarında iki yaşındaki çocuğun oyun ve eğlence ihtiyacını özenle karşılayan ve olabildiği kadar, imkanlar elverdiği ölçüde sağlıklı gelişimine katkı sağlamıştır. Adeta devletin vatandaşına sunması gereken eğitim hizmetini Hacer hanım ve diğer yetişkin insanlar Habil Yusuf için gerçekleştirmiştir.

Bol kitap okuyan ve manevi hayatını ciddi ve özenli ibadetlerle besleyen Hacer hanımın, suçlandığı cürmün insanı olmadığı o kadar aşikar ki bunun doğruluğunu ispat etmek mümkün görünmemektedir. Tüm dünya akli bir araya gelse bunun doğrulanma imkanı da yoktur.

Gelin görün ki devleti yönetme inisiyatifini elinde bulunduran dinci klik ve işbirlikçileri, şeytani plan ve tuzaklarla iyilik elçisi bu insanlara dünyada cehennemi bir hayatı reva görmüştür. Hacer hanım ve mazlum arkadaşları vicdan duruluğu içinde kendilerini okuma ve ibadet gibi faydalı aktivitelere verip Rablerine teslim ederek büyük bir tevekkül ve inanmışlıkla bu zorlu kötülük günlerini de geçirecek ve geride bırakacaklardır.

Maddi manevi acılara dayanamayıp rahmet-i Rahman'a yürüyenler ise gerçek adaletin sağlanacağı boynuzlu koyunun boynuzsuz koyundan hesap soracağı günde hesaplaşacaklardır. Onlar için hesap ötelere kalmıştır. Hacer hanım, manevi dinginliğinin ve vicdan duruluğunun karşılığını görmüş olmalı ki bir süre sonra tahliye olmuştur.

Habil Yusuf ve annesinin cezaevinde olduğu süre zarfında koğuşlarından yaklaşık elli beş kişi tahliye olmuştur. Bu zaman dilimlerinde koğuştaki insan sirkülasyonunun ne kadar fazla olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda sadece bir koğuştaki yaşanan bu sayıdaki insan sirkülasyonu, suçlu pozisyonunda gelen insanların gerçek anlamda suçlu olmadıkları anlamına da gelmektedir.

Habil Yusuf'un annesine göre, bunca sayıdaki insanların ortak özellikleri iyi ve iyilik sahibi kimseler olmalarıdır. Habil Yusuf'un annesi, koğuşa gelmiş ve sonra da tahliye olmuş bunca insan ile ilgili tatlı anılar biriktirdiklerini ifade etmektedir.

Habil Yusuf'un annesi, hiçbir beklentilerinin olmadığı, ansızın tahliye edildikleri anda, buruk bir sevinç yaşadığını, oradaki iyi yürekli koğuş arkadaşlarından ayrılmanın kendisi için çok zor olduğunu bildirmektedir.

Bir yandan küçük oğlu Habil Yusuf ile birlikte zindandan kurtulmanın sevincini yaşarken diğer yandan da birlikte çok özel zamanlar geçirdikleri, ortak duygu birliği geliştirdikleri mekanda geride kalan kader arkadaşlarını bırakmanın derin hüznünü yaşamıştır. Zindan dünyasında bunun örneklerine rastlamak olası değildir. Bu kadar iyiyi, barış ve sulh yanlısını suçlamak ve zindanlara doldurmak, buna rağmen iyilik vasıflarından bir şey kaybetmeyen bir toplulukla karşılaşmak da olası değildir.

Habil Yusuf'un annesi, tahliyesine bir yandan sevinen ve bir yandan da cezasının Yargıtay tarafından onandığında üçüncü defa tekrar cezaevine konulmanın tedirginliğini yaşamaktadır. Bu durumda ailece üçüncü şokun yaşanması, özellikle de dışarıdaki kızın yaşadığı travmanın katlanacağına dair endişeler taşımaktadır. Bütün bu endişeler yerini Allah Teala'ya teslimiyetle, dua ve yakarıyla yerini yeni umutlara bırakmaktadır.

Tahliye sırasında herkesin şaşkınlıkları gizlenemez, sevinç ve keder iç içe yaşanır. Habil Yusuf için dış aleme adım atmak oldukça ilginç olacaktır. Ağaçlar, kuşlar, yollardan geçen sayısız arabalar ve her şey bambaşka şaşkınlık vesilesidir. Hayatı bir zindan odasından ibaret olan Habil Yusuf, yepyeni bir aleme adım atmıştır. Zindan odası şartlarına alışık ve aşına olan Habil Yusuf için bu geniş dünya yeni bir dünyadır ve bu yeni dünyanın şartlarına intibak etmesi de zaman alacaktır. Eve geldiğinde eşiklere takılıp düşmesi, odaların kapısını kapattırmak istemesi, dışarı çıktığında araba seslerinden ve sokak gürültülerinden korkması, çimlere dokunamaması ve basamaması hep bu yüzdendir.

Zamanla her şey normale dönmeye başlamış olsa da, oldukça akıllı, algıları açık olan Habil Yusuf'un belleğinde derin izler bırakan zindan hayatının olumsuz derin etkileri hala devam etmektedir.

Hastaneye giderken arabanın içinde ve hastanede kafese konulmaları, Habil Yusuf'un en çok etkilendiği olaylardandır. Ablasına “Hadi gel hapisanecilik oynayalım”, “Şimdi telefonda konuşacağız, sen orda dur ben de burada duracağım” diyerek ablasıyla oyun oynamak istemesi, elindeki telle ablası ile birlikte zindan hayatına dair oyunlar kurgulaması da bu olumsuz etkilerin bitmediğini göstermektedir.

Eğitimli, bilinçli ve çocuk psikolojisinden anlayan şefkatli anne ise olanlara doğrudan tepki vererek korkutmak istememekte, o telle başka bir oyun kurarak dikkatini başka oyunlara yönlendirmeye çalışmaktadır.

Tahliyelerinden birkaç ay sonra Habil Yusuf'un babası da tahliye edilmiş, devlet eliyle parçalanmış aile yeniden bir araya gelmiştir. Gelmesine gelmiştir de bu ülkede hiç kimsenin yarınlarına ait sağlam bir umudu ve gelecek kaygısız bir hayatı yoktur ve kısa vadede de olacak gibi görünmemektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BABASI CENGİZ BEYİN YAZDIĞI MEKTUPLAR ÜZERİNDEN HABİL YUSUF ÖZELİNDE YAŞANAN ÇOCUK HAKLARI İHLALLERİNE TANIK OLMAK

Küçük bir çocuk olmasına ve okuma yazma da bilmemesine rağmen annesi ve babası cezaevinde olan ve cezaevindeki koşullarında annesi ile birlikte yaşamak zorunda bırakılan Habil Yusuf'a babası mektuplar göndermiştir. Habil Yusuf muhatap alınarak yazılan bu mektuplar elbette anne tarafından okunmakta ve değerlendirilmektedir. Babanın gönderdiği mektuplar örtülü olarak anneyi hedeflese de birincil olarak Habil Yusuf'un muhatap alınması, hem baba oğul arasındaki duygusal iletişimin ifadesi, hem de küçücük bir çocuğun hak etmediği halde annesinin suçlu olduğu bile sabit olmazken, anne ile birlikte cezalandırılması gibi hukuksuz ve insanlık dışı bir uygulamanın kayda geçirilmesi ve tarihe not düşülmesi olarak değerlendirilebilir.

Bu mektuplar hem ebeveynler arasındaki güçlü iletişimin sağlanması hem de küçücük bir çocuk olan Habil Yusuf'un hukuksuz olarak yaşadığı zorlukların detaylarını öğrenmemize imkan vermektedir.

Benzer şekilde aynı koşullarda yaşayan hanım mahkumların Habil Yusuf ile yaşadıkları zaman dilimlerinde Habil Yusuf ile geliştirdikleri iletişim biçimleri ve onun yaşadıklarına ilişkin düşünceleri ifade etmek için yazılar kaleme almışlardır. İyi ki almışlar. Aksi halde orada yaşananların tespitini yapabilmek ve bunu kayıtlara geçirebilmek imkansız olacaktır.

Burada mektuplar, zulüm ve adaletsizliklerin oluşturduğu karanlık bir dönemin kodlarının çözülmesine ışık tutacaktır. Bu sayede genel insan hakları ihlallerinin yanında çocuk hakları ihlallerine yönelik hukuksuz uygulamaları insanlıkla paylaşmak ve ilgili kurum ve kuruluşlara delil sunma işlevi sağlanmış olacaktır.

3.1. BABASINDAN HABİL YUSUF'A MEKTUPLAR (1-3)

3.1.1. MEKTUP -1-

Asıl Metin:

“Merhaba biricik oğlum...

Merhaba genç adam...

Nasılsın bakalım. İnşallah iyisindir. Ben çok şükür iyiyim. Bu sıralar biraz hastayım, ama çok önemli değil ufak bir girip.

Ee aslan parçası neler yapıyorsun. Nasıl gidiyor 2 yaş sendromu, umarım fazla çılgınlıklar yapmıyorsundur. Şu an senin sloganın “MAKSİMUM RİSK, SIFIR KORKU”dur. Gözün hiç bir şeyden korkmuyordur. Ranzaların tepelerine tırmanıp annenin ve teyzelerinin yüreğini ağzına getiriyorsundur.

Tamam oğlum tahmin edebiliyorum. İçin içine sığmıyordur, yorulmak nedir bilmiyorsundur, ama anneni ve teyzelerini de düşünmen gerekir.

Yusuf’um enerjini başka şeklide atmaya çalış. Avluda koş, çekirgeleri kovala, topunla oyna. Bi şeklide kendini oyalamaya çalış.

Adam oğlum benim... Sen bilirsin işini. Sen nabza göre serbest vermesini bilirsin. Yaptığın afacanlıklarla etrafındaki insanları korkutursun ama yeri geldiğinde de herkesin neşe kaynağı olursun.

Benim biricik oğlum Habil Yusuf, Allah’a emanet ol. Yanaklarından kocaman kocaman öpüyorum. Selametle...”.

Metin Çözümlemesi:

Burada eğitimli, ahlak ve vicdan sahibi bir babanın küçücük oğlunu hayalen muhatap alarak yazdığı bir mektubu görüyoruz.

Okuyup anlama çağında olmamasına rağmen oğlunu yetişkin ve nasihatlerini dinleyecek olgunlukta olduğunu farz ederek, bulunduğu yerde nasıl doğru davranması, annesi ve teyzelerini rahatsız etmemesi gerektiğini tavsiye ediyor.

Babanın bu tavrı, gerek bireysel gerekse toplumsal huzur ve barış yanlısı olduğunu açık etmektedir.

Oysa Habil Yusuf’un babası silahlı terör örgütü üyesi veya silahlı terör örgütüne yardım ve yataklık etme cürmü ile suçlanarak tutuklanmış, ağır cezalar almış bir insandır.

Babanın oğlu Habil Yusuf’u muhatap alarak yazdığı mektubun içeriği dikkate alındığında, bu babanın katıyetle suçlandığı suçun faili olamayacağı anlaşılmaktadır. Zira gerçek bir terör örgütü üyesi veya destekçisi, hiçbir zaman barış ve huzuru temin edecek olgunlukta olamaz. Gerçek bir terörist yazdıkları cümlelerin satır aralarında açıklar verir ve bir şekilde şiddet ve zorbalığı ima eden ifadelerde bulunur. Oysa Habil Yusuf’un babasında şiddet eğilimi olarak algılanabilecek en küçük bir ima ve işaret bulunmamaktadır.

3.1.2. MEKTUP -2-

Asıl Metin:

(08.04.2019 - Pazartesi...)

“Çok kıymetli biricik oğlum Habil Yusuf...

İnşallah iyisindir. İnşallah annen de iyidir. Ben çok şükür iyiyim yani bir baba kızından ve oğlundan, bir insan eşinden ayrı kıldığında ne kadar iyi olabilirse o kadar iyiyim.

Oğlum 2. yaş gününe 3 gün kaldı. Şimdiden doğum günün kutlu olsun. Rabbim hayırlı uzun ömürler versin, seni hep sevdiğinle beraber eylesin.

Allah'tan ümit kesilmez ama şuan görünen o ki bu doğum gününde de beraber olamıyoruz. Ne diyeyim nasip, Rabbim imtihanımızı zorlaştırmasın.

Yusuf'um 2 yaşına geldin. Biz ne yazık ki seninle çok ama çok az vakit geçirebildik. İnşallah kavuşunca telafisini yaparız.

Bakalım, benim yapmayı planladığım şeyler senin ilgini çekecek mi?

Yusuf'um hele bi kavuşalım, gerisi kolay. Havuza gideriz, hamama gideriz, denize gideriz. Çadır kurup içinde uyuruz. Ava gideriz. Yağlı güreşlere, deve güreşlerine, boğa güreşlerine gideriz. Stadyuma gider, maç seyrediyoruz. Dağlarda bayırlarda dolaşırız... Ya nasip... Hele bi kavuşalım gerisi kolay...

Aslan oğlum, yüreği büyük, kendi küçük oğlum benim. O günler elbet gelecek. Sen şimdi annene destek ol. En kasvetli anlarda annenin yüzüne gülüver. Anneni neşelendir.

Yusuf'um, hep dualarımdasın. Rabbim bahtını açık etsin. İslam dini üzerinde sabit etsin. Vatana millete, anne-babana hayırlı evlat ol inşallah.

Oğlum bu ayrı olduğumuz son doğum günü olur inşallah. Allaha emanet olun.

Tekrar doğum günün kutlu olsun...

Sana hasret baban...”.

Metin Çözümlemesi:

Bu mektupta her ne kadar ailesi devlet gücü ve zorbalığı ile parçalanmış olsa da sorumlu bir baba ve aile reisinin aile birliğini duygusal iletişim aracılığı ile bir arada tutma ve aile değerlerini canlı tutma duygu ve düşünceleri ile dopdolu bir insan görülmektedir.

Ayrı mekânlarda olsalar bile, aile bireylerinin tek tek halini hatırlayan, onlarla ayrı olmanın ıstırabını derinden hisseden, gerçek bir suçlu olmadığı, vicdanı temiz ve duru, Yaratan'ına teslim ve tevekkülde zafiyeti olmayan, suçsuzluğunun ve haklılığının verdiği güçle zor zamanların da sona ereceğinden kuşku duymayan, her şeyden öte ilahi adalete yürekten inanan gerçek inanmışlığı örnekleyen inanmış bir insan duruşu sergilenmektedir.

İçinde yaşadığı zorlu sürecin Allah Teala'nın bir imtihanı olarak baş tacı eden, bulunduğu durumdan şikayet etmeyen ve isyan çağrıştıran duygu ve tepkilerden uzak duran örnek bir Müslüman tavrına şahit olunmaktadır.

Küçük bir çocuk olan Habil Yusuf'un henüz ikinci yaş gününü kutlayan babanın, zulmün ve zor zamanların geçmesi halinde oğlu ile birlikte, bu günlerin telafisi olarak birlikte yapacakları aktivitelerin hayalini kurmakta ve oğluna denize, havuza, hamama gitme, av yapma, çadır kurma, dağ tepe dolaşma gibi mütevazı ama bir aile için paylaşım odaklı ve değerli eylemler gerçekleştirme sözü vermektedir.

Annesini üzmemesi gerektiğini, vatana, millete ve İslam'a hayırlı bir birey olması için dua ve niyazlarda bulunmaktadır.

Bütün bunlar toplu olarak değerlendirildiğinde, bu mektubun yazarının vatan haini ve bir terörist olarak cezalandırılmasının akıl ve mantık ilkeleri açısından son derece temelsiz bir iddiadır.

3.1.3. MEKTUP -3-

Asıl Metin:

07.06.2018

Çok kıymetli Aziz oğlum,

Doğum günün kutlu olsun. Bir yıl önce, dört gün sonra 11 Nisan 2017'de ben duyamasam da göremesem de hastanede senin sesin yankılandı. Ben neden mi orada değildim, neden o kıymetli anda seni ve anneni yalnız bıraktım/bırakmak zorunda kaldım. Uzun hikaye! Özetleyecek olursam; son birkaç yıldır zor günler geçiriyoruz. Çok uzun bir süredir (608 gündür) ailemiz darmadağın. 4 kişilik çekirdek ailemizin %75'i cezaevinde. Ablanın durumu belki de en zor olanı. Hem annesinden hem babasından ayrı. Tek başına hayata tutunmaya çalışıyor. İşin özü imtihanımız biraz ağır. İnsan mutluyken değil dertliyken Allah'ı hatırlarmış. Bu yüzden Allah kullarıyla aralarındaki bağ kopmasın diye dertler ve imtihanlarla kullarına kendisini hatırlatmış. İnşallah bizim bu ayrılık imtihanımız uzun sürmez de kavuşuruz birbirimize.

Evet oğlum bu dünyada bir yılını tamamladın. Çok merak ediyorum doğum gününde neler yapacaksınız. Normalde evimiz baştan aşağıya süslenirdi. Annen hazırlıklar yapardı. Misafirler ellerinde hediyelerle gelirlerdi. Sonra bir tepsiye tarak, kalem, bıçak, makas gibi şeyler konulup sana uzatılırdı. Sen hangisini alırsan ona göre yorum yapılırdı. (Mantığını ben de bilmiyorum).

Oğlum ne yazık ki geçen bu bir yılda ben hiç yanında olamadım. Ben üniversite yıllarıdayken bir film seyretmişim. "Babam ve Oğlum" filmde hastalığından dolayı sadece birkaç ay ömrü kalmış bir adam 5 yaşındaki oğlunu babasına bırakmak istiyor ve babasının "Hayırdır, bakmak zor mu geldi" hitabına muhatap olunca "Bildiğin gibi değil baba" deyip

“Ben istemez miyim evladım yanımda büyüsün. Günlerdir gözüme uyku girmiyor. Sen bilir misin çocukların büyüdüğünü görememek ne demek, bisiklete bineceğini, okula gideceğini, arkadaşları ile kavga ettiğini, aynanın karşısına geçip saçlarını tarayacağını göremeyecek olmak ne demek bilir misin baba” diyor. Oğlum filmin bu sahnesi bana en çok dokunan sahneydi. (Belki sen de bahsettiğim filmi bu mektubu okumadan seyretmişsindir ve anlattığım sahne gözünde canlanmıştı). İşte ben de ne yazık ki bir yıldır senin birçok haline tanıklık edemedim. Şuan tam olarak filmdeki adamın ne demek istediğini anlıyorum. Sen inşallah bu ıstırabı yaşamazsın, inşallah evlatlarından hiç ayrı kalmazsın.

Yusuf’um belki yanında olamadım ama seni hep uzaktan takip ettim. Her halini hayal etmeye çalıştım.

11.04.2017 Pazartesi günü saat 16:50’de doğdun. Kilon 3.220, boyun 48 cm. Maşallah çok sağlıklı bir bebek olarak dünyaya geldin. O güne dair fazla bir malumatım yok. Bir önceki hafta defalarca dilekçe yazdım senden bahsettim, en azından telefon edip sağlık durumlarını öğrenmek istediğimi söyledim ama kabul etmediler. Neyse ki Şahin deden cezaevine fax çekip senin ve annenini iyi olduğunu haber verince memurlar küçücük bir kağıda “erkek çocuğu olmuş, sağlıklı” diye not yazıp getirdiler. Ben de o şekilde haberdar oldum. Gün içinde sana bakar gibi çıkarıp çıkarıp o kağıda baktım.

13.07.2017. Artık üç günlüksün ve çok fazla beklemeden ismini koymak gerek. Hazır anneannen ve teyzen de Eskişehir’de iken hemen Şahin deden seni kucığına alıp, sağ kulağına ezan okuyup sol kulağına kamet getiriyor ve sana üç kez ismini söylüyor. Senin adın “Habil Yusuf, Senin adın “Habil Yusuf, Senin adın “Habil Yusuf, ardından güzel bir dua ediyor, Allah kabul etsin! Ve artık senin adın Habil Yusuf. “Habil” benim dedemin ismi. (Babannenin babası) Habil ağa. Tanıyan kime sorsan hayırla yad edilen bir insan. Uzun boylu, ciddi, ağırbaşlı, karizmatik. Bulunduğu ortamda herkesin gözünün içine baktığı biri. (İnşallah bir gün sana ayrıntılı bir şekilde anlatırım) Hatırası seninle yaşasın diye düşündük.

İkinci ismin “Yusuf”, onun hikayesi de farklı. Ben o haberi aldığımda annende cezaevinde tutukluymuştu. Babaannenler anneni ziyarete gittiklerinde annen senin erkek olacağını söylemiş. Onlar da karakola bana haber vermek için gelmişler. Ama o sırada beni sorguya götürmüşlerdi. Polisler de nezarethanedeki diğer arkadaşlara haber vermişler. Onlar da ben gelene kadar sana “Yusuf” ismini uygun görmüşler. Ben sorgudan gelince “Bebeğin cinsiyetini söyleriz ama bizim dediğimiz ismi koyarsan” dediler. Ben de tamam dedim. Hemen haberi verip “erkekmiş” dediler. Aynen bizim gibi annenini koğuşundaki arkadaşları da Yusuf olsun diye ısrar etmişler. Biz de ismini Habil Yusuf koymaya karar verdik.

19.04.2017. 10 günlüksün. Artık kimliğinin çıkarılması lazım. Ben olmadığım için annenle deden beraber gidip kimliğini almışlar. Ben hala göremedim. Ama oğlum ben de buradan bir kimlik yapıp annene göndermiştim. Yani senin 2 kimliğin var. Biri cezaevinden, biri de nüfus müdürlüğünden. (Eğer kaldığın cezaevi de bir kimlik vermişse üç tanedir).

04.05.2017. 25 günlüksün. Mevsim bahar. Hava güzel ve yolculuk var. Aslında 40 günlük olana kadar evden çıkman sağlıklı değil ama baban senin hasretinden yanıp tutuşuyor ve siz de beni ziyaret için yola çıkmış bulunuyorsunuz. Yolun kaç saat sürdüğünü, saat kaçta cezaevine geldiğinizi, kaç saat beklediğinizi bilmiyorum ama ben seni 14.30'da gördüm, annenin kucağında mışıl mışıl uyuyordun. Mis gibiydin. Ablanın bebekliğinden tecrübeli olmama rağmen seni kucağıma alırken zorlandım, nasıl tutacağımı bilemedim. 40 dakikalık kısacık sürenin çoğunda uyuduğun için belki çok göz göze gelemedik, belki sen beni çok göremedin ama o gün benim dün gibi aklımda. O anlara dair elimizde fotoğraf olmaması çok kötü oldu. Birkaç fotoğraf için dilekçe yazdım ama fotoğrafçı gelmedi.

18.05.2017. 39 günlüksün. Bir yolculuk daha, tekrar babayı ziyarete, babanın iş yerine! Oğlum bilmiyorum ne renk bir yalan ama annenin ve benim cezaevinde olduğumuzu anlatamadığımız için buraların bizim işyerlerimiz olduğunu söyledik. İşin doğrusu inandırabileceğimizi çok sanmıyorum çünkü ablan her şeyin farkındaydı. Biz ona o da bize tiyatro oynuyoruz.

Yusuf'um inşallah seninle çok güzel günlerimiz olur. Ablanla bir sürü tiyatroya gittik. Ablan çok seviyordu. Dikkatle izleyip, neredeyse bütün tiyatroyu ezberleyip, evde anneyle tiyatro oynuyorduk. Bakalım sen neyi seveceksin, ne yapınca mutlu olacaksın.

Bu görüş de çok güzel geçti. Gerçi sen uzun süre direksiyon sallamış kamyon şoförü gibi uyudun ama olsun. Seni kucağıma alıp uyuduğunu seyretmek bile çok güzeldi.

21.05.2017. 42 günlüksün. Kilo almaya başladın. Örf/adet/gelenek gereği "kırklama" işlemine tabi tutuluyorsun. Babaannen o gün Kütahya'ya gittiği için annen ninenle beraber yıkıyor seni.

Sen nineni yani benim babaannemi çok kısa bir süre görebildin. Annenden öğrendiğim kadarıyla o seni çok sevmiş. Sabahları uyanana kadar başında bekliyormuş. Sen uyanır uyanmaz seninle ilgilenmeye başlıyormuş. 85 yaşında olmasına rağmen seni uyutmak için annene yardımcı olmuş. Rahmetli çok bilgili ve kültürlü bir insandı. Sürekli kitap okuyup ibadet ederdi. Beyin kanaması geçirip de bilincini kaybettiğinde, kendi ismini sorduklarında, salavat getirecek kadar ağzı dualıydı.

O gün senin banyo küvetine teşbih, yüzük, çiçek, yaprak, sirke koyup üzerine kırk fincan su ekleyip seni güzelce yıkadılar. Neden küvete bu malzemelerin konulduğunu ben de bilmiyorum. Bir sebebi vardır elbet.

08.06.2017. 60 günlüksün. Yine beni ziyarete geldiniz. Havalarda artık ısındı ve cezaevinin önünde uzun süre bekleyip görüş salonunda da uzun süre bekleyince, havasız ortamda iyice sıcaklayıp bunalmışsınız. Neyse ki görüş zamanı gelince kavuştuk ve 40 dakikalığına da olsa görüşebildik. Gerçi sen yine uyudun ama bu sefer daha uzun süre uyanık kalabildin.

15.06.2017. 66 günlüksün. Yani iki aylık oldun artık. Yani genel kontrol ve aşı zamanı. Annen ve ablanla sağlık ocağına gidip iki ayağından ve bir kolundan aşı yaptırdınız. Kolundan iğne yaptıklarında sadece dudaklarını büzüyorsun ama ayaklarına sıra geldiğinde canın çok acıyor ve çok ağlıyorsun. Gelişimin, sağlığın, sıhhatin çok şükür iyi. 6 kilo 56 cm oldun artık.

25.06.2017. 77 günlüksün. İlk ramazan bayramın. Annen seni uyandırmaya kıyamadığı için bayram namazına gidemedin ama dedenler namazdan gelene kadar uyanıp, bayramlıklarını giyip hazır bir şekilde bekledin. O akşam yine yolculuk, Eyüp dede ile bayramlaşmaya gidiyorsunuz.

29.06.2017. 81 günlüksün. Benimle bayramlaşmak için yine uzun bir yolculuk ve 40 dakikalık kavuşma. Bayramlıklarını giymiştin ve çok güzel bir bebektin ve artık bana bakarken sanki tanıyarak bakıyorsun.

Yusufulum günler geçiyor. Çok şükür hepimiz sağlıklıyız ama en kıymetli zamanlar geçiyor. Kaybedilen bir eşyanın kıymetli bir malın hatta servetin elden gitmesi insanı biraz üzer ama zamanla unutulur. Ama işte bahsettiğim değerli zamanların geçiyor olması aklımdan hiç çıkmıyor. İnsanın içini sızlatıyor. Benim de senin ilk günlerinde yanında olamamam hep içimi sızlatıyor. Neyse Rabbim isyan ettirmesin, sağlıkla imtihan etmesin.

06.07.2017. 88 günlüksün. Bayram görüşü ve normal görüş üst üste geldiği için yedi gün sonra tekrar görüşebildik. Belki yollar sizi yordu ama görüşmek güzeldi. Bu görüşte diğerlerinden farklı olarak kokunu tam olarak alabildim. Ve o günden sonra hiç unutmadım. Ne zaman aklıma gelsen kokun burnuma geliyor. “Abartma baba” deme. Evlat kokusunun ne demek olduğunu, bir baba için ne anlama geldiğini baba olunca anlarsın.

19.07.2017. 94 günlüksün. Günden güne büyüyorsun. 7 kilo 800 gr ve 61 cm oldun. Bu gün senin için de benim için de çok önemli bir gün. Bu gün sünnet oluyorsun. Senin sünnet olacağın güne dair bir sürü hayalim var ama nasip olmadı. Ne yazık ki yine ayrıyoruz.

10.08.2017. 112 günlüksün. Bir açık görüşte daha beraberiz. Ben bu görüşte görüş salonuna girince bir baktım çoğu kişinin ziyaretçileri gelmiş, bir tek siz yoksunuz. Heyecanla beklemeye çalıştım. Gardiyanların laf söyleme ihtimalini göze alarak koridorda yolunuzu gözledim. Bir süre sonra koridorun başında annen ve sen gözüktünüz. Bu görüşe sadece ikiniz gelmiştiniz. Annenle ancak 367 gün sonra baş başa görüşebildik. Oturup hasret giderdik. Bu görüşte sen artık iyice büyümüştün ve bu sefer uyumadın. Bu kez seni doya doya sevebildim, bol bol öptüm.

Yusuf'um seninle altı kez açık görüş yaptık ama bir kere dahi fotoğraf çektiremedik. Ya fotoğraf çeken memur işe gelmemiş ya da makine bozuktu. Gerçi bir kere fotoğraf çektirdik ama bu sefer de teknik bir arıza sebebiyle fotoğrafları veremediler. Her seferinde dilekçe yazdım ama kısmet değilmiş.

Oğlum belki aklına takıldı. Her şey için dilekçe yazmak zorunda mısınız diye. Evet oğlum burada işler böyle ilerliyor. Mesela çaydanlığın sapı gevşedi. Hemen eline A4 kağıdını alıyorsun. Kocaeli T1 C.İ.K. Müdürlüğüne. Koğuşumuzda bulunan çaydanlığın sapının yıldız tornavida ile sıkılmasını istiyorum. Gereğini tarafınıza arz ederim. Mesela kantinden top aldın havası inik. Hemen Kocaeli T1 C.İ.K. Koğuşumdaki topun pompa ile şişirilmesini istiyorum. Gereğini tarafınıza arz ederim. Sürekli arz ederim, arz ederim. Bu tür devlet dairelerinin en çok hoşuna giden şey, insanların en ufak ihtiyaçlarını dahi kendilerine arz ederek talep etmeleri. Buralarda insana ast üst hiyerarşisini vurguluyorlar. Neyse bu konuları geçelim. Bunlar derin mevzuu.

24.08.2017. 136 günlük oldun. İlk defa bir kapalı görüşe geldin. Çok eğlenceli bir görüştü. Ablanla artık şakalaşacak kadar büyümüştün. Annen "öp oğlum ablanı" dediğinde sen ablanı sulu sulu öpünce ya da yalayınca ablan sana "öyle öpme Habil Yusuf" diye kızınca sen nasıl da gülüyordun. Belki buz camın arkasından görüşmek, dokunamamak garibine gitmiştir. Belki anlayamamışsındır neden böyle olduğunu.

26.08.2017 tarihi belki senin için sıradan bir gündü ama benim için çok ama çok önemliydi. O gün annenle telefon görüşümüz vardı. 10 dakikalık görüşmede annenle hızlı hızlı konuşurken sen ağlamaya başladın. Ben bir an takıldım kaldım. Ne konuşacağımı unuttum. Senin sesini ilk defa duymuştum. Yani senin sesini ancak 138 günlükken duyabildim. Daha önceki görüşlerde ya uyuyordun ya da sakın sakın duruyordun.

Oğlum çok zor günler geçirdik. Ama bu sürecin asıl kahramanı annendir. Bir sürü zorlukla tek başına mücadele etmek zorunda kaldı. Hani bazı filimler vardır. Bir sürü sıkıntıya ailece göğüs gerilir ama evin hanımı daha çetin bir mücadele verir. Mesela bulabilirsen "Toprak Ana" filmini seyret, annenin çektiklerini daha iyi anlarsın.

Böyle uzun soluklu, zorunlu ayrılıklarda insan sevdiklerinin kıymetini daha iyi anlıyor. Seyrettiği filimler, dinlediği türküler daha bir anlam ifade ediyor. Mesela koğuşun bahçesinde yürürken ne zaman uçan bir kuş görsem aklıma “Telli Turnam” türküsü geldi.

*Telli turnam selam götür, sevdiğimin diyarına,
Üzülmesin, ağlamasın belki gelirim yarına, cananıma,
Hasret kimseye kalmasın, sevdahılar ayrılmasın,
Ben yandım eller yanmasın sevdanın, aşkın narına, cananına,
Gönüle hasret yazıldı, sevgiye mezar kazıldı,
İki damla yaş süzüldü, gözlerimin pınarına...
Hasılı oğlum bu süreçte ayrılık şarkıları hep içimizi sızlattı.*

20.09.2017. 163 günlüksün. Yine sıradan bir gün. En azından günün başında öyle gözükiyordu. Malum annen Gebze'deki cezaevinden tahliye olduktan sonra 10 ay boyunca karakola haftanın üç günü giderek imza attı. O günde imza atmaya deden ve ablanla birlikte gidince, hakkınızda tutuklama kararı var diye anneni tekrar tutuklayıp Eskişehir'deki cezaevine koydular. Dedenle ablan annen olmadan dönmüşler eve. Tabi ablan, annesi bir kez daha kendisinden kopartıldığı için yine kendi başına kaldı.

Hemen seni de hazırlayıp annenin yanına götürdüler ve senin cezaevi hayatın daha beş aylıkken başladı. Daha önce emsali var mıdır bilmiyorum ama Eskişehir cezaevi beş aylık bir bebekle tanışmış oldu.

Oğlum diyecek bir şey bulamıyorum. Bazı hesapların tartısı dünya terazisine sığmaz. O hesapların halli mahşer gününe bırakılır.

Bugün itibariyle tam 200 gündür cezaevindesin!

Yusuf'um bilmiyorum bu mektubu okumadan önce Necip Fazıl'dan hiç şiir okudun mu? O da zamanının fikir adamlarından birisi. Malum bu memlekette fikir adamlarının fikirleri, devrin iktidarının fikirleri ile uyuşmuyorsa başına gelmeyen kalmıyor. İşte zamanında necip Fazıl da cezaevine koyduklarında oğlu Mehmet'e bir şiir yazmış. Ee oğlum biz nasıl yapacağız? Ben mi sana şiir yazacağım sen mi bana.

Mesela ben sana “Halimi düşünüp yanma Yusuf'um” diye yazsam sen bana cevaben

Zindan iki hece babacığım lafta

Suçsuz bunca insanın ne işi var burada

Bir de “terörist” boyunlarında yafta

Bizleri düşünüp yanma babacığım

Kavuşmak mı? Elbet daha ölmedik

*Teyzeler hepsi birbirinden dertli teyzeler
Sevdiklerinden ayrı teyzeler
Hepsi etrafımda sanki melekler
Duvar. Katil duvar. Bizi hapsettin
En güzel günlerimizi katlettin*

*Yemeklerden yiyemem yağından acısından
Beye yarar verdikleri bana uymayınca
Hiç mi düşünmezler, büyüyemem ek gıda almayınca
Anacığım ye her şeylerden süte dönsün
Hızlıca büyüyeyim insanlar yiğit görsün*

*Ses demir, su demir ve ranzalar demir
Yürürken tutunamam, ellerimi üşütür demir
Ne gelir ki elden kader bu emir
Koğuşun penceresi küçük daracık
Dünyaya kapalı Allah'a açık*

*Burada duada eller karıncalanmış
Yıldızlar avuçlarda gök parçalanmış
Gözyaşı bir tarla hep yoncalanmış
Kabul et Allah'im bu duaları
Kavuştur sevdiklerine bu insanları*

*Babacığım sevin sen başlar yüksekte
Kalsak da sevin tahliye olsak da
Sanma mazlumun ahı kalır yerlerde
Yarın elbet bizim elbet bizimdir
Gün doğmuş gün batmış ebed bizimdir*

Ne diyeyim oğlum yorum yapamıyorum. Bu ülke çok zor günler geçirdi. Babalar evlatlarına şiirler yazmışlar ama evlatların babalarına şiirler yazdıkları günler yaşandığını bilmiyorum.

25.10.2017. 198 günlüksün. Bugün annen sana dikkatlice baktığında ağzının içinde inci gibi bir dişin belirtisi olduğunu gördü. 27.11.2017'de 3 diş ve 19.02.2018'de toplam diş sayısı 8 oldu.

Çocuklar ilk dişlerini çıkarttıklarında bazıları işaret parmaklarını ikiye katlayıp “Kın de” derler ve çocukları da ısırır. Çocuk dişi çok keskin olduğu için muazzam bir şekilde acır ama olsun. Bu babanın çok hoşuna gider ve çocuğuna sık sık elini ısırtdırır. Çocuk da babasının canı yandıkça katıla katıla güler. Ne yazık ki oğlum seninle bunları yaşayamadık.

02.11.2017. 215 günlük oldun. O gün iki jandarma ve bir bayan memur nezaretinde rutin kontroller ve aşı için sağlık ocağına gidiyorsunuz. İnsanların bakışları arasında neyse ki sıra beklemeden doktorun yanına giriyorsunuz. Muayenen yapılıyor, her şey normal 9.600 kilo, 69 cm boy. Sonra ağzından bir damla damlatıp bir bacağına bir diğerine iki aşı yapıyorlar. Yine önce sabretmeye çalışıyorsun sonra basıyorsun çığılığı.

09.01.2018. 274 günlüksün. Cezaevinde bir sabah kahvaltısında herkesle birlikte kahvaltı yaparken (4-5 sandalyeyi üst üste koyup etrafını yastıklarla destekleyince senin sandalyen hazırlanmış ve artık sen de yemeklerde başköşeye oturuyorsun) senden “baba” diye bir ses çıkıyor. Önce annen yanlış duyduğunu zannediyor. Ama sonra birkaç kez daha tekrarlayınca ve masada herkes de aynı şeyi duyunca konuşmaya başladığın anlaşılıyor.

Sonrasında sabahları “baba baba”larınla uyanıyor insanlar.

09.02.2018. Tam 305 günlüksün. Yalova'da mahkememizin olduğu gün. Karar duruşması ve bir ihtimal tam 169 gün sonra tekrar görüşebileceğiz. Seni annenle birlikte Eskişehir'den getirdiler. Yol boyunca camdan etrafı seyretmişsin. Uzun zamandan beri yabancı olduğunu bir dünyadan ne kadar çok şey görürsen kardır mantığıyla heyecanla camdan etrafı seyretmişsin.

O gün beni de sabahın erken saatinde aldılar. Cezaevi jargonunda tabut diye adlandırdığımız ring aracıyla Yalova'ya getirdiler. Bende mahkeme heyecanından ziyade seni göreceğ olmanın heyecanı vardı. Yol boyunca aklımda neler neler kurdum. Görevlilere rica ederim bizi aynı nezarethaneye koyarlar diye düşünüyordum. Adliyeye vardığımızda bizi büyük olan nezarethaneye koydular. Hemen askerlere “Eskişehir'den çocuklu bayan geldi mi” diye sordum. Daha gelen olmadı dediler. Bir süre sonra bir hareketlilik oldu ve koridorun görünen küçücük alanından sen annenin kucığında hızlıca geçip diğer koğuşa yerleştirildiniz. Ben hemen görevlilerden rica ettim “Beş buçuk aydır eşimi ve çocuğumu göremiyorum, müsaade ederseniz bir hal hatır sorayım” dedim ama buna izin vermediler. Muhatabın anlayışsız ve insanlıktan nasibini almamış kimseler olunca ha duvara konuşmuşsun ha onlara konuşmuşsun farkı olmuyor. Sonra yine bir hareketlilik oldu. Sizi

koydukları nezarethanede kalorifer yanmadığı için sizi bizim bulunduğumuz nezarethaneye koymaya karar verdiler. Benim hemen içime bir umut doğdu. Hadi en azından nezarethane değişikliği sırasında kısa süreliğine de olsa görüşürüz diye düşündüm. Ama ne mümkün. Adamlar bizi görüştürmemek için her türlü tedbiri aldılar. Önce sizi başka bir yere alıp, biz soğuk nezarethaneye geçtikten sonra sizi sıcak kısma koydular. Yine görüşemedik. Neyse “ya sabır” dedim. “Nasıl olsa mahkeme salonuna çıkarken merdivenlerde görüşürüz ya da kapının önünde beklerken görüşürüz” dedim. Ama yine olmadı. Önce sizi aldılar sonra beni çıkarttılar mahkeme salonuna. Düşünsene oğlum, görevliye diyorum ki insanlar 5 saatlik yoldan geldi. Ben biraz bebeği kucağımda tutayım da annesi elini yüzünü yıkasın. Yok, olmaz. Ne diyeyim çingenelere yetki vermişler. Önce kendi babasını kesmiş.

Artık ben en son nasıl olsa mahkeme salonunda görüşürüz diye düşündüm ama yine olmadı. Salona girdiğimde gözlerim seni aradı ama yoktun. Annen sanık sandalyesinde tek başına oturuyor. Hemen seni sordum. Duruşma salonunda bebek olmaz diye seni dışarı çıkartmışlar. Ve Yusuf’um sanki annenle kanlı bıçaklıymışız gibi aramıza izbandut gibi bir askeri oturtular. Duruşma başladı. Kapının önünde senin çığlık çığlığa ağlama sesin. Uzun süredir sadece annenle beraber kaldığın için herkes sana yabancı.

Mahkemede annen de ben de anlatacaklarımızı anlattık. Zannımca söyleyebileceğimiz her şeyi söyledik. Burada ayrıntılı yazarak uzatmak istemiyorum. Duruşma tutanağını okursun artık. Savunma yaparken kulağım hep sende. Bir süre sonra sesin kesildi. Ağlamaktan yorulunca uyumuşsun. Savunma bitince karar vericiler karar vermek için duruşma salonundan ayrıldılar. O sırada beni de annenden uzaklaştırmak için dışarı çıkarttılar. Yaklaşık 15 dakika dışarda beklettiler. Sonra beni tekrar içeri aldılar. Tekrar yerimi aldım ve arkama dönüp bir baktım sen de salondasın. Babaannenin kucağında içerisini seyrediyorsun. Benim gözüm uzun süre sende takılı kalınca mahkeme başkanı dedi ki; “Çocuğu dışarı çıkarın” babaannen seninle birlikte ayağa kalktı ve mahkeme salonunda yürümeye başladı. Yusuf’um senin babaannenin kucağında etrafa bir bakışın vardı ki hiç aklımdan çıkmıyor. Dimdik bir duruşla etrafı seyrediyordun. Sonra gözün bana takıldı ve uzun bir süre göz göze birbirimize baktık. (Yani 5-6 adım yürüme mesafesi) Yusuf’um senin o bakışların sanki on aylık bir bebeğin bakışları değildi de 20 yaşında bir delikanlının bakışlarıydı.

Birinci dünya savaşını görmüş eskiler derlerdi ki o devrin çocukları hiç çocuk olmadılar. Savaş başladı ve onlar artık çocuk değil birer askerdiler. Savaş görmüş bir çocuğa artık çocuk denmez, o hayatın en zor haliyle karşılaştığı için o zorluk onun çocukluğunu

bitirip olgunlaştırmıştır. Senin için de mi öyle oldu Yusuf'um. On aylık ömrünün yarısını cezaevinde geçirdiğin için mi olgunlaşiverdin.

Yusuf'um sen salondan çıktın, kakar! Dediler hafifçe usulen ayağa kalktık, karar açıklandı: 7 yıl altı ay cezalandırılmalarına, tutukluluk hallerinin devamına... İşin doğrusu ben en azından anneni ve seni bırakırlar, bu kadar vicdansız olamazlar diye düşünmüştüm ama olmadı.

Yusuf'um gözlerini kırpmadan adam kesen caniler 1-2 ay yatıp, yargılanmalarına tutuksuz devam edilmesine rağmen anneni seninle birlikte cezaevinde tutuyorlar.

Oğlum kimsenin ettiği zulüm yanına kalmaz. Bir söz vardır. "Men dakka dukka=Eden bulur" gerçeğini en çok zalimler bilirler diye.

Neyse Yusuf'um hemen etrafımı jandarmalar sardı, annen seni kucağına aldı. Ben "yahu bari iki dakika görüşelim" deyince komutan "Tamam ben sizi görüştüreceğim" dedi. İşler bittiğinde askerlerin ortasında sen ben ve annen çok kısa bir görüşebildik. Seni kucağıma alabildim ama sen etraftaki kalabalıktan ve askerlerden çok bunaldığın için hep annene gitmek istedin. Ben de seni daha fazla yormak istemedim ve ayrıldık.

12.02.2018. 308 günlüksün. Mahkeme dönüşü tekrar cezaevindeyiz. Ne yazık ki senin kendini en çok güvende hissettiğin yerdesiniz. Herkes verilen kararın şokunu yaşıyor. Moraller bozuk. Bir süre sonra kapı açılıyor ve içeriye çıtı pıtı bir kızla yeni birileri giriyor. Artık bir arkadaşın var. İlk arkadaşın Nurefşan. Sen çok seviniyorsun ve yeni bir duyguyu keşfediyorsun: Kıskançlık. Nurefşan'ı kim kucağına alsa kıskanıyorsun. Neyse ki alıştın birlikte oyunlar oynuyorsunuz.

Rabbim tez zamanda kurtarsın hepimizi buralardan.

Evet Yusuf'um bu dünyada bir yılını tamamladın. Tekrar doğum günün kutlu olsun.

Rabbim imanlı, sağlıklı, mutlu, bereketli, özgür uzun ömürler nasip etsin.

İmtihanlarla dolu bu dünyada sana başarılar diliyorum.

Seni çok seven baban Cengiz

Tüm koğuş arkadaşlarımdan cezaevinde olanlara selamlar

Ve kısa bir not:

Bu uzun ve anlamlı baba mektubu çözümlenmeye gerek görülmedi. Zira hem uzun hem de yaşanan tüm olumsuz süreçleri ve içinde de Habil Yusuf üzerinden çocuk hakları ihlallerini gözler önüne sermektedir. Oldukça açık ve yalın olduğu kadar aynı zamanda kronolojik ve sistematik, derinlikli bir içeriğe sahip olan baba mektubu, söz söylemeye ihtiyaç duyurmayacak kadar akıcı ve anlaşılır bir üslup üzeredir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. EL EMEĞİ, GÖZ NURU RESİM VE ÇİZİMLERLE SANAT ÜZERİNDEN HABIL YUSUF ÖZELİNDE ÇOCUK HAKLARI İHLALLERİNE TANIK OLMAK

Yazılı anlatım, en temel ve yaygın anlatım tarzlarının başında gelmektedir.

Kuşkusuz yazılı anlatım dışında farklı anlatım şekillerinin olduğu da bilinmektedir.

Görsel anlatım da etkili bir anlatım biçimi olarak kabul edilmektedir.

Görsel materyaller el emeği ve göz nuru sanat ile şekillendiğinde, görsel anlatımın gücü ve tesiri daha yüksek ve dinamik olmaktadır.

Çalışmanın buraya kadar olan kısımlarında yazılı anlatım biçimi, insan hakları ihlalleriyle dolu ve buna bağlı olarak Habil Yusuf özelinde çocuk hakları ihlallerine ilişkin olarak etkili bir şekilde icra edildi.

Çalışmanın son bölümünü teşkil eden bu kısımda, genel teamüllerden farklı olarak, Habil Yusuf özelinde yaşanan çocuk hakları ihlallerini, amatör ruhla da olsa sanat üzerinden görsel materyallerle anlatım türü tercih edilmiştir.

Bu tür bir anlatımın seçilmesi, bu hukuksuzluklara maruz kalan Yusuf'un tutsak annesi ve arkadaşlarının/manevi teyzelerinin el emeği göz nuru yaptıkları resim ve çizimleriyle sanata dönüştürdükleri görsel materyallerin anlatım gücünü kullanabilmektir.

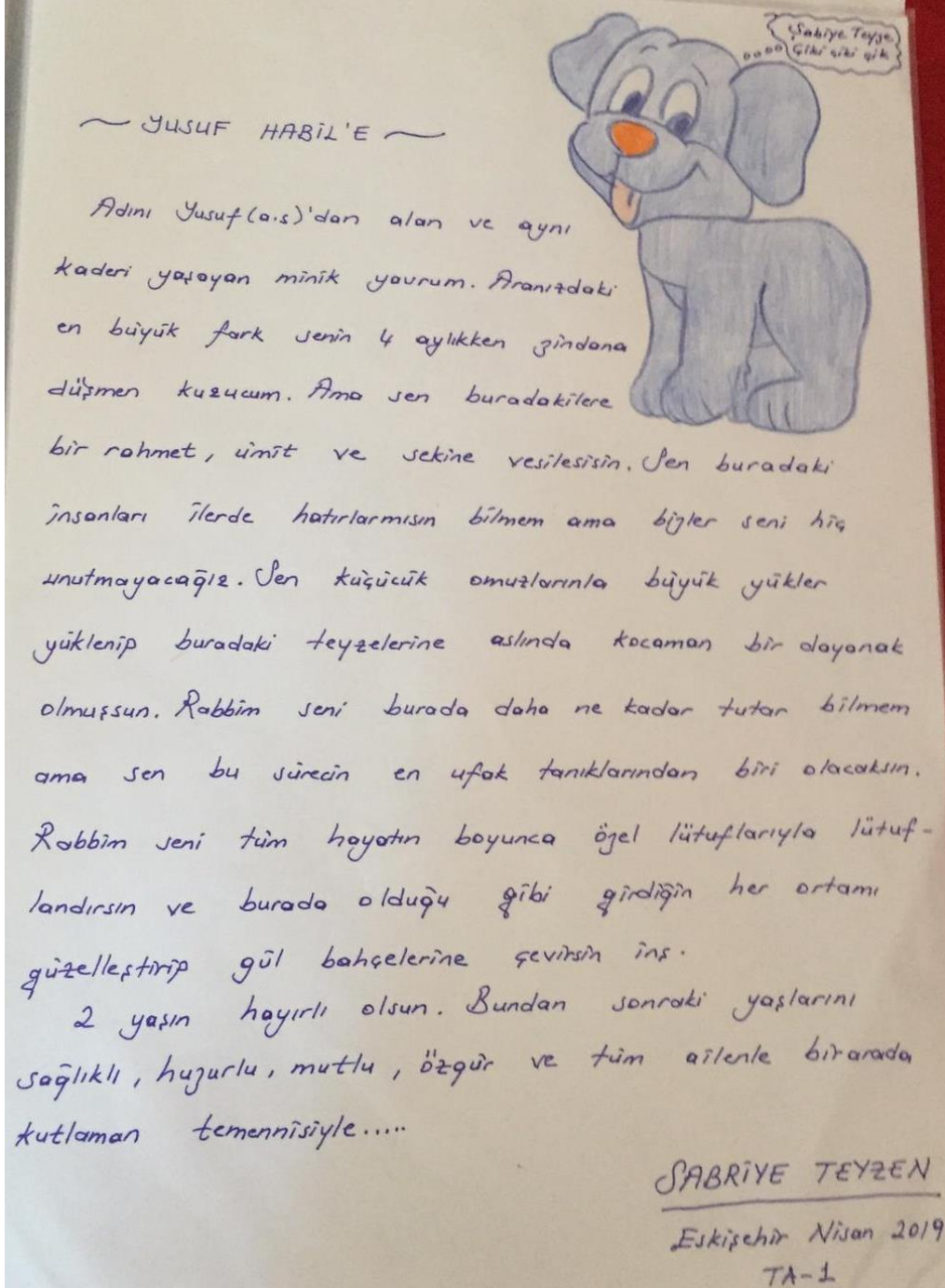
Sizleri söz konusu görsellerle baş başa bırakıyoruz.

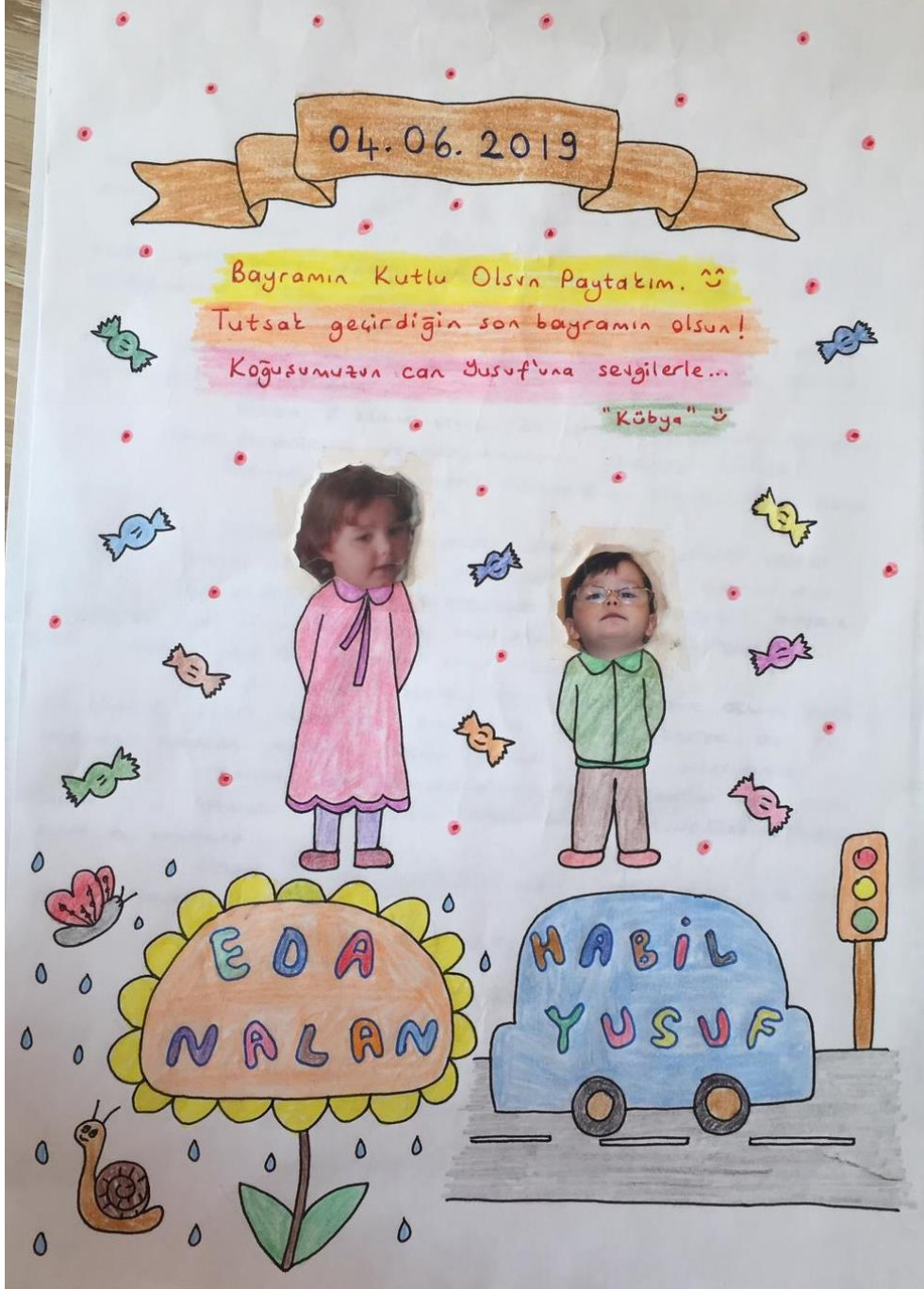
Görsel -1: Yusuf ile annesinin sanatın dili ile resmedilmesi

Görsel -2: Zindanda anne kucağındaki Yusuf'un özgürlük temennileri

Görsel -3: Sabriye Teyzesinin kalemi ve çiziminden Habil Yusuf'un yaşadıkları

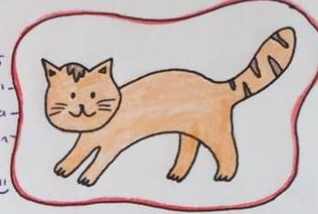

Görsel -4: Sanatın diliyle Yusuf ve ablası Nalan'ın bayram kutlama etkinliği

25 mart 2019: Bugün avluda üzgündüm. Kapıyı açıp "aba böö" dedim. Ben de sana tebessüm ettim. Sonra paytaç paytaç yanına geldin. Önce sessizce yanımda durdun. Sonra "alâma aba, aba alâma" dedin. "Sen de baten ağlıyorsun ya, ben de öyle oldum. Bazen ütebiliriz." dedim, "Himm" dedin. "Baten yan kağıslardan soyuk ağlama sesi geliyor, "aba aba" diye işaret edip "üçü" diye taklitlerini de yapıyorsun. :)

27 mart 2019: Bugün sağlık kontrolü için röntgene götürdüler. Buraya girdiğimiz kapıya kadar gittik. Doğayısıyla acık hava da gördük. 4-5 tane de kedi vardı. Kedileri, teğtelerine sızı sızı sarılatarak gözlemledim. Bir tanesi kapıya geldi. Annene sarılatarak birlikte sevdiniz. "Bak kedi, kedi bak" diye hejecanlandım. Sevdğin sevgileri defalarca etrafındakilerle de paylaşmadan çok hoşlanıyorsun. Tam bir sevgi jumağısın. :))
Kojuşa döndük. O gün gün bağı "Kedi gelsin" diye ısrar ettin, baten ağladın. =/

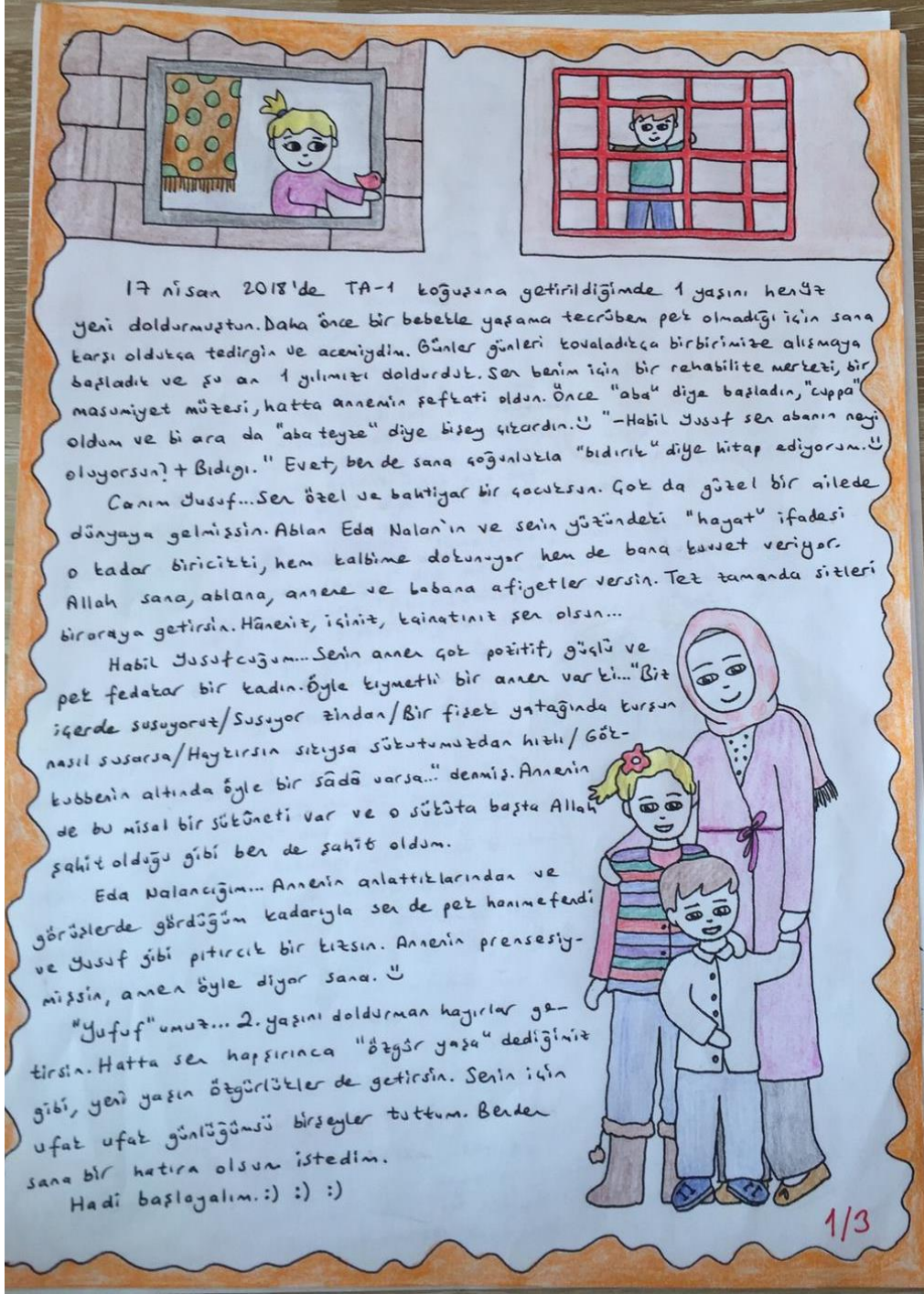
28 mart 2019: "İğma (elma), annana (ananas), poğtaba (portakal), "aavuş (havuş)" diye mıldana mıldana merdivenlerden gittin, yanına geldin. "Abüm (albüm) ver" dedin, birlikte fotoğraf baktık. Baten de şakaları diyorsun ranağa gelip: "Kağıt ver, talem ver.", "Radyo ver.", "resim yapşam." ... vs. :))

30 mart 2019: Elinden tutup "bağçe" diye avluğa gitmek istedin bugün Yusuf'üm. Duvarda bi tane döküntü olmuş, "Ay ay" diye işaret edince farkettim. Gözlerim de aya berriyor. Avluda kuşlara "cık cık" demeyi çok seviyorsun. Berek gelen uçaklara bakmanı, aralarında birleştirtileri beğat şizgiye gözlemlenmelerini. Bir de ço, günlerinde kırmızı kapıdan söpleri verirkenki hejecanlanmalarını... Gecen duvarda böcek gördük, yutarı doğru çitiyordu. "Hocsaçal" diye el salladık ona. "Üyüçüş yapşam" diye adam adam yürüyüşlerin, birlikte sarı söylemelerini, güçlüz atmalarını, leğenle ritim tutup oynadıklarını... Böyle küçük sevgilerin birleştirtili güzel hisler iyibi varlar. Ben unutsam bile, sen hatırlatıyorsun farkında olmadan bana... :))

31 mart 2019: Bugün imkanlar el verdiğince pasta yaptım. Masaya servis ederken "Doo, patta!" diye alkışladın. :)) Baten "Woooo, Doo" diye hayretlenmelerin oluyor, hepimiz gülüyoruz. Son zamanlarda salepi çok seviyorsun. Gay bardağında o minik ellerinle salebini yudunlarken sana bakması çok güzel oluyor... :))

Görsel -5: Yusuf'un muhtelif zindan hatıralarının sanatsal anlatımı

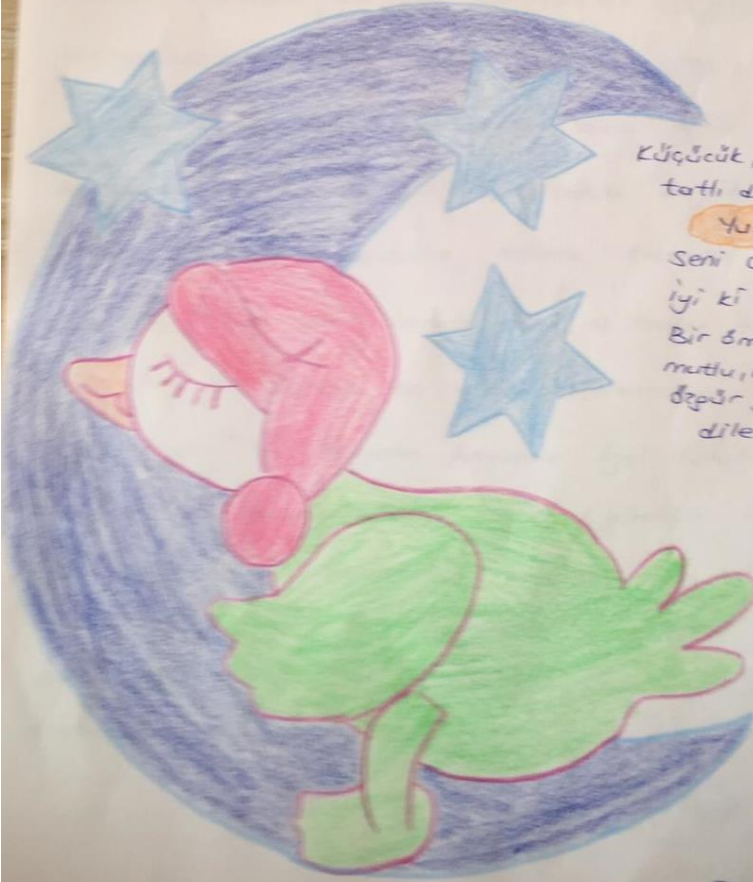
Görsel -6: Özgürlükten tutsaklığa uzanan ince çizginin görsel anlatımı

YUSUF

Benim için; ümit demek,

- hayata püzel bakmak demek,
- güneşli günlerin geleceğine inanmak demek,
- masumiyetin resmi demek,
- Rabbî'nin güvencesinde büyüyen tertemiz yavru demek,
- pir-ü pak bir annenin en fedakar, en cefâkar günlerine eşlik eden kuzucuk demek,
- bir kâşîş dâlusı insanın gözlerini güldüren, içini ısıtan demek,
- bir minik kuzucunun nelere kâdir olabileceğini görerek yaşamak demek,
- enüflâ olma bahtiyarlığını yaşamak demek.

Küçük, bal kışpı,
tatlı dilli, tambik ayaklı
Yusuf,
Seni çok sevdim.
İyi ki doğmuşsun.
Bir ömür ailemle
mutlu, huzurlu, saflıklı,
değer günlerinin olması
dileklerimizle♥♥♥

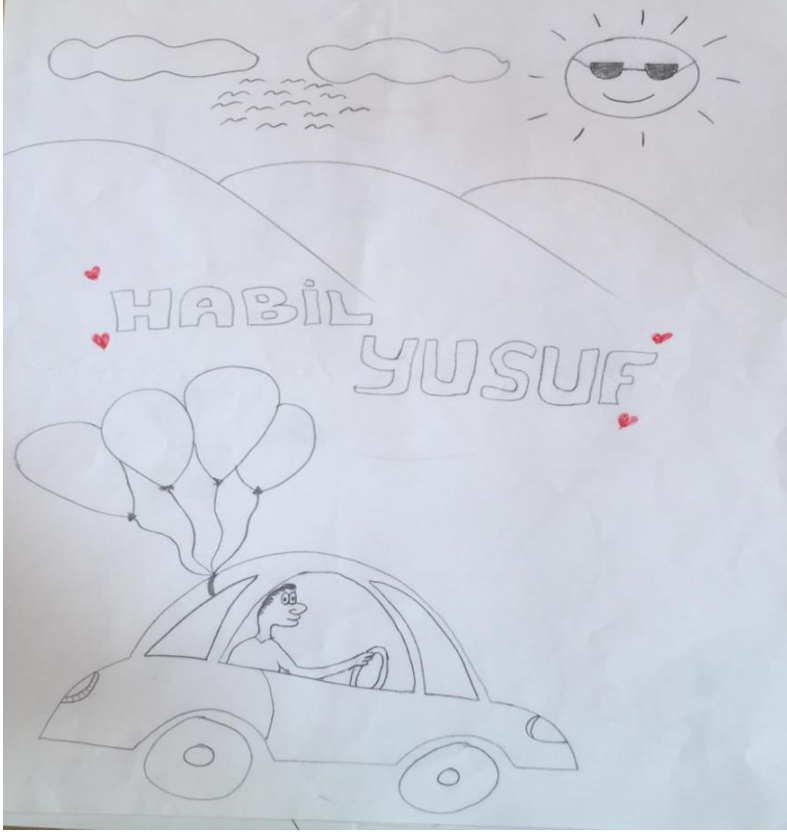
GUGU
TEYZEN

8.4.2019
ESKİŞEHİR TA-1
1A-2

Görsel -7: Gugu Teyzesinin görsel tasarımıyla Yusuf'un anlatımı

Görsel -8: Çizgilerin diliyle Yusuf ve ablasına doğum günü mesajı

Görsel -9: Çizgilerin diliyle Yusuf'un araba ve özgürlük hayalleri

Görsel -10: Çizgilerin diliyle Yusuf ve babasının özgürlük hayalleri

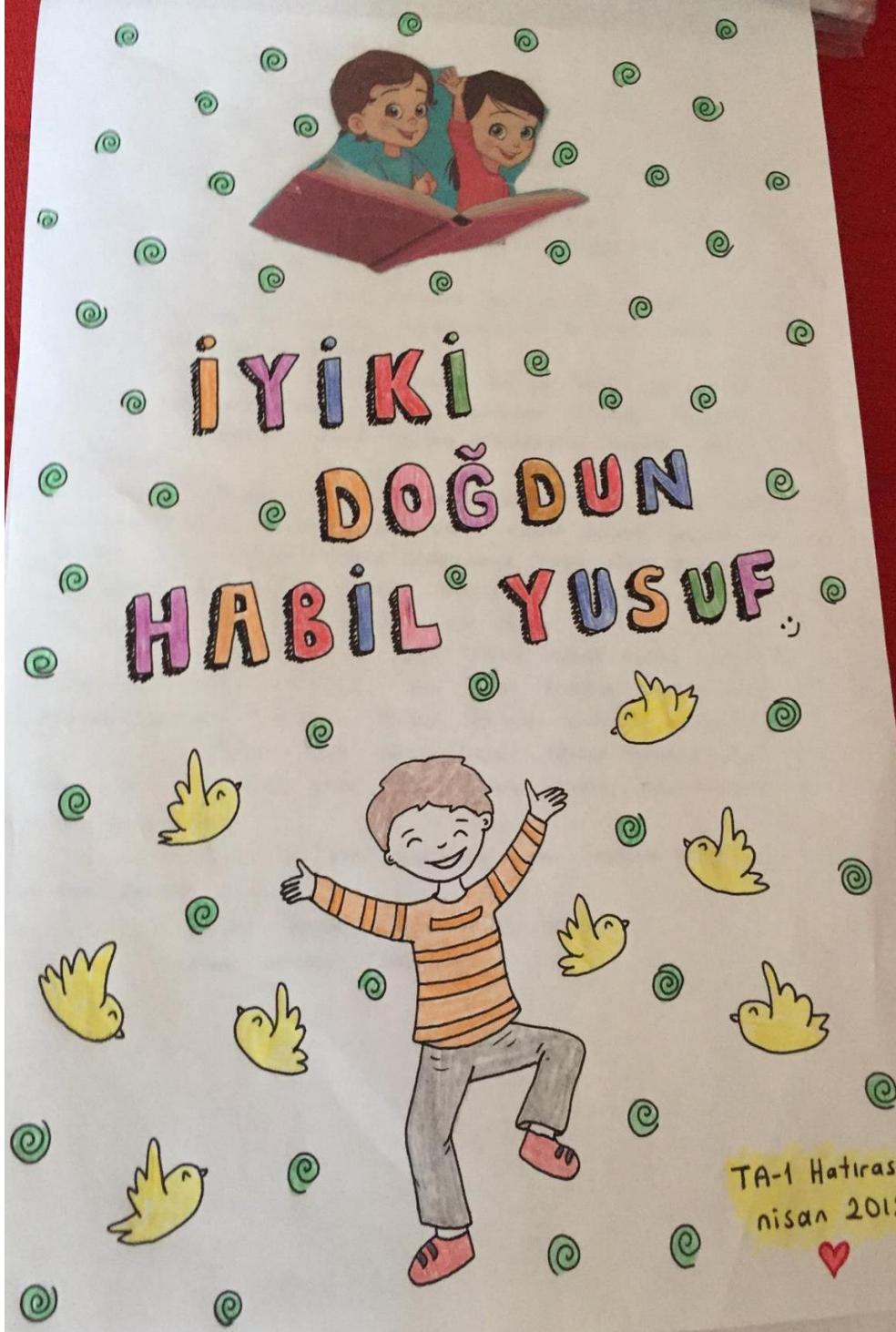
Görsel -11: *Yusuf'un hayvan sevgisi eğitiminin çizgilerle anlatımı*

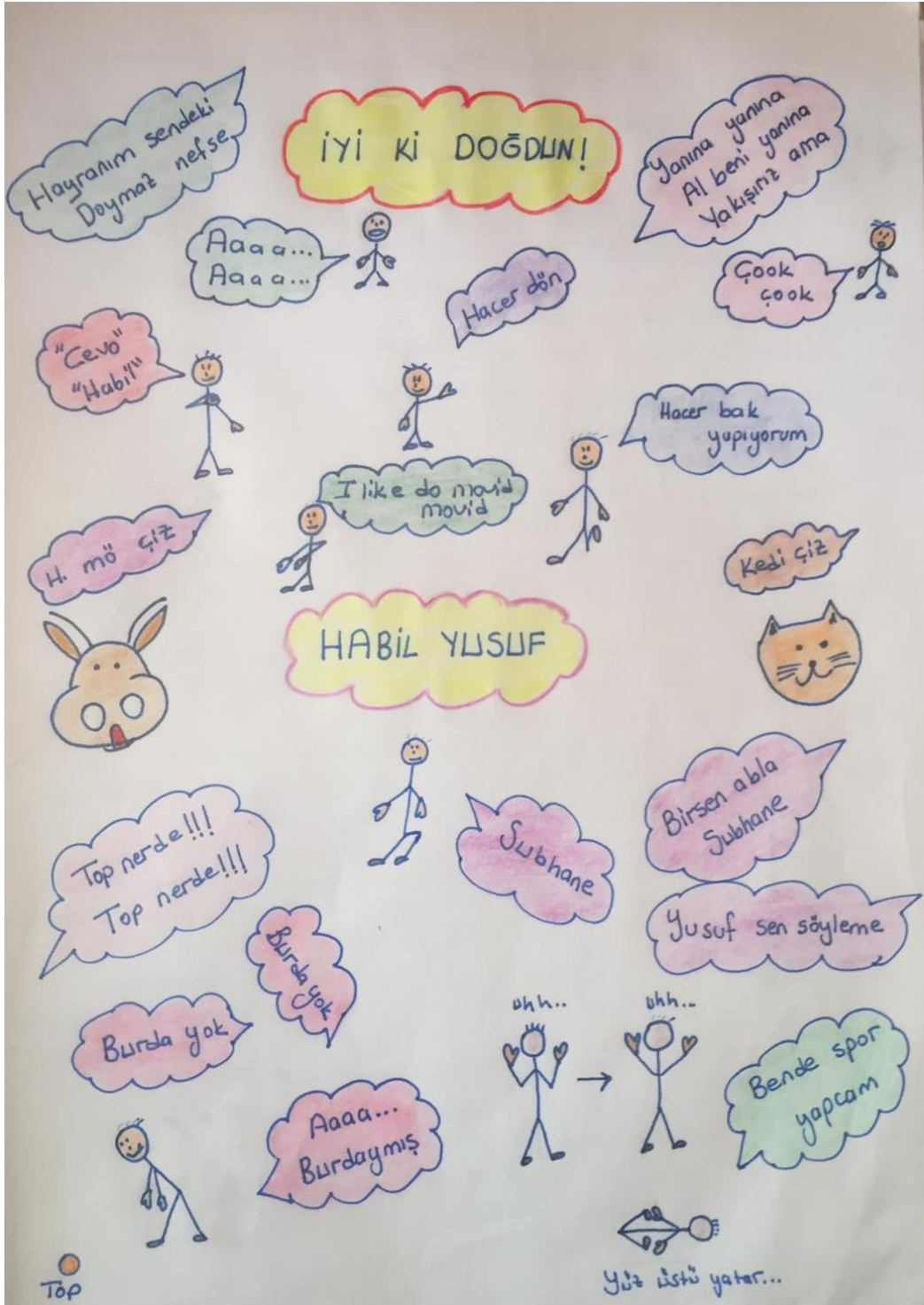
Görsel -12: *Çizgilerin diliyle Yusuf'un özgürlük hayalleri ve doğa özlemi*

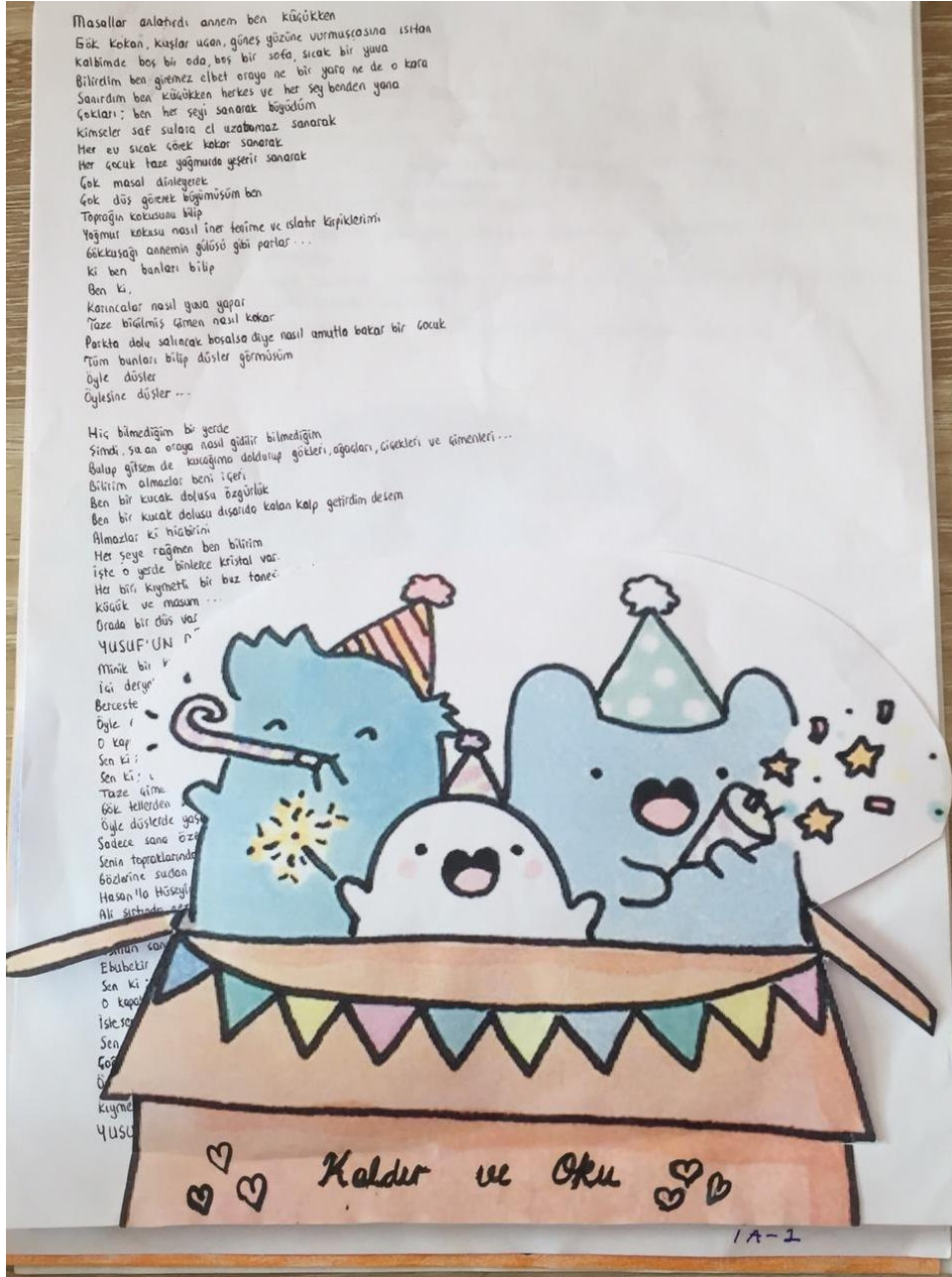
Görsel -13: Çizgilerin anlatımıyla hayvan sevgisi üzerinden doğum günü kutlaması

Görsel -14: Çizgilerin anlatımıyla Yusuf'un doğum günü kutlama etkinlikleri

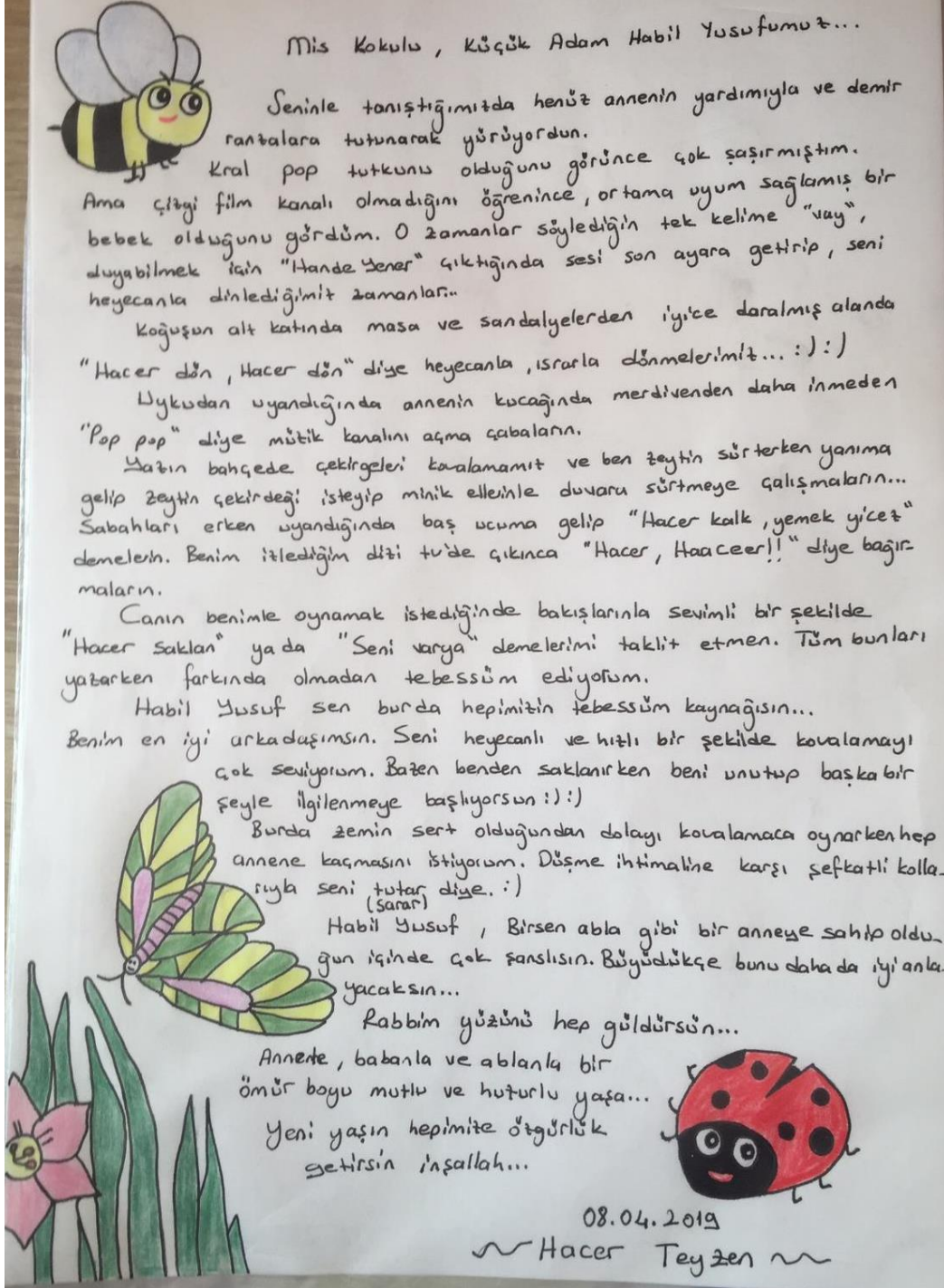

Görsel -15: Çizgilerin diliyle Yusuf'un renkli bir doğum gününün kutlaması

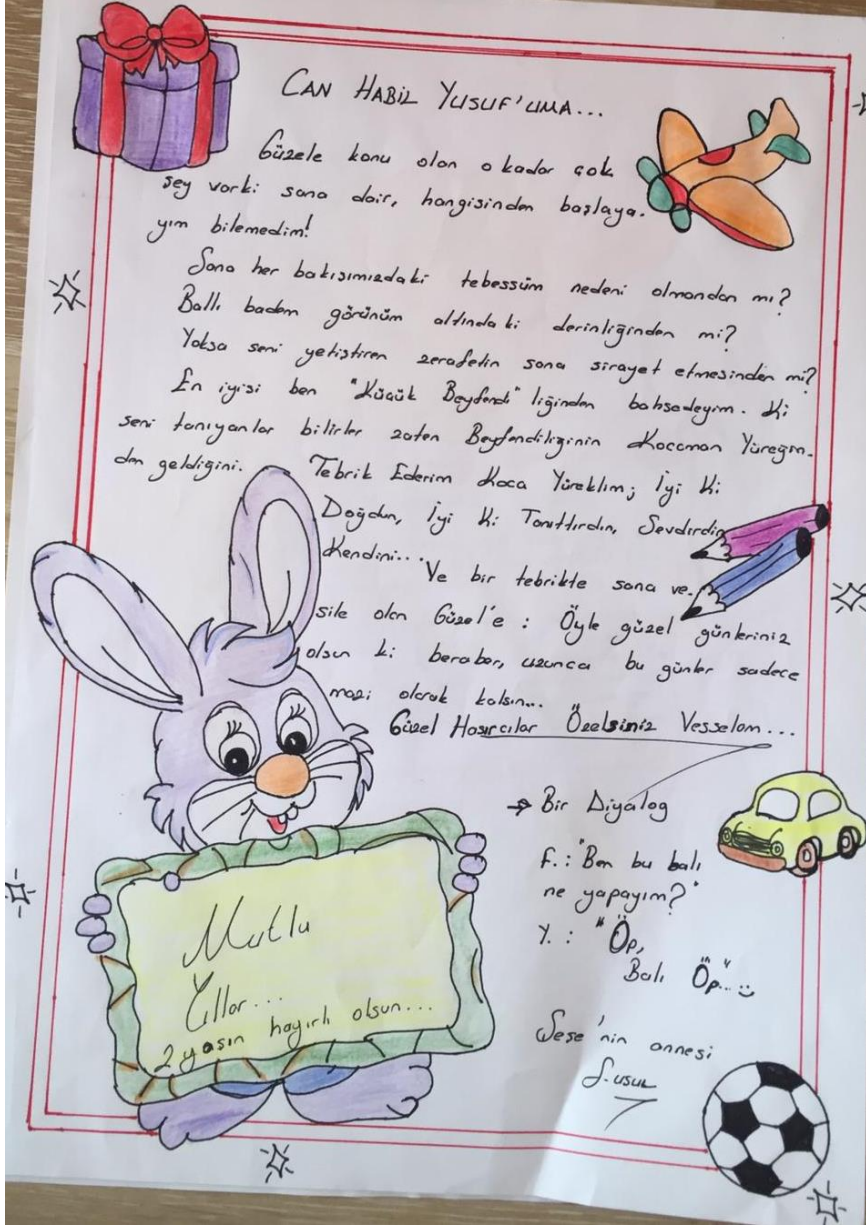

Görsel -16: Çizgilerin anlatımıyla zindanda Yusuf'un eğitim serüveni

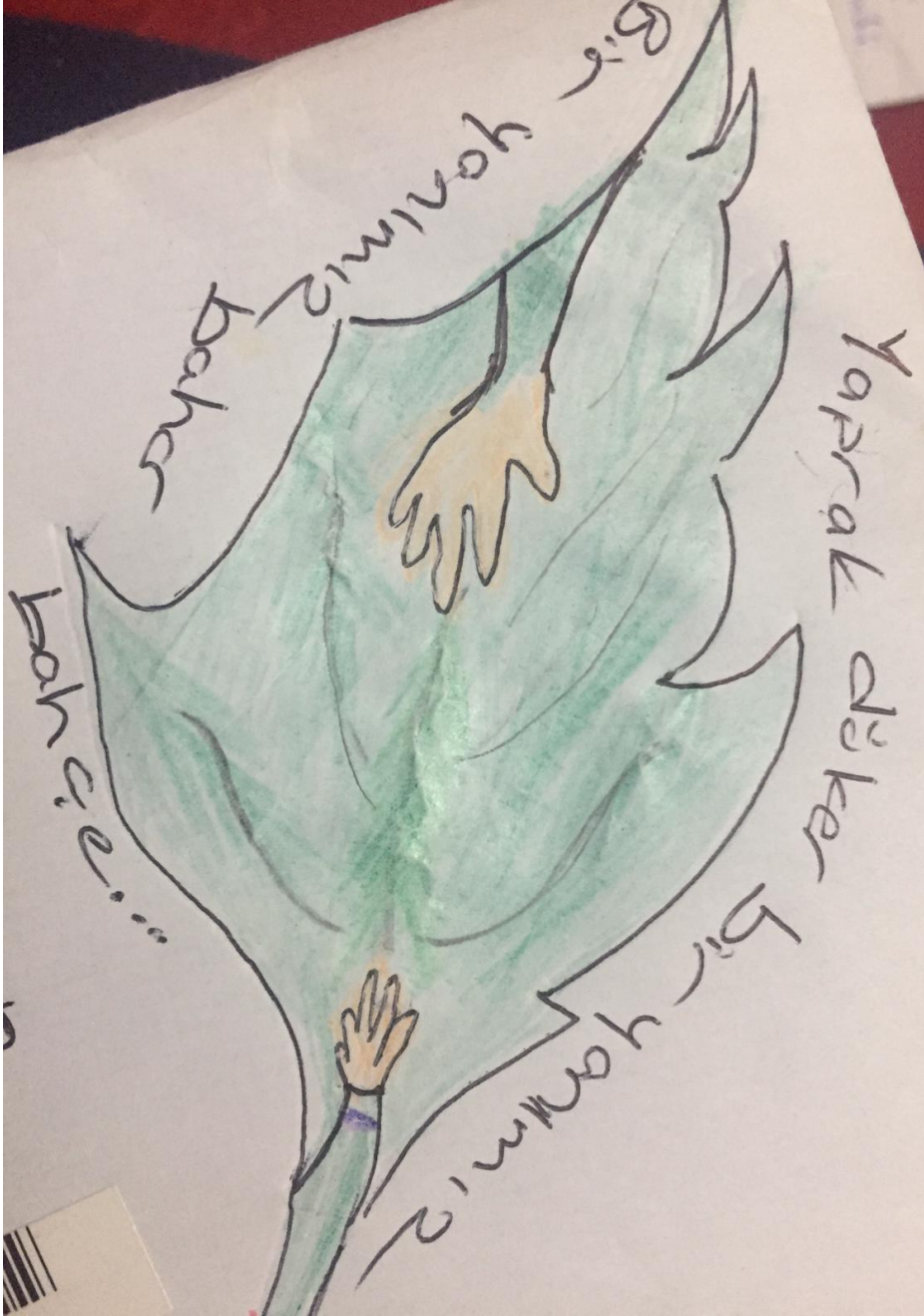

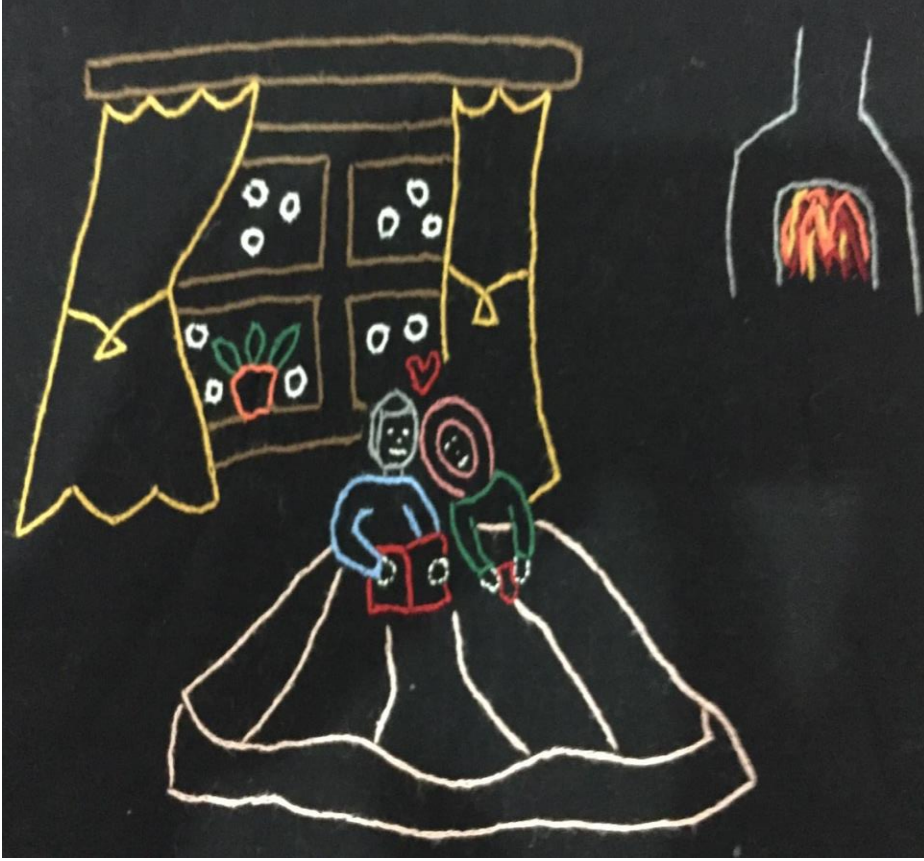
Görsel -17: Hacer Teyzesinin anlatımı ve çizgilerin diliyle Yusuf'un zinden günlüğü

Görsel -18: Şese'nin annesinin anlatımı ve çizgilerin diliyle Yusuf'un 2. yaş kutlaması

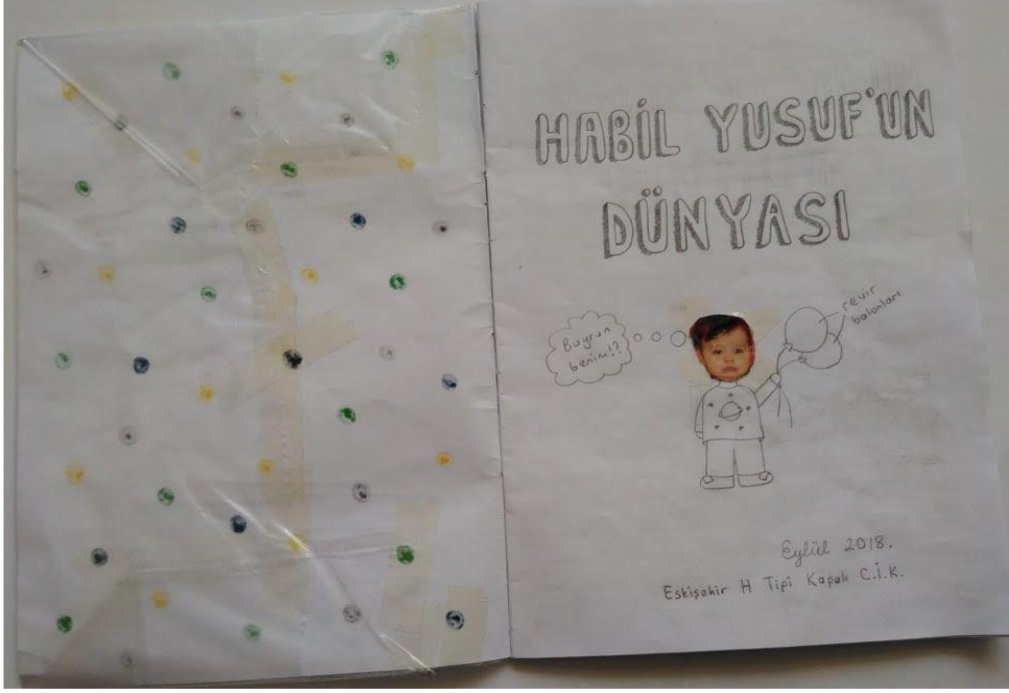
Görsel -19: Çizgilerin diliyle Yusuf'un özgürlük mücadelesinin sanatsal anlatımı

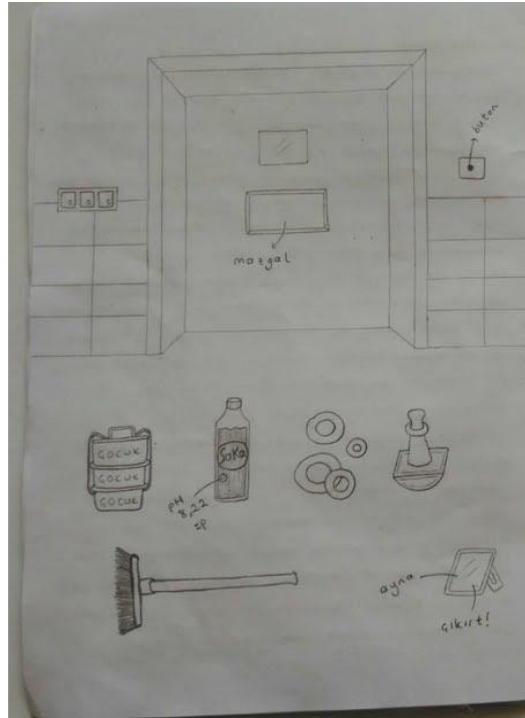
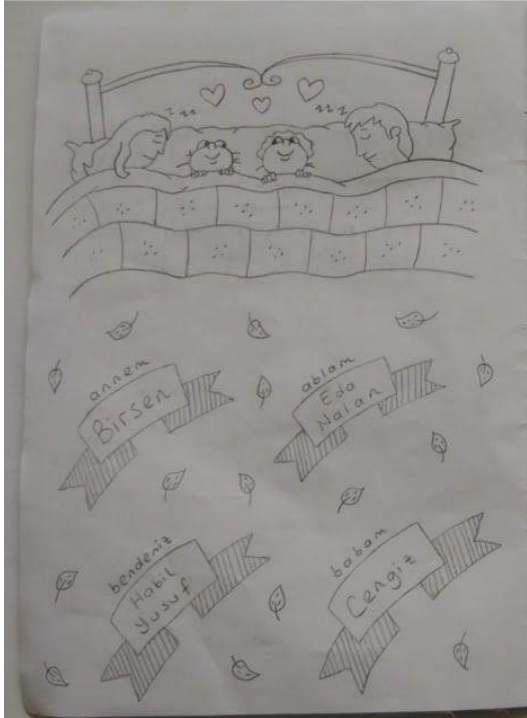
Görsel -20: Çizgilerin diliyle Yusuf'un özgür aile hayatına dönüş özlemi

Görsel -21: Yusuf'un özgürlük hayallerinin somut sanata dönüşümü

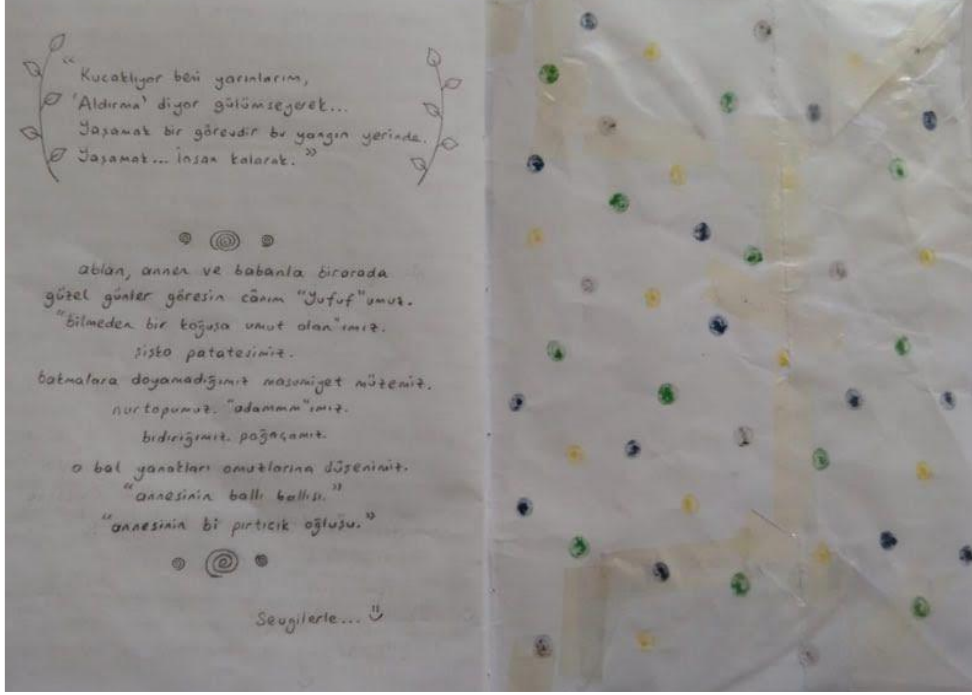

Görsel -22/1: Yusuf'un zindan günlüklerinin çizgilerin diliyle anlatımı

Görsel -22/2-3: Yusuf'un zindan günlüklerinin çizgilerin diliyle anlatımı

Görsel -22/7: Yusuf'un zindan günlüklerinin çizgilerin diliyle anlatımı

SONUÇ YERİNE

YUSUF'UN ZİNDAN GÜNLÜĞÜ isimli bu çalışmada, 15 Temmuz 2016 tarihli menfur darbe girişimi sonrası ülkede yaşanan zulüm ve hukuksuzlardan bir kesit sunulmaya çalışıldı. Bu kapsamda bir ailenin yaşadığı zulüm ve hukuksuzlar özelinde, ülkede yaşanan insan hakları ihlallerine ilişkin somut vesikalar oluşturma çabası ortaya koyma gayreti gösterilmektedir. Bu süreçte yaşanan genel insan hakları ihlallerinin yanı sıra özellikle çocuk hakları ihlallerinin de yoğun olarak yaşandığı dikkati çekmektedir.

Şiddet ve kaosu egemen olduğu ülke ve toplumlarda en kalıcı hasarların çocuklar üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. Zira çocuklar, henüz rüştünü ispat edememiş, anne baba ve devletin yardım ve desteğine muhtaç olan toplumun en hassas kesimini oluşturmaktadır. Henüz gelişme çağında olan çocuklar, şiddet atmosferinde psikolojik travma ve sarsıntılara maruz kalan ve tedavisinin de çok kolay olmadığı kırılgan bir sürecin açıktan muhatabı durumundadır. En hazine olanı da toplumun geleceğini oluşturma potansiyeli barındıran çocuklara bu olumsuzlukların yaşatılması, üyesi olduğu toplumun geleceğini tehlikeye atan en tehlikeli girişimdir.

15 Temmuz sonrasında ülkede yaşananlar, devlet aklının devre dışı kaldığını, sağduyunun ıskalandığını, mantık ve muhakemenin yerini intikamcı duygulara ve husumete bıraktığını göstermesi bakımından hayati önemi haizdir. Habil Yusuf isimli bir çocuğun annesine yaşatılan zulüm ve hukuksuzlardan ciddi pay aldığı, yaşanan tüm olumsuzlukların canlı şahidi olduğu gerçeğini gözler önüne sermek düşüncesi ile bu çalışma ortaya çıktı.

Çocuk hakları ihlallerinin pek çoğuna doğrudan ve dolaylı maruz kalan bir çocuk özelinde, ülkede yaşanan çocuk hakları ihlallerine dikkat çekmek, bu çalışmanın öncelikli hedefidir. Habil Yusuf'un yaşadıkları bunca olumsuzluklar, tutuklu annesinin ve annesinin koğu arkadaşlarının yakın şahitliğini açık eden anlatımlarla belgelendirilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte başka bir cezaevinde tutuklu olan Yusuf'un babasının mektuplarında, yaşanan çocuk hakları ihlalleri konusunda detay veriler sunmaktadır.

Binlerce hamile ve çocuklu annenin tutsak edildiği ve zulmün her türlüüne maruz bırakıldığı dikkate alındığında, Yusuf'un yaşadığı hak ihlallerinin deryada damla mesabesinde olduğu anlaşılacaktır. Bu itibarla çocuk hakları ihlalleri bağlamında ülkenin karnesi oldukça sorunlu olup, tehlike sinyalleri vermektedir. Bu vahim duruma ulusal ve uluslararası toplumun güçlü bir ses vermesi en temel insani sorumluluktur.